

Dansk udgave

Retsforskrifter

Indhold

I Retsakter, hvis offentliggørelse er obligatorisk

.....

II Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk

Kommissionen

2002/865/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 30. oktober 2001 om Tysklands statsstøtte til Graf von Henneberg Porzellan GmbH, Ilmenau** ⁽¹⁾ (meddelt under nummer K(2001) 3303) 1

2002/866/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 27. februar 2002 om Tysklands statsstøtte til Hoch- und Ingenieurbau GmbH (HIG)** ⁽¹⁾ (meddelt under nummer K(2002) 589) ... 28

2002/867/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 9. april 2002 om Tysklands statsstøtte C 86/2001 (ex N 334/2001) til Infineon Technologies SC 300 GmbH & Co. KG, Tyskland** ⁽¹⁾ (meddelt under nummer K(2002) 1346) 37

(¹) EØS-relevant tekst.

(Fortsættes på omslagets anden side)

2

DA

De akter, hvis titel er trykt med magre typer, er løbende retsakter inden for rammerne af landbrugspolitikken og har normalt en begrænset gyldighedsperiode.

Titlen på alle øvrige akter er trykt med fede typer efter en asterisk.

★ Kommissionens beslutning af 17. juli 2002 om Italiens støtteordning til reduktion af antallet af mindst 20 år gamle enkeltskrogede skibe i den italienske tankskibsflåde ⁽¹⁾ (meddelt under nummer K(2002) 2437)	49
--	----

(¹) EØS-relevant tekst.

II

(Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 30. oktober 2001

om Tysklands statsstøtte til Graf von Henneberg Porzellan GmbH, Ilmenau

(meddelt under nummer K(2001) 3303)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2002/865/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler ⁽¹⁾, under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

- (1) Ved brev af 16. november 1998 og 24. marts 1999 modtog Kommissionen klager fra konkurrenter, der hævdede, at der var sket misbrug af statsstøtte til fordel for Graf von Henneberg Porzellan GmbH med hjemsted i Ilmenau, Thüringen.
- (2) Kommissionens anmodning om oplysninger af 6. januar 1999 blev besvaret af Tyskland den 3. og 25. maj 1999. Efter yderligere oplysninger fra klagerne og et møde mellem repræsentanter for Kommissionen og de tyske myndigheder den 23. september 1999 anmodede Kommissionen den 30. september 1999 om en anmeldelse af sagen. Efter en rykkerskrivelse fra Kommissionen af 9. november 1999 fremlagde Tyskland ganske vist yderligere oplysninger, men nægtede at anmelde støtten. Den 10. november 1999 blev sagen registreret som ikke-anmeldt støtteforanstaltning NN 135/99.

⁽¹⁾ EFT C 272 af 23.9.2000, s. 30.

- (3) Ved brev af 13. juli 2000 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende ovennævnte støtte. Samtidig blev Tyskland opfordret til at fremsende alle de dokumenter og oplysninger, som er nødvendige for at sætte Kommissionen i stand til at afgøre, om en række støtteforanstaltninger opfyldte betingelserne i de godkendte støtteordninger, hvorefter de angiveligt var ydet.
- (4) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede sag. Kommissionen har modtaget bemærkninger fra den europæiske sammenslutning af keramikproducenter, Cérame-Unie, og virksomheden. Disse bemærkninger er videresendt til Tyskland ved brev af 18. december 2000.
- (5) Den 18. september 2000 besvarede Tyskland påbuddet om oplysninger og underrettede Kommissionen om yderligere støtte til fordel for virksomheden, som ikke tidligere var blevet anmeldt. Den 13. november 2000 stillede Kommissionen en række spørgsmål, som blev besvaret den 19. december 2000. Den 9. januar 2001 fandt der et møde sted med repræsentanter for de tyske myndigheder. Yderligere spørgsmål blev fremsendt den 24. januar 2001, og svar blev modtaget den 6. marts 2001.
- (6) Ved brev af 25. april 2001 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at udvide proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, til at omfatte den støtte, der ikke opfylder betingelserne i de støtteordninger, hvorefter de angiveligt blev ydet, samt den støtte, som Kommissionen ikke tidligere var blevet underrettet om.
- (7) Kommissionens beslutning om at udvide proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽³⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtte. Kommissionen har modtaget bemærkninger fra en af klagerne såvel som støttemodtageren. Disse bemærkninger er ved brev af 28. og 30. august 2001 videresendt til Tyskland, som derved fik mulighed for at fremsætte kommentarer.
- (8) Den 28. juni 2001 svarede Tyskland på udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure ved at fremlægge omfattende oplysninger om de pågældende støtteforanstaltninger.

II. DETALJERET BESKRIVELSE AF STØTTEN

A. Virksomheden

- (9) Graf von Henneberg Porzellan GmbH fremstiller pynteporcelæn og service. Virksomheden er beliggende i en støtteberettiget region i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a). Nedenstående oplysninger om aktiviteterne er i overensstemmelse med de årsberetninger, som blev forelagt Kommissionen:

	1992	1993	1996	1997	1998	1999	2000
Ansatte	625	563	334	309	296	269	210
Omsætning	20,756	11,584	19,417	21,039	18,507	16,840	17,677
Anlægsaktiver	96,891	80,522	17,221	23,780	25,410	26,264	16,843
Driftsresultat	- 32,607	- 14,227	- 2,999	- 2,292	- 3,730	- 1,299	0,024

(mio. DEM)

⁽²⁾ Se fodnote 1.

⁽³⁾ EFT C 211 af 28.7.2001, s. 27.

- (10) Virksomheden blev oprettet den 1. marts 1990 gennem omdannelse af statsvirksomheden Henneberg Porzellan Ilmenau til et privat kapitalselskab under firmanavnet Graf von Henneberg Porzellan GmbH («GvH1»). Det blev den 23. august 1990 registreret hos Amtsgericht Meiningen under HRB 327.
- (11) Den 23. august 1991 privatiserede Treuhandanstalt («THA») GvH1, som blev solgt til hr. Jamalian for 7,5 mio. DEM efter et offentligt udbud. Til salget var knyttet den suspensive betingelse, at købsprisen blev betalt, hvilket THA imidlertid gav afkald på den 17. september 1992. Den 18. september 1992 blev hr. Jamalian den eneste direktør i og enejer af virksomheden.
- (12) Den 7. januar 1993 reviderede THA privatiseringsaftalen og gav afkald på betalingen af købsprisen og andre forpligtelser, som var aftalt i forbindelse med privatiseringen. Hr. Jamalian gik med til at yde et kapitalindskud på 7,5 mio. DEM. Denne kapitalforhøjelse blev aldrig gennemført.
- (13) Den 11. juli 1995 indgav GvH1 konkursbegæring (Gesamtvollstreckung). Ved udgangen af samme måned anmodede Thüringen Landesentwicklungsgesellschaft («LEG») et rådgivningsfirma, Projekt Management Eschbach («PME»), om at udarbejde en løsning for virksomheden med statens deltagelse. Den 17. august 1995 indledte Amtsgericht Meiningen konkursbehandling, og virksomhedens navn var nu Graf von Henneberg Porzellan under konkurs («GvHiA»). Den 24. august 1995 forelagde PME sine forslag for de offentlige myndigheder og repræsentanterne for delstatens Thüringer Industriebeteiligungs GmbH & Co. KG («TIB»), herunder også hr. Frowein, på daværende tidspunkt ansat hos TIB. Ifølge Tyskland videreførte bobestyreren aktiviteterne og forsøgte at finde en investor. En række potentielle investorer viste ganske vist interesse, men der var ingen, der fremsatte bud. Den 30. november 1995 blev alle ansættelseskontrakter med de ansatte opsagt.
- (14) Den 18. december 1995 blev der oprettet en ny virksomhed under samme firmanavn: Graf von Henneberg Porzellan GmbH («GvH2»). GvHiA overtog 51 % og TIB 49 % af andelene. GvH2's etableringskapital udgjorde 1 mio. DEM, hvoraf 0,51 mio. DEM stammede fra GvHiA, og 0,49 mio. DEM blev indskudt af TIB. Ifølge Tyskland var GvH2 ikke længere kriseram. Den 1. januar 1996 blev hovedparten af GvHiA's medarbejdere overtaget af GvH2. Den 8. januar 1996 overtog GvH2 GvHiA's anlægsaktiver⁽⁴⁾ for 8,5 mio. DEM. Prisen blev fuldt ud finansieret ved hjælp af et lån fra Thüringer Aufbaubank («TAB»). Prisen nævnes i en rapport fra PME, men det begrundes ikke, hvordan den blev beregnet. Den 18. januar 1996 blev virksomheden registreret hos Amtsgericht Meiningen under HRB 3738.
- (15) Ifølge Tyskland havde man siden oprettelsen af GvH2 forsøgt at finde en investor, men først fundet en sådan den 28. august 1998, hvor alle andele i GvH2 blev solgt til hr. Frowein for 0,2 mio. DEM. Der foreligger ingen oplysninger om, hvordan prisen blev beregnet. Efter dette salg af andele betegner Tyskland virksomheden som GvH3. Ifølge pressemeddelelser overtog hr. Frowein i september 1999 andelene i Glashütte Schmiedefeld GmbH, en konkurrent under konkursbehandling, og virksomheden med 30 ansatte blev et datterselskab af GvH2/3.

B. Omstrukturering

a) Omstruktureringsplaner for GvH1

- (16) Den første plan, som THA havde udarbejdet og hr. Jamalian tilpasset, omfattede perioden fra andet halvår af 1990 og indtil 1993. Hovedpunkterne heri var følgende: koncentration om de nye delstater og de østeuropæiske markeder, positionering af mærket «Graf von Henneberg» i det nedre og mellemste prissegment, omkostningsbesparelser (personale, materiale og energi), forbedring af effektiviteten (uddannelse, anvendelse af computere, nyt ordre- og salgssystem, genbrug, omorganisering af lagerføringen), forbedring af produktiviteten. Ifølge planen skulle der foretages investeringer på 22,259 mio. DEM for at dække tab på 44,410 mio. DEM og foretage rentebetalinger på 8,927 mio. DEM. Finansieringen skulle ske i form af lån på ca. 60 mio. DEM og indfrielse af gæld. Oversigt:

⁽⁴⁾ Med undtagelse af en grund, som ifølge Tyskland var solgt.

(mio. DEM)

	1991	1992	1993
Omsætning	20,950	35,540	44,910
Driftsresultat	- 17,929	- 8,525	2,260

- (17) Indtil udgangen af 1992 mistede GvH1 ordrer fra Rusland og Iran og havde tekniske problemer i forbindelse med et ovnanlæg, hvilket resulterede i en akut krise og revision af planen for perioden 1993-1996. Hovedpunkterne heri var følgende: omstrukturering af GvH1, nedbringelse af omkostninger, personale og areal, direkte salg af produkter og telefonmarketing i Tyskland, udarbejdelse af en ny distributionsstrategi for sydeuropæiske markeder. Det blev understreget, at en konkurs ville være uundgåelig uden ny likviditet. Grundlaget for planen var et kapitalindskud på 7,5 mio. DEM fra hr. Jamalian, hvilket dog ikke blev ydet. Oversigt:

(mio. DEM)

	1993	1994	1995	1996
Omsætning	14,138	40,865	46,478	49,668
Driftsresultat	1,669	- 0,564	0,928	1,443

b) Omstruktureringsplaner for GvH2/3

- (18) Som den første omstrukturingsplan for GvH2 blev der forelagt tre rapporter fra PME. I den første rapport redegøres der for forskellige scenarier, herunder en samlet løsning for flere porcelænsproducenter i Thüringen, som dog ikke blev valgt. I en del af den anden rapport undersøges en model for virksomhedens videreførelse. Denne konkretiseres i en tredje rapport, en omkostningsanalyse med en resultatprognose for perioden 1996-1997 på grundlag af TIB's kapitalandel. Hovedpunkterne var følgende: salg af anlægsaktiverne for 8,5 mio. DEM; 317-329 ansatte (plus otte lærlinge), i 1997 outsourcing af porcelænen, der massefremstilles, prisstigning på 4 %, foranstaltninger til omorganisering (koncentration af produktionen med rydning af flere områder og mindskelse af arealet, energibesparelse, investeringer på 4,685 mio. DEM og reparationer). Afhængigt af forskellige omsætningstal blev der forudset tre mulige resultater for 1996-1997:

(mio. DEM)

	1996			1997		
Omsætning	27,869	29,852	31,835	29,927	31,901	33,874
Driftsresultat	- 2,860	- 2,238	- 0,872	- 0,161	0,432	1,197

- (19) Med hr. Froweins overtagelse af virksomheden blev planen revideret. Der blev angivet en række årsager til, at de tidligere omstruktureringer mislykkedes: ledelsesproblemer, for optimistiske prognoser og den manglende gennemførelse af omstrukturingsplanen. Til stabilisering af virksomheden på kort sigt blev der udarbejdet en række foranstaltninger: personalenedskæring inden for navnlig ledelsesfunktioner samt oprettelse af et *profitcenter* til logistikken. Til konsolidering af virksomheden på kort sigt blev der fastsat følgende foranstaltninger: udvidelse af produktionsortimentet, direkte salg, samarbejde med porcelænsproducenter samt investeringer på 3 mio. DEM.

- (20) Ifølge den reviderede plan regnede man indtil juni 1998 med kumulerede tab på 0,8 mio. DEM. To måneder senere udgjorde tabene imidlertid allerede 3,169 mio. DEM, og der var endnu ikke indledt et samarbejde med andre producenter. Planen blev ændret endnu en gang og tog nu udgangspunkt i en moderat vækst på grundlag af en udvidelse af produktionen af porcelæn til hoteller, en stigning i produktionen i Tyskland, en stabilisering af eksporten og investeringer på 1,750 mio. DEM. Oversigt:

	(mio. DEM)	
	1999	2000
Omsætning	22,960	25,488
Driftsresultat	0,352	1,547

C. De finansielle foranstaltninger

- (21) I nedenstående tabeller er alle finansielle foranstaltninger til fordel for GvH1, GvHiA og GvH2/3 sammenfattet. Det bemærkes, at beløbene og tidsangivelserne svarer til de seneste oplysninger, som Tyskland har fremlagt.

a) *Finansielle foranstaltninger til fordel for GvH1* ⁽⁵⁾

(mio. DEM)				
Foranstaltninger til fordel for GvH1				
				Beløb
Foranstaltninger som led i privatiseringen				
1	23.8.1991	THA	Overtagelse af gammel gæld	24,051
2	23.8.1991	THA	Overtagelse af lån DB Ilmenau	22,690
3	23.8.1991	THA	Overtagelse af lån (USSR) DB Ilmenau	0,174
Foranstaltninger efter privatiseringen				
4	9.12.1991	Delstaten	Investeringstilskud	6,812
5	17/24.8.1992	HeLaBa	Investeringsslån (sikkerhedspulje)	10,000
6	13.8.1992	Berliner Industriebank	Opfyldelsesgaranti på 80 %	
7	4.9.1992	Bayerische Landesbank	Investeringsslån (sikkerhedspulje)	10,000
8	4.9.1992	Bayerische Landesbank	ERP-lån (sikkerhedspulje)	1,000

⁽⁵⁾ Garantier for lån, hvis fulde beløb indgår i det samlede beløb, er ikke medregnet for at undgå dobbelttællinger. Garantien i forbindelse med foranstaltning 10 er medregnet, da ingen aflåne i denne henseende tilsyneladende er anført i tabellen.

(mio. DEM)

Foranstaltninger til fordel for GvH1

				Beløb
Foranstaltninger som led i den reviderede privatiseringsaftale				
9	7.1.1993	THA	Afkald på købsprisen	7,500
10	XX.10.1991	THA	Garanti	8,629
11	7.1.1993	THA	Tilskud	13,871

Andre foranstaltninger

12	23.3.1993	Bayerische Landesbank	Lån (opfyldelsesgaranti på 90 %)	15,000
13	28.9.1993	Delstaten	Tilskud SMV	5,000
14	28.9.1993	Økonomiministeriet i Thüringen	Likviditetstilskud, der ikke skal tilbagebetales	
15	16.12.1993	Delstaten	Opfyldelsesgaranti på 90 % for 10 mio. DEM	
16	16.12.1993	Delstaten	Opfyldelsesgaranti på 90 % for 10 mio. DEM	
17	12.1.1994	Bayerische Landesbank	Låneramme (opfyldelsesgaranti på 90 %)	10,000
18	2.2.1994	Bayerische Landesbank	Lån (sikkerhedspulje)	8,023
19	24.5.1994	Delstaten	Opfyldelsesgaranti på 90 % for 15 mio. DEM	
20	26.9.1994	HeLaBa	Lån (sikkerhedspulje)	8,530
21	20.10.1994	HeLaBa	Låneramme (opfyldelsesgaranti på 90 %)	10,000
22	23.6.1993	Sparkasse Ilmenau	Låneramme (sikkerhedspulje)	3,200
23	14.6.1993	Sparkasse Erfurt	Lån	1,500
24	20.1.1995	TAB	Forudbetaling for fast ejendom	2,000
25	1991-1995	Delstaten	Investeringspræmier	1,857
26	1992-1995	Forbundsøkonomiministeriet	Tilskud til F&U	0,472
27	1992-1995	Bundesanstalt Arbeit og delstaten	AFG-foranstaltninger	2,077
I alt				172,386

Foranstaltninger fra THA

- (22) *Foranstaltning 1-3*: THA har overtaget tre forskellige gældsbeløb: gammel gæld inden den 1. juli 1990 og lån fra Deutsche Bank Ilmenau.
- (23) *Foranstaltning 9*: Betalingen af købsprisen blev udsat flere gange, og der blev endelig givet afkald herpå som led i revisionen af privatiseringsaftalen.
- (24) *Foranstaltning 10*: En garanti på 8,629 mio. DEM inkl. renter og et administrationsgebyr.
- (25) *Foranstaltning 11*: Ifølge Tyskland blev disse tilskud ydet til dækning af tab på 17,5 mio. DEM som følge af mistede ordrer fra Rusland samt på 26,337 mio. DEM på grund af et defekt ovnanlæg. THA gik oprindeligt med til at betale 25 mio. DEM. Ifølge Tyskland blev der kun udbetalt 13,871 mio. DEM. Det udækkede beløb blev modregnet i den garanti, der er nævnt i betragtning 24.

Foranstaltninger fra delstaten Thüringen

- (26) *Foranstaltning 4*: Investeringsstilskud på 6,812 mio. DEM.
- (27) *Foranstaltning 13*: Et tilskud på 5 mio. DEM.
- (28) *Foranstaltning 15, 16 og 19*: Opfyldelsesgarantier på 90 % i forbindelse med lån som led i foranstaltning 12, 17 og 21.
- (29) *Foranstaltning 25*: Investeringspræmier på 1,7 mio. DEM.

Foranstaltninger fra statslige finansieringsinstitutter

- (30) *Foranstaltning 5, 20 og 21*: Lån fra Hessische Landesbank («HeLaBa»).
- (31) *Foranstaltning 6*: Garanti på 80 % fra Berliner Industriebank, nu Deutsche Ausgleichsbank («DtA») på 7,68 mio. DEM.
- (32) *Foranstaltning 7, 8, 12, 17 og 18*: Lån fra Bayerische Landesbank. Foranstaltning 12 var en forudfinansiering af det tilskud fra THA, der blev forventet som led i foranstaltning 11.
- (33) *Foranstaltning 22 og 23*: Lån fra Sparkasse Ilmenau og Sparkasse Erfurt.
- (34) *Foranstaltning 24*: En forudbetaling på 2 mio. DEM for fast ejendom med en værdi på angiveligt 4,6 mio. DEM, som skulle overtages af finansministeriet i Thüringen. Prisen blev fastsat af et statsligt ejendoms kontor.

Andre foranstaltninger

- (35) *Foranstaltning 14*: Et tilskud, der ikke skal tilbagebetales, til kortfristet likviditet. Tyskland anførte, at dette tilskud aldrig blev ydet, hvorfor beløbet ikke blev medregnet i ovenstående tabel.
- (36) *Foranstaltning 26*: Tilskud til forskning og udvikling (F&U) fra forbundsøkonomiministeriet.

- (37) *Foranstaltning 27*: Tilskud som led i Arbeitsförderungsgesetz (»AFG«), et program vedrørende beskæftigelsesstøtte.

Sikkerhed

- (38) Der var stillet sikkerhed for lånene i forbindelse med foranstaltning 5, 7, 8, 18, 20 og 22 via en sikkerhedspuljeaftale, som de långivende banker havde indgået. Der blev ydet følgende sikkerhedsstillelser: sikkerhed i tre af GvH1's grunde til en værdi af 5 mio., 16 mio. og 17,2 mio. DEM, opfyldelsesgaranti på 80 % i forbindelse med foranstaltning 6 samt en overdragelse af ejendomsret til sikkerhed i forbindelse med maskiner og anlæg tilhørende GvH1 (til en værdi af 2,280 mio. DEM i henhold til ekspertvurdering). Derudover overtog hr. Jamalian hos hver bank garantier af en ikke nærmere angivet størrelsesorden.
- (39) Lånene i forbindelse med foranstaltning 12⁽⁶⁾, 17 og 21 var sikret gennem statsgarantier, som dækkede 90 % af misligholdelsesrisikoen.

b) Anmeldte fordringer som en del af aktivmassen og finansielle foranstaltninger til fordel for GvHiA

- (40) Bayerische Landesbank anmeldte fordringer på ca. 47 mio. DEM plus renter.
- (41) *Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben* (BvS) anmeldte ca. 1,430 mio. DEM. Ifølge Tyskland 0,942 mio. DEM som provenu fra salget af fast ejendom (se foranstaltning 30), 0,4 mio. DEM som erstatning, der var aftalt som led i revisionen af privatiseringsaftalen med tillæg af renter.
- (42) Forbundsøkonomiministeriet anmeldte fordringer på 0,467 mio. DEM plus renter (foranstaltning 26).
- (43) HeLaBa anmeldte fordringer på ca. 31,707 mio. DEM. Ifølge Tyskland bestod dette beløb af foranstaltning 5, 20 og 21 plus morarenter.
- (44) Sparkasse Ilmenau anmeldte sit lån under foranstaltning 22 med tillæg af renter.
- (45) Sparkasse Erfurt anmeldte fordringer på ca. 1,995 mio. DEM plus renter. I de fremsendte oplysninger nævnes kun lånebeløbet på 1,5 mio. DEM. Efter alt at dømme havde dette institut derfor ydet GvH1 yderligere 0,4 mio. DEM. Tyskland har ikke givet nogen forklaring på denne forskel.
- (46) TAB anmeldte 8,824 mio. DEM, hvoraf ca. 2 mio. DEM svarede til foranstaltning 24 plus renter. Ifølge Tyskland kan det resterende beløb henregnes til de investeringstilskud under foranstaltning 4, som TAB har anmeldt til fordel for delstaten Thüringen.
- (47) Endvidere konstaterer Kommissionen, at byen Ilmenau har anmeldt skattekrav på ca. 0,557 mio. DEM for perioden 1991-1995 som en del af aktivmassen.
- (48) Ifølge de foreliggende oplysninger var staten GvH1's hovedkreditor. Noget tyder på, at en del af beløbene blev inddrevet i forbindelse med konkursbehandlingen, men på grundlag af de foreliggende oplysninger kan Kommissionen ikke præcist fastslå, hvilke beløb der blev inddrevet af de pågældende långivere.

⁽⁶⁾ Dette lån var en forudbetaling i forbindelse med THA-tilskuddene under foranstaltning 11. Det blev stillet til rådighed med det fulde beløb. Der blev tilsyneladende ikke stillet krav om tilbagebetaling, da tilskuddene blev nedsat, heller ikke efter udløbet af de to måneder, som lånet blev ydet for. Derimod blev lånet forlænget med mindst seks måneder.

c) *Finansielle foranstaltninger til fordel for GvHiA* (7)

				(mio. DEM)
Foranstaltninger til fordel for GvHiA				Beløb
28	00.7.1995	HeLaBa	Lån (garanti på 50 %)	2,000
29	00.7.1995	TAB	Garanti på 50 % for 2 mio. DEM	
30		BvS	Afkald på provenu fra salg af fast ejendom	0,940
I alt				2,940

- (49) *Foranstaltning 28*: Et lån på 2 mio. DEM, som ifølge Tyskland blev tilbagebetalt den 30. juni 1996.
- (50) *Foranstaltning 29*: Det lån, der er nævnt i betragtning 49, blev dækket af en garanti på 50 % fra TAB.
- (51) *Foranstaltning 30*: Ifølge privatiseringsaftalen i den ændrede udgave fra 1993 skulle GvH1 sælge fast ejendom, og provenuet herfra betales til THA. På dette grundlag blev der anmeldt 0,942 mio. DEM som en del af aktivmassen — formentlig 9 % af provenuet fra salget af fast ejendom, som ikke var blevet overtaget af GvH2. BvS gav afkald på denne fordring som led i konkursbehandlingen.

d) *Finansielle foranstaltninger til fordel for GvH2/GvH3* (8)

				(mio. DEM)
Foranstaltninger til fordel for GvH2/GvH3				Beløb
31	18.12.1995	TIB	Kapitalandel	0,490
32	4.1.1996	TIB	Anpartshaverlån	0,500
33	12.2.1996	TAB	Lån (finansiering af købspris)	8,521
34	26.2.1996	TAB	Lån	3,000
35	19.9.1996	TAB	Investeringslån	4,000
36	22.11.1996	Delstaten	Investeringstilskud	5,981
37	15.12.1997	TAB	Lån	2,000
38	15.12.1997	TAB	Lån til dækning af tab	3,000

(7) Garantien i forbindelse med foranstaltning 29 er ikke medregnet, da den vedrører lånet i forbindelse med foranstaltning 28, som blev medtaget med det fulde beløb.

(8) Beløbet i forbindelse med foranstaltning 43 er ikke medregnet i det samlede beløb, da det vedrører lån, som er medtaget fuldt ud i det samlede beløb.

				(mio. DEM)
Foranstaltninger til fordel for GvH2/GvH3				Beløb
39	1996-1999	Bundesanstalt Arbeit og delstaten	AFG-foranstaltninger	2,044
40	1996-1999	Delstaten	Investeringspræmier	0,090
41	12.8.1999	TAB	Afkald på position i kreditorfortegnelsen	
42	1996-2000		Tilskud	0,215
43	1997-2000	Forbundsøkonomiministeriet	Tilskud til F&U	0,451
I alt				30,292

Foranstaltninger fra statslige finansieringsinstitutter

- (52) *Foranstaltning 31*: TIB's kapitalandel i GvH2's startkapital.
- (53) *Foranstaltning 32*: Et lån fra TIB på 0,5 mio. DEM. Ifølge Tyskland blev lånet inkl. renter tilbagebetalt den måned, hvor det blev ydet.
- (54) *Foranstaltning 33*: Et lån fra TAB til overtagelse af anlægsaktiver. Tyskland anførte, at en del af lånet blev tilbagebetalt via investeringstilskud (se foranstaltning 36 nedenfor).
- (55) *Foranstaltning 34, 35, 37 og 38*: Lån fra TAB.
- (56) Den 27. august 1998 tilbød TAB at give afkald på lån på 11,467 mio. DEM, hvis fremtidige overskud til gengæld blev begrænset til 2 mio. DEM i perioden 1998-2002 (»Besserungsschein«, dvs. aftale om tilbagebetaling af frafaldne lån med fremtidige overskud). Tilbuddet er endnu ikke accepteret og indgår derfor ikke i vurderingen.
- (57) *Foranstaltning 41*: For at forhindre insolvens giver TAB afkald på sit krav i forbindelse med kreditorfortegnelsen for lån svarende til foranstaltning 33 og 35.

Foranstaltninger fra delstaten Thüringen

- (58) *Foranstaltning 36*: Investeringstilskud.
- (59) *Foranstaltning 40*: Investeringspræmier på 0,090 mio. DEM indtil 1998. Kommissionen har ikke fået forelagt oplysninger om, hvorvidt der er udbetalt yderligere 0,023 mio. DEM, som der blev søgt om for 1999.

Andre foranstaltninger

- (60) *Foranstaltning 39:* GvH2 modtog som GvH1's successor tilskud på 2,044 mio. DEM som led i AFG-programmet vedrørende beskæftigelsesstøtte.
- (61) *Foranstaltning 42:* En række tilskud, som blev ydet i perioden 1996-2000.
- (62) *Foranstaltning 43:* Tilskud til F&U, som blev ydet i perioden 1997-2000.

D. Markedet

- (63) Graf von Henneberg GmbH fremstiller porcelænsprodukter til husholdnings- og erhvervsbrug, navnlig til hoteller, samt til dekorationsformål (NACE 26.21). Produkterne eksporteres også.
- (64) I sektoren for bordservice og pynteporcelæn finder der en intensiv udveksling af varer sted mellem medlemsstaterne. Pynteporcelæn fremstilles i hele Europa, mens produktionen af bordservice hovedsagelig er koncentreret i det nordlige Bayern (Tyskland), Staffordshire (Det Forenede Kongerige) og Limousin (Frankrig). Foruden mange mellemstore producenter i Europa findes der også en række store virksomheder. Blandt sidstnævnte hører Villeroy & Boch (Tyskland/Luxembourg), Hutschenreuther og Rosenthal (Tyskland) samt Royal Doulton og Wedgwood (Det Forenede Kongerige), som tilsammen tegner sig for en tredjedel af den samlede produktion i Fællesskabet. Som følge af de særlige krav, som stilles af hotel- og restaurationsbranchen, er der opstået en særlig gren, »bordservice til hotelbrug«, som omfatter specialudformet, modstandsdygtigt service. Hovedproducenter og -aftagere er Det Forenede Kongerige, Tyskland og Italien. Denne særdeles arbejdskraftintensive branche er med sit kolossale produktsortiment kendetegnet ved tætte forbindelser til den endelige aftager og konkurrence på designområdet. Værdimæssigt overstiger salget til tredjelande den europæiske import, mens importen mængdemæssigt derimod overstiger eksporten, navnlig på grund af de ekstremt lave priser for importvarer fra Kina⁽⁹⁾.
- (65) Der er overkapacitet i porcelænsbranchen. Mellem 1984 og 1991 steg produktionen og forbruget konstant, hvorimod der i 1992 og 1993 var tale om et fald. Det opsving, der var forventet i 1994, indtrådte ikke. Handelsbalancen har i de sidste år været positiv, men importandelen et steget mærkbart, navnlig med hensyn til husholdningsservice. Væksten i eksporten kan ikke udligne konkurrencepresset i denne sektor. Nye markedsaktører fra Sydøstasien og Østeuropa (navnlig Tjekkiet og Ungarn), der profiterer af deres handelsaftaler med Fællesskabet, kunne tværtimod skærpe den anspændte konkurrencesituation i forbindelse med kapacitetsoverskuddet yderligere⁽¹⁰⁾.

III. BAGGRUNDEN FOR INDLEDNINGEN AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

- (66) Ved indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure undersøgte Kommissionen de finansielle foranstaltninger til fordel for GvH1, GvHiA og GvH2 i lyset af EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 61, stk. 1. Kommissionen konstaterede, at finansieringen hidrørte fra statsmidler, og nærede alvorlig tvivl om, hvorvidt de finansielle foranstaltninger var forenelige med fællesmarkedet.
- (67) Kommissionen nærede ligeledes tvivl om, hvorvidt en række støtteforanstaltninger opfyldte betingelserne i de godkendte støtteordninger, hvorefter de angiveligt blev ydet. Kommissionen udstedte derfor et påbud om oplysninger som led i den formelle undersøgelsesprocedure.

⁽⁹⁾ Oplysninger på Cérame-Unies websted (<http://www.cerameunie.org>).

⁽¹⁰⁾ »Panorama of European Industry 1997«, 9-20; NACE (Rev. 1). Se tillige Kommissionens beslutning 1999/157/EF i sag C-35/97, Triptis Porzellan GmbH (EFT L 52 af 27.2.1999, s. 48).

- (68) På grundlag af de oplysninger, som Tyskland havde fremlagt efter indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure, fandt Kommissionen, at den endnu ikke have fået oplysninger om mange foranstaltninger. De fremlagte oplysninger kunne heller ikke fjerne Kommissionens tvivl med hensyn til, om den støtte, der angiveligt var ydet på grundlag af godkendte støtteordninger, var i overensstemmelse med de pågældende støtteordninger. Kommissionen har derfor udvidet den formelle undersøgelsesprocedure til at omfatte de førnævnte foranstaltninger.

IV. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (69) I forbindelse med indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure modtog Kommissionen bemærkninger fra den europæiske sammenslutning af keramikproducenter, Cérame-Unie, og fra GvH3. Disse bemærkninger blev ved brev af 18. december 2000 videresendt til Tyskland, som dermed fik lejlighed til at fremsætte eventuelle kommentarer.
- (70) I forbindelse med beslutningen om at udvide den formelle undersøgelsesprocedure modtog Kommissionen bemærkninger fra en af klagerne, hvoraf det fremgik, at den pågældende ikke havde fået mulighed for at afgive bud på GvH1's anlægsaktiver. Desuden blev der modtaget bemærkninger fra støttemodtageren. Disse bemærkninger blev videresendt til Tyskland ved brev af 28. og 30. august 2000.

V. KOMMENTARER FRA TYSKLAND

- (71) Tyskland fremsatte kommentarer til både indledningen og udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure og gjorde opmærksom på, at GvH1 og GvH2 var to forskellige virksomheder, hvor aktiviteterne ikke blev videreført, og derfor bør behandles i adskilte procedurer. Tyskland anførte endvidere, at de finansielle foranstaltninger til fordel for GvH1 enten ikke udgjorde støtte eller udgjorde eksisterende støtte. Med hensyn til GvH2 anførte Tyskland, at virksomheden ikke var kriseram, da de finansielle foranstaltninger til fordel for virksomheden hverken udgjorde støtte eller eksisterende støtte eller skulle behandles som *de minimis-støtte*.
- (72) Tyskland fremsatte ikke kommentarer til de bemærkninger fra interesserede parter, der blev modtaget i forbindelse med indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure. Med hensyn til de bemærkninger, der blev modtaget i forbindelse med udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure, bekræftede Tyskland i sine svar af 5. og 21. september 2001 de oplysninger, som virksomheden fremlagde, og afviste, at konkurrenter var blevet udelukket fra salget.

VI. VURDERING

A. Støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1

- (73) GvH1, GvHiA og GvH2/3 blev ydet finansiel støtte ved hjælp af offentlige midler, som gav disse virksomheder fordele i forhold til deres konkurrenter. Da porcelænsmarkedet er et produktmarked, hvor der er en skarp konkurrence i Europa, og som lider under overkapacitet, truer finansielle fordele, som en virksomhed opnår i forhold til sine konkurrenter, med at fordreje konkurrencevilkårene og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (74) I forbindelse med udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure konkluderede Kommissionen, at foranstaltning 1 ikke udgør støtte. De øvrige foranstaltninger anses derimod for at indebære statsstøtte. Tyskland har ikke bestridt den opfattelse, som Kommissionen gav udtryk for ved indledningen og udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure, at GvH1 og GvHiA er kriseramte virksomheder. Tyskland har dog gjort gældende, at en del af foranstaltningerne til fordel for disse virksomheder ikke udgjorde støtte. Hermed begrundede Kommissionen endnu en gang sin opfattelse.

- (75) *Foranstaltning 9 og 11:* Tyskland gjorde indledningsvis gældende, at foranstaltningerne er omfattet af den pågældende THA-ordning. Da Kommissionen fandt, at foranstaltningerne tydeligvis ikke er omfattet af denne støtteordning, gjorde Tyskland gældende, at de ikke udgjorde støtte. Ifølge Tyskland skulle THA have dækket de tab, som var opstået som følge af tabet af ordrer fra Rusland, og tabet som følge af en defekt ovn. Efter Tysklands opfattelse risikerede THA i tilfælde af en retssag mod hr. Jamalian, at der opstod større tab, da hr. Jamalian truede med at annullere privatiseringsaftalen i stedet for at godkende revisionen af privatiseringsaftalen. Tyskland gjorde gældende, at iværksættelsen af disse foranstaltninger kunne sidestilles med en privat investors adfærd.
- (76) Privatiseringsaftalen indeholdt ingen pligt til at yde erstatning som følge af et tab af ordrer. I slutningen af 1992, hvor tabet af ordrer blev konstateret, var privatiseringen til fordel for hr. Jamalian allerede afsluttet. Det kan derfor ikke forsvares, at THA skulle dække disse tab, eller at hr. Jamalian kunne annullere privatiseringsaftalen på dette grundlag. Hvad angår erstatningen for den defekte ovn, fremgik det af privatiseringsaftalen, at ethvert garantiansvar var begrænset til 10 % af købsprisen, og at THA's ansvar bortfaldt tre måneder efter fejls konstatering, senest den 31. december 1992. Kommissionen fik ikke oplyst, på hvilket tidspunkt fejlen blev konstateret, eller på hvilket tidspunkt der blev anlagt sag mod hr. Jamalian. Der forelå ingen beregninger eller rapporter, hvoraf det på overbevisende måde fremgik, at det faktisk betalte beløb kunne føres tilbage til en fair erstatningsordning. Endelig fandt aftalen sted efter udløbet af THA's garantiansvar, og erstatningsbeløbet oversteg det loft, der var fastsat i privatiseringsaftalen. Kommissionen konkluderede derfor ikke, at de ovennævnte foranstaltninger ikke udgør støtte.
- (77) Hvad angår foranstaltning 9, blev der givet afkald på købsprisen til fordel for hr. Jamalian, hvorfor Kommissionen ikke betragter denne foranstaltning som støtte til GvH1.
- (78) *Foranstaltning 10:* Med hensyn til garantien fra THA blev det indledningsvis gjort gældende, at den er omfattet af den pågældende THA-ordning. Da Kommissionen fandt, at foranstaltningerne tydeligvis ikke er omfattet af denne støtteordning, gjorde Tyskland gældende, at der ikke var tale om støtte. Tyskland anførte, at GvH1's likviditet skulle sikres fra bankernes side på grundlag af virksomhedens faste ejendom. På grund af uforudsigelige forsinkelser fra myndighedernes side ved ejendomsrettens overgang var den faste ejendom dog ikke omgående til rådighed uden byrder, og THA stillede garantien for at sikre GvH1's likviditet.
- (79) Kommissionen tager imidlertid til efterretning, at privatiseringsaftalen ikke forpligtede THA til at sikre GvH1's likviditet. Endvidere omfattede THA's ansvar ikke erstatning som følge af forsinkelser fra myndighedernes side. Kommissionen konstaterede, at der ikke var noget grundlag i aftalen for garantistillelsen, hvorfor formålet eller omfanget heraf ikke kan kontrolleres. Desuden blev det bemærket, at denne garanti først kunne bringes i anvendelse med frigivelsen af den faste ejendom, dog senest i 1994. Kommissionen har efterfølgende betragtet denne foranstaltning som en yderligere fordel for GvH1, som ikke er baseret på en retlig forpligtelse, ikke er i overensstemmelse med det oprindeligt fastsatte formål og ikke kan sidestilles med en privat investors adfærd.
- (80) *Foranstaltning 5, 7, 12, 17, 18 og 20-23 fra statslige finansieringsinstitutter:* Tyskland har anført, at de nævnte foranstaltninger ikke udgør støtte. Som Kommissionen allerede gjorde rede for i sin beslutning om at indlede og udvide den formelle undersøgelsesprocedure, antager den, at GvH1 var kriseramte og havde alvorlige gældsproblemer. Efter Kommissionens opfattelse er det derfor særdeles tvivlsomt, at en privat investor selv på markedsvilkår havde ydet en sådan finansiel støtte. Det fremgår endvidere af de foreliggende oplysninger, at disse lån ikke var blevet ydet på markedsvilkår.

- (81) Lånene i forbindelse med foranstaltning 17, 18, 20 og 21 blev ydet med afdragsfrihed i to år. Som det fremgår af nedenstående tabel, blev nogle lån ydet under den referencesats, som i henhold til Kommissionens meddelelse af 9. september 1997 om metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten⁽¹¹⁾ vil skulle forhøjes med mindst 4 % i forbindelse med kriseramte virksomheder. Ingen af disse lån blev således ydet til markedsrenten.

Foranstaltning	Rentesats	Referencesats + 4 %
5	7,50 %	13,41 %
7	9,80 %	13,41 %
8	7,50 %	13,41 %
12	7,70 %	13,13 %
17	Oplysninger foreligger ikke for privatlån	10,62 %
18	7,25 %	10,62 %
20	8,40 %	11,62 %
21	8,40 %	11,62 %
22	9,50 %	13,13 %
23	Oplysninger foreligger ikke	13,13 %

- (82) Lånene i forbindelse med foranstaltning 5, 7, 8, 18, 20 og 22 var via den sikkerhedspulje, der er nævnt i betragtning 38. Med hensyn til den sikkerhed, der er stillet, konstaterer Kommissionen, at den samme faste ejendom efterfølgende er blevet behæftet til forskellige værdier, som ikke blev bekræftet af en ekstern vurdering. Endvidere blev denne panteret kun stiftet med hensyn til HeLaBa. Den fastsatte værdi for maskiner og inventar er utilstrækkelig til at kunne anses for at være tilstrækkelig sikkerhed. Derudover bemærkes, at de nævnte anlægsaktiver direkte eller indirekte blev finansieret ved hjælp af støtte, der blev ydet efter privatiseringen. Hr. Jamalians private garantier, hvis beløb ikke er nærmere fastsat, ville kun kunne bringes i anvendelse, hvis alle andre sikkerhedsstillelser ikke kunne gennemføres. Ifølge Tyskland modtog finansieringsinstitutterne efter salget af GvH1's anlægsaktiver til GvH2 ca. 7 mio. DEM (17 % af lånene). Dette beløb svarer til en del af TAB-lånet i forbindelse med foranstaltning 33. Kommissionen er af den opfattelse, at dette lavere beløb kun er et indicium for den lavere værdi af den sikkerhed, som en kriseram virksomhed har stillet, og ikke ændrer noget ved det forhold, at GvH1 har opnået en fordel, som ikke var blevet indrømmet en anden privat investor.

- (83) Lånene i forbindelse med foranstaltning 12, 17 og 21 var sikret ved en statsgaranti på 90 %. Følgelig blev 90 % af misligholdelsesrisikoen i forbindelse med disse lån til kriseramte virksomheder overtaget af staten. Kommissionen fastholder, at eksistensen af disse garantier er en afgørende faktor, der kunne foranledige banker til at yde disse lån. Den resterende risiko for misligholdelse fra en alvorligt forgældet virksomheds side blev overtaget af offentligretlige kreditinstitutter uden yderligere sikkerhed. Kommissionen konkluderer derfor ikke, at offentligretlige kreditinstitutter har ageret som private investorer.

⁽¹¹⁾ EFT C 273 af 9.9.1997, s. 3.

- (84) Der blev ikke oplyst noget om de betingelser, hvorpå lånet i forbindelse med foranstaltning 23 blev ydet. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at lånet ikke er ydet til markedsrenten. Det nævnte lån blev først ydet uden sikkerhed, hvilket ikke svarer til den adfærd, som private investorer ville udvise, navnlig i betragtning af virksomhedens finansielle situation på dette tidspunkt. Sparekassen opfordrede den 17. august 1994 virksomheden til at stifte ejerpant for 1,6 mio. DEM. Der foreligger ikke yderligere oplysninger om, at dette ejerpant er blevet stiftet. Kommissionen kan derfor ikke udelukke, at det vedrører de samme anlægsaktiver, som blev sikret via sikkerhedspuljen. Kommissionen er af den opfattelse, at der som følge af ejerpantet ikke ændres noget ved det forhold, at lånet blev ydet til en kriseram virksomhed på ukendte vilkår og for et år, uden at der blev stillet sikkerhed. Efter afslutningen af konkursbehandlingen fik sparekassen 0,75 mio. DEM tilbage. Ejerpantet vedrørte som nævnt anlægsaktiver, der direkte eller indirekte er blevet finansieret ved hjælp af statsstøtte til fordel for GvH1. En delvis tilbagebetaling som led i konkursbehandlingen ændrer ikke efterfølgende lånets betydning.
- (85) På baggrund af virksomhedens alvorlige problemer, rentesatsen og manglen på en acceptabel privat sikkerhedsstillelse kan Kommissionen kun konkludere, at disse lån muligvis fuldt ud udgjorde støtte. Statsgarantiernes omfang medtages ikke som ny støtte for at undgå en dobbelttælling.
- (86) *Foranstaltning 24:* Det påstås, at TAB's forudbetaling for fast ejendom, som skulle overtages fra en offentlig institution, ikke udgør støtte. I analogi med sin meddelelse af 10. juli 1997 om statsstøtteelementer i forbindelse med offentlige myndigheders salg af jord og bygninger⁽¹²⁾ er Kommissionen imidlertid af den opfattelse, at prisen for den faste ejendom ikke blev fastlagt af en uafhængig vurderingssagkyndig. Derudover kan Kommissionen ikke lægge til grund, at en markedsøkonomisk investor ville have ydet en forudbetaling i denne størrelsesorden til en virksomhed, der var på randen af insolvens, og hvis aktiver allerede alle var behæftet, uden at undertegne en aftale eller kræve en sikkerhedsstillelse. Kommissionen kan derfor ikke udelukke, at denne forudbetaling udgør støtte.
- (87) *Foranstaltning 28:* Som det allerede blev anført i forbindelse med indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure, vurderes dette lån fra en statslig bank til en konkursramt virksomhed fuldt ud som støtte. Kommissionen er af den opfattelse, at ingen privat investor havde ydet en konkursramt virksomhed et lån uden at kræve anden sikkerhed ved siden af en statsgaranti. Den omstændighed, at lånet blev tilbagebetalt fuldt ud med tillæg af renter, ændrer ikke denne vurdering, da virksomheden har opnået en fordel, som den ikke ville have opnået fra private investorer på markedsvilkår.
- (88) *Foranstaltning 30:* Ifølge Tyskland blev gælden som ikke-foranstående fordring bestridt af bobestyreren. Tyskland klagede ikke over denne afgørelse, da bobestyreren havde tilkendegivet, at der ikke blev udloddet dividende til ikke-foranstående fordringer. Kommissionen konstaterer imidlertid, at der rent faktisk blev udloddet dividende til ikke-foranstående fordringer. Tyskland kunne ikke dokumentere, at de omkostninger, der kunne forventes i forbindelse med en anke af afgørelsen, havde været højere end den dividende, som Tyskland havde modtaget, hvis denne fordring var blevet betragtet som foranstående. Desuden har Tyskland ikke taget højde for muligheden for, at anken blev taget til følge. Kommissionen kan derfor ikke konkludere, at dette afkald skete i henhold til princippet om den private kreditor. Dette beløb betragtes derfor som støtte.
- (89) Tyskland har hævdet, at GvH2/3 på intet tidspunkt var en kriseram virksomhed, og at forskellige finansielle foranstaltninger til fordel for virksomheden derfor ikke udgjorde støtte. Både i forbindelse med indledningen og udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure anses GvH2 for at være en kriseram virksomhed siden sin oprettelse. Kommissionen henviser i denne henseende til sin udførlige analyse i forbindelse med såvel indledningen som udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure og gør opmærksom på, at den årsberetning, der er fremlagt, tydeligt viser, at GvH2/3 er overforgældet og til trods for en gældsfrigørelse og efterfølgende kapitalindsprøjtninger fra statens side har opereret med tab siden sin oprettelse. De finansielle foranstaltninger til fordel for virksomheden ved hjælp af statsmidler betragtes derfor fortsat som støtte. Kommissionen henviser i den forbindelse til sin vurdering af de enkelte bestridte foranstaltninger.

(12) EFT C 209 af 10.7.1997, s. 3.

- (90) *Foranstaltning 31 og 32:* Tyskland forelagde rapporter, der var udarbejdet af PME, og som skulle dokumentere, at GvH2 ikke har været kriseramts siden sin oprettelse, og at TIB således har handlet som en privat investor med det formål at opnå overskud. Rapporten af 15. december 1995 tager som nævnt udelukkende hensyn til TIB's kapitalandel på 49 % i forbindelse med prognosen over virksomhedens resultater for 1996 og 1997. Prognoserne i rapporten er allerede anført ovenfor.
- (91) Kommissionen er af den opfattelse, at de forventede omsætningstal er urealistiske, da de ikke var baseret på en egnet markedsanalyse. På baggrund af virksomhedens tidligere resultat og i betragtning af, at porcelænsbranchen har lidt under overkapacitet siden 1992, kan selv de omsætningstal, der er lagt til grund i worst case-scenariet, realistisk set ikke opnås. Desuden var omstruktureringen af GvH1 ikke lykkedes, hvorfor det burde have været klart, at en videreførelse af aktiviteterne ville kræve en omfattende omstrukturering for at muliggøre en effektiv drift. Det er tvivlsomt, at en sådan proces kun ville tage to år, og desuden havde en betydelig støtte fra ejerne været nødvendig. Selv de mest optimistiske forventede resultater ville ikke medføre noget overskud for staten. Kommissionen kan derfor ikke antage, at TIB som investor har handlet under markedsøkonomiske vilkår.
- (92) *Foranstaltning 33-35, 37 og 38 fra statslige banker:* Uanset Tysklands påstande konstaterer Kommissionen, at GvH2's finansielle resultater viser, at virksomheden var kriseramts på det tidspunkt, hvor foranstaltningerne blev ydet. Det er særdeles tvivlsomt, at en privat investor selv på markedsvilkår havde ydet virksomheden en sådan finansiel støtte. Som det fremgår af nedenstående tabel, blev ingen af lånene desuden ydet til markedsrenten.

Foranstaltning	Rentesats	Referencesats + 4 %
33	5,50 %	10,99 %
34	5,50 %	10,99 %
35	7,25 %	11,33 %
37	8,00 %	9,54 %
38	6,25 %	9,54 %

- (93) Disse lån fra TAB blev sikret med forskellige panterrettigheder i virksomhedens anlægsaktiver. Kommissionen gør endnu en gang opmærksom på, at GvH1's aktiver ikke blev erhvervet efter et offentligt, gennemsigtigt og betingelsesløst udbud. Disse aktiver blev umiddelbart finansieret ved hjælp af støtte og kan ikke betragtes som privat sikkerhedsstillelse. Endvidere har en eksportvurdering for 1998 angivet værdien af jord, bygninger og inventar til 3,560 mio. DEM. Dette beløb kan med hensyn til lånenes størrelse ikke anses for at være en tilstrækkelig sikkerhed. Endvidere viser TAB's afkald på sin position i kreditorfortegnelsen (foranstaltning 41), at sikkerhedsstillelsen havde ren formel karakter, uden at man havde til hensigt at gennemføre den.
- (94) På baggrund af virksomhedens alvorlige problemer, rentesatsen og mangelen på en acceptabel privat sikkerhedsstillelse kan Kommissionen kun konkludere, at disse lån muligvis fuldt ud udgjorde støtte.

- (95) *Foranstaltning 41*: TAB's afkald på sin position i kreditorfortegnelsen. Denne foranstaltning gav virksomheden en fordel, da den ikke var tvunget til straks at tilbagebetale disse lån, og skal derfor betragtes som støtte. Beløbet tages ikke i betragtning for at undgå dobbelttælling.

B. Støtte, som angiveligt er omfattet af godkendte støtteordninger

- (96) En del af støtten til fordel for GvH1, GvHiA og GvH2/3 blev angiveligt ydet som led i godkendte støtteordninger. Da Kommissionen nærede alvorlig tvivl om, hvorvidt disse støtteforanstaltninger opfyldte betingelserne i de ordninger, hvorefter de angiveligt var blevet ydet, udstedte den et påbud om oplysninger i henhold til artikel 10, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93⁽¹³⁾ med henblik på at få tilsendt alle dokumenter og oplysninger, der var nødvendige for vurderingen.
- (97) I forbindelse med udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure konstaterede Kommissionen, at i henhold til de oplysninger, der var fremlagt, opfyldte foranstaltning 2, 3 og 4 betingelserne i de støtteordninger, hvorefter de var blevet ydet. Disse foranstaltninger blev derfor betragtet som eksisterende støtte, som ikke igen skal vurderes af Kommissionen. Kommissionen konstaterede endvidere, at der på grundlag af de oplysninger, som den rådede over, ikke kunne drages den slutning, at foranstaltning 6, 8, 13, 15, 16, 19, 25, 26, 36, 40 og 43 opfyldte betingelserne i de støtteordninger, hvorefter de angiveligt var blevet ydet. Denne vurdering revideres til dels på baggrund af de oplysninger, der forelå efter udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure.
- (98) *Foranstaltning 6*: En garanti på 7,68 mio. DEM fra DtA, som angiveligt blev ydet som led i en godkendt støtteordning⁽¹⁴⁾. Uanset Tysklands påstande fastholder Kommissionen sin vurdering, at garantien overskrider det loft på 1 mio. DEM, der var fastsat i den godkendte støtteordning, og ikke overholder kumuleringsreglerne. Kommissionen antager derfor, at denne garanti tydeligvis ikke var omfattet af ordningen og skal betragtes som ad hoc-støtte.
- (99) *Foranstaltning 8*: Et lån på 1 mio. DEM, som blev ydet som led i en godkendt støtteordning⁽¹⁵⁾. På grundlag af de oplysninger, som Kommissionen råder over, antager den, at lånet tilsyneladende var omfattet af den ordning, hvorefter det blev ydet, og således skal betragtes som eksisterende støtte.
- (100) *Foranstaltning 13*: Kommissionen gør endnu en gang opmærksom på, at denne foranstaltning blev ydet som led i en støtteordning, hvor Kommissionen har indledt den formelle undersøgelsesprocedure som følge af misbrug af støtte⁽¹⁶⁾. Kommissionen henviser endvidere til, at denne ordning kun var beregnet til SMV, som ikke var kriseramte⁽¹⁷⁾. På grundlag af de fremlagte oplysninger kunne GvH1 på intet tidspunkt betragtes som SMV og var kriseramte på det tidspunkt, hvor dette tilskud blev ydet. Kommissionen antager således, at tilskuddet tydeligvis ikke var omfattet af den ordning, hvorefter det angiveligt blev ydet, og skal betragtes som ad hoc-støtte.
- (101) *Foranstaltning 15, 16 og 19*: Tyskland har hævdet, at Kommissionen havde kendskab til den ordning, hvorefter disse garantier blev ydet, og at garantierne derfor skulle betragtes som eksisterende støtte⁽¹⁸⁾. Kommissionen bemærker imidlertid, at det på grundlag af en registrering som ikke-anmeldt støtte ikke må sluttes, at ordningen blev godkendt, hvorfor disse garantier skal betragtes som ad hoc-støtte.

⁽¹³⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

⁽¹⁴⁾ N 591/90, SG(90) D/91620 af 20.12.1990.

⁽¹⁵⁾ N 318/90, SG(90) D/27178 af 14.11.1990.

⁽¹⁶⁾ C 69/98, ex N 408/93.

⁽¹⁷⁾ Ifølge ordningen har SMV højst 250 ansatte og enten en omsætning på 40 mio. DEM eller anlægsaktiver til en værdi af 20 mio. DEM.

⁽¹⁸⁾ NN 25/95.

- (102) *Foranstaltning 25*: Investeringspræmier, der angiveligt blev ydet som led i godkendte regionale støtteordninger⁽¹⁹⁾. Efter at have vurderet de oplysninger, som Tyskland har stillet til rådighed, konkluderer Kommissionen, at man med foranstaltningerne overholdt lofterne i de ordninger, hvorefter investeringspræmierne blev ydet, og at investeringspræmierne således udgør en eksisterende støtte.
- (103) *Foranstaltning 26*: Kommissionen har fastslået, at tilskuddene til forskning og udvikling ifølge de foreliggende oplysninger opfyldte betingelserne i den ordning, hvorefter de blev ydet⁽²⁰⁾, navnlig betingelserne vedrørende det tilladte støtteleft pr. år og den tilladte intensitet. De udgør således en eksisterende støtte.
- (104) *Foranstaltning 27*: Som anført i forbindelse med udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure opfylder tilskuddene til beskæftigelsesstøtte tydeligvis ikke betingelserne i den ordning, hvorefter de blev ydet⁽²¹⁾. Kommissionen gør opmærksom på, at det er fastsat i ordningen, at sådanne foranstaltninger ikke betragtes som støtte, da de ikke gav en bestemt virksomhed en fordel. Privatiserede virksomheder kan således ikke blive omfattet af sådanne foranstaltninger, da de udviklede projekter efter privatiseringen tjente virksomhedens egen interesse og ikke almenhedens interesse. Det fremgår af de oplysninger, som Kommissionen råder over, at projektet i det væsentlige bestod i at frigøre en del af GvH1's anlæg for gamle maskiner og anlæg. Projektet blev derfor gennemført i virksomhedens egen interesse. Kommissionen konkluderer således ikke, at projektet ikke udgjorde en økonomisk fordel for GvH1. Derudover gør Kommissionen opmærksom på, at privatiserede virksomheder ikke kan deltage i sådanne projekter, og at tilskuddene til dels blev ydet af delstaten Thüringen, selv om det tyske arbejdsdirektorat, Bundesanstalt für Arbeit, er det eneste organ, der har beføjelse til at yde sådanne tilskud. Kommissionen fastholder derfor sin vurdering, at disse tilskud udgør en støtte, der betragtes som ad hoc-støtte.
- (105) *Foranstaltning 36*: Direkte investeringstilskud, som angiveligt blev ydet på grundlag af en regional støtteordning⁽²²⁾, indtil loftet for SMV i henhold til Kommissionens henstilling 96/280/EF af 3. april 1996 vedrørende definitionen af små og mellemstore virksomheder⁽²³⁾. Som Kommissionen allerede anførte i forbindelse med udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure, blev GvH2 ikke betragtet som SMV på tidspunktet for tildelingen. Kommissionen fastholder derfor — uanset Tysklands argument om, at det relevante tidspunkt skal være datoen for ansøgningen om støtte — at støtten tydeligvis ikke er i overensstemmelse med betingelserne i ordningen og skal betragtes som ad hoc-støtte⁽²⁴⁾.
- (106) *Foranstaltning 39*: Kommissionen reviderer til dels sin vurdering med hensyn til de tilskud, der blev ydet efter 1997. De tilskud på ca. 0,686 mio. DEM, der blev ydet i 1996, var angiveligt baseret på samme ordning som foranstaltning 27 og opfylder af samme grunde ikke betingelserne i denne ordning. På den anden side var de tilskud på ca. 1,358 mio. DEM, der blev ydet i 1997, baseret på en anden godkendt støtteordning⁽²⁵⁾. På grundlag af de foreliggende oplysninger blev betingelserne i denne ordning opfyldt. Sidstnævnte beløb udgør derfor en eksisterende støtte.

⁽¹⁹⁾ Investitionszulagengesetz af 1991 (C 59/91, SG(92) D/8068 af 18.6.1993) og af 1993 (N 561/92, SG(92) D/16623 af 24.11.1992). I disse ordninger er der fastsat forskellige støtteintensiteter for store og små virksomheder. Der skal ligeledes overholdes bestemmelser vedrørende kumulering med anden regionalstøtte.

⁽²⁰⁾ N 477/91, SG(91) D/ 22704 af 25.11.1991.

⁽²¹⁾ NN 117/92, SG(95) D/341 af 13.1.1995.

⁽²²⁾ Forbundsstatens og delstaternes 24. fælles rammeplan for forbedring af de regionale erhvervsstrukturer, N 531/95 (EFT C 291 af 4.10.1996, s. 4).

⁽²³⁾ EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4.

⁽²⁴⁾ Se Kommissionens forordning (EF) nr. 69/2001: »De minimis-støtten anses for ydet på det tidspunkt, hvor støttemodtageren har opnået ret til at modtage støtten« (EFT L 10 af 13.1.2001, s. 30). Se også bilag II til Kommissionens forordning (EF) nr. 70/2001, hvor der hele tiden henvises til støttetidspunktet (EFT L 10 af 13.1.2001, s. 33). Se også forordning (EF) nr. 659/1999, hvor der gennemgående tales om tildelt støtte (fodnote 16).

⁽²⁵⁾ NN 107/97, i kraft siden 1.4.1997, godkendt ved brev SG(98) 1049 af 6.2.1993.

- (107) *Foranstaltning 40*: Efter at have vurderet de oplysninger, som Tyskland har stillet til rådighed, konkluderer Kommissionen på grundlag af de foreliggende oplysninger, at man med disse investeringskattegodtgørelser overholdt de lofter, der er fastsat i ordningen ⁽²⁶⁾. Disse tilskud udgør derfor en eksisterende støtte.
- (108) *Foranstaltning 43*: Tilskud til forskning og udvikling, som blev ydet i perioden 1997-2000, og som i udvidelsen af undersøgelsesproceduren blev anset for tydeligvis ikke at være omfattet af den pågældende ordning for SMV ⁽²⁷⁾. Ifølge årsberetningerne lå GvH2 i 2000 under tærsklerne for SMV, men de ansatte hos Glashütte Schmiedefeld medtages tilsyneladende ikke i beretningerne. Derudover kan en virksomhed kun betragtes som SMV, hvis dette fænomen viser sig i to på hinanden følgende år, hvorfor disse tilskud fortsat skal betragtes som ny støtte.
- (109) På baggrund af ovenstående udgør foranstaltning 2, 3, 4, 8, 25, 26 samt dele af foranstaltning 39 og 40 i overensstemmelse med de foreliggende oplysninger eksisterende støtte. Der skal tages hensyn til deres beløb ved vurderingen af proportionaliteten.

C. De minimis-støtte

- (110) Tyskland har gjort gældende, at foranstaltning 15, 16, 21 og 42 er omfattet af de minimis-ordningen. Ifølge denne ordning udgør loftet for de minimis-støtte 100 000 EUR over en treårig periode, begyndende med tildelingen af den første de minimis-støtte. Loftet gælder for den samlede offentlige støtte, som betragtes som de minimis-støtte; modtagerens mulighed for at modtage støtte fra en anden støtteordning, som Kommissionen har godkendt, berøres ikke heraf.
- (111) Med hensyn til garantierne som led i foranstaltning 15, 16 og 21 er Kommissionen af den opfattelse, at det ikke kan sluttes af den omstændighed, at beløbet ikke medregnes for at undgå dobbelttælling, at de ikke udgør støtte. I meddelelsen fra Kommissionen af 11. marts 2000 om anvendelsen af EF-traktatens artikel 87 og 88 angående statsstøtte i form af garantier ⁽²⁸⁾ hedder det: »Når der på det tidspunkt, hvor lånet ydes, er stor sandsynlighed for, at låntageren vil misligholde lånet, f.eks. fordi han er i finansielle vanskeligheder, kan garantiens værdi være lige så høj som det beløb, der rent faktisk dækkes af garantien«. Dette betyder, at støtteelementet i disse garantier udgør 90 % af det lån, som garantierne vedrører. Dermed overskrides de minimis-ordningerne i vidt omfang.
- (112) Med hensyn til foranstaltning 42 blev der i perioden 1996-2000 og i perioden 1999-2000 ydet tilskud, som er omfattet af de minimis-ordningerne. Tyskland har anført, at betingelserne for anvendelsen af denne ordning blev opfyldt. Kommissionen antager derfor, at disse beløb er dækket af de minimis-ordningen.

D. Undtagelse fra forbuddet mod støtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c)

- (113) På baggrund af ovenstående må støtte på ca. 139,399 mio. DEM af Kommissionen betragtes som ad hoc-støtte. I EF-traktatens artikel 87, stk. 2 og 3, er der fastsat undtagelser fra det principielle forbud mod støtte i henhold til stk. 1.

⁽²⁶⁾ I Investitionszulagegesetz fra 1996 er der fastsat forskellige støtteintensiteter for små og store virksomheder (N 494/95, SG(95) D/17154 af 27.12.1995).

⁽²⁷⁾ N 331/96, SG(97) D/482 af 23.1.1997.

⁽²⁸⁾ EFT C 71 af 11.3.2000, s. 14, punkt 3.2.

- (114) Undtagelsesbestemmelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 2, finder ikke anvendelse i det foreliggende tilfælde, da støtteforanstaltningerne hverken er af social karakter til enkelte forbrugere eller har til formål at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder, og heller ikke ydes til økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder.
- (115) Andre undtagelser fra forbuddet mod støtte findes i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) og c). Da hovedmålsætningen med støtten ikke er regional udvikling, men genoprettelsen af en kriseramts virksomheds rentabilitet på længere sigt, er det kun undtagelsesbestemmelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), der finder anvendelse. Artikel 87, stk. 3, litra c), indeholder bestemmelser om godkendelse af statsstøtte, som har til formål at fremme udviklingen af visse erhvervsgrøner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse. Til vurderingen af rednings- og omstrukturingsstøtte har Kommissionen udarbejdet særlige rammebestemmelser. Efter sin undersøgelse antager Kommissionen, at ingen andre rammebestemmelser eller retningslinjer, f.eks. i forbindelse med forskning og udvikling, miljø, SMV eller beskæftigelse og uddannelse, finder anvendelse i det foreliggende tilfælde.
- (116) Da støtten ifølge de foreliggende oplysninger blev ydet inden den 30. april 2000, finder Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder af 23. december 1994⁽²⁹⁾ («rammebestemmelserne») anvendelse⁽³⁰⁾. Kommissionen gør opmærksom på, at disse rammebestemmelser kodificerer Kommissionens praksis i forbindelse med vurderingen af, om rednings- og omstrukturingsstøtte er i overensstemmelse med fællesmarkedet. Rammebestemmelserne finder derfor også anvendelse på støtte, som blev ydet inden 1994, da de er udtryk for Kommissionens mangeårige praksis.

a) *Genoprettelse af rentabiliteten*

- (117) Tildelingen af omstrukturingsstøtte kræver en gennemførlig, sammenhængende og omfattende omstrukturingsplan for genoprettelse af virksomhedens rentabilitet på længere sigt inden for et rimeligt tidsrum og på basis af en realistisk vurdering. Omstrukturingsstøtte bør normalt kun ydes én gang.
- (118) I det foreliggende tilfælde har GvH1, GvHiA og GvH2/3 løbende opnået støtte, som angiveligt blev ydet med henblik på en omstrukturering på grundlag af en række planer, som blev fremsendt til Kommissionen. Med undtagelse af den sidste mislykkedes alle planer, og det er vanskeligt at fastslå, hvilke foranstaltninger der rent faktisk blev gennemført. Kommissionen har fastsat to væsentlige omstrukturingsperioder: 1990-1995 og fra 1995. GvH1's konkurs og investorskiftet greb dybt ind i omstrukturingsprocessen. Alligevel skete der væsentlige ændringer i begge perioder.

Den første omstrukturingsperiode

- (119) I den første plan blev det bekræftet, at markedet var mættet, og man forventede en nedlukning af 50-70 % af kapaciteten i Thüringen og Sachsen. Alligevel tog GvH1 udgangspunkt i en fordobling af salget inden for to år og satte i den forbindelse sin lid til de positive virkninger af fællesmarkedet. Efter Kommissionens opfattelse forekommer disse tal for optimistiske, og denne første plan, som udelukkende blev finansieret ved hjælp af statsmidler og regnskabsmæssige foranstaltninger, syntes ikke at være baseret på interne foranstaltninger, men eksterne faktorer, som virksomheden ikke havde indflydelse på.

⁽²⁹⁾ EFT C 368 af 23.12.1994, s. 12.

⁽³⁰⁾ Under punkt 7.5 i rammebestemmelserne fra 1999 hedder det: »Kommissionen vil undersøge, om en rednings- og omstrukturingsstøtte, der er ydet uden Kommissionens godkendelse [...], er i overensstemmelse med fællesmarkedet: [...] på grundlag af de rammebestemmelser, der gælder på tidspunktet for støttens ydelse [...]« (EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2).

- (120) Ifølge den reviderede plan for perioden 1993-1996 skulle der igen ydes støtte. Efter Kommissionens opfattelse kan tabet af ordrer fra Rusland og Iran ikke tilskrives eksterne faktorer, som virksomheden ikke kunne forudse, men derimod forkerte markedsforsventninger. Udskiftningen af en defekt oven var ikke betinget af eksterne faktorer, og da investoren gjorde et garantikrav gældende over for THA, kan det konkluderes, at man absolut kunne have forudset dette på tidspunktet for privatiseringen. Derudover bør der kun gøres en undtagelse fra princippet om »engangsstøtte«, når en omstruktureringsplan sikrer, at rentabiliteten genoprettes på længere sigt. På baggrund af de resultater, som GvH1 hidtil har opnået, omfanget af virksomhedens overbelåning, markedsmætningen og sammenbruddet af GvH1's traditionelle markeder betvivler Kommissionen, at den reviderede plan var realistisk. Salgsprognoserne synes igen at være for optimistiske⁽³¹⁾, de er ikke baseret på en markedsanalyse, og selv om der henvises til, at der er et presserende behov for en genforhandling af gælden, fastsættes ingen konkrete foranstaltninger. Denne tvivl bekræftes af, at GvH1 i 1995 indgav konkursbegæring.
- (121) I forbindelse med GvHiA forelå der med hensyn til aktivmassen på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet, ingen omstrukturerings- eller afviklingsplan. Som anført i forbindelse med udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure opfylder lånene under foranstaltning 28 og 29 ikke de kriterier, der er fastsat for redningsstøtte. Den generelt accepterede periode på seks måneder overskrides her i vidt omfang uden nogen form for begrundelse. Tyskland har ikke fremlagt beviser for, at lånene blev ydet på markedsvilkår. Fordringsafkaldet i forbindelse med foranstaltning 30 indeholder ingen likviditet. Der foreligger intet bevis for, at lånenes beløb var begrænset til, hvad der var strengt nødvendigt for at sikre virksomhedens fortsatte beståen. Endelig er det i betragtning af den generelle overkapacitet inden for porcelænsindustrien usandsynligt, at disse foranstaltninger ikke havde uacceptable virkninger for industrien i andre medlemsstater. Da der ikke foreligger nogen omstruktureringsplan for GvHiA, opfylder disse foranstaltninger heller ikke som omstruktureringsstøtte kriterierne for at være i overensstemmelse med fællesmarkedet.

Den anden omstruktureringsperiode

- (122) I betragtning af GvH1's udvikling må det betvivles, at konkursen kan betragtes som uforudsigelig. Oprettelsen af GvH2 var forbundet med den efterfølgende tildeling af omstruktureringsstøtte, som ikke var berettiget. På grundlag af de forelagte rapporter forekommer genoprettelsen af rentabiliteten på længere sigt endvidere tvivlsom. I rapporten af 15. december 1995, hvor situationen analyseres i lyset af TIB's kapitalandel, manglede der en markedsanalyse, en opgørelse over omstruktureringsomkostningerne (bortset fra investeringer), og den giver ingen oplysninger om den planlagte finansiering af omstruktureringsomkostningerne. Den planlagte tilbagevenden til rentabilitet blev fremstillet på grundlag af tre mulige scenarier med forskellige salgstal, som alle ikke synes at være baseret på en realistisk vurdering. Tages det i betragtning, at porcelænsbranchen havde lidt under overkapacitet siden 1992, kunne selv de omsætningstal, der var forudset i worst case-scenariet, næppe gennemføres. Der var aldrig tidligere opnået så høje omsætningstal, og det kunne næppe antages, at en virksomhed, som var blevet oprettet i tilknytning til en konkurs, kunne opnå dette. Desuden var omstrukturen af GvH1 ikke lykkedes, hvorfor det burde have været klart, at en videreførelse af aktiviteterne ville kræve en omfattende omstrukturering for at muliggøre en effektiv drift. Det er tvivlsomt, at en sådan proces kun ville tage to år.
- (123) Denne tvivl blev bekræftet i en undersøgelse for 1997 foretaget af en ekstern revisor, som i sin rapport af 3. juli 1998 når til den konklusion, at man ikke kan fastslå, om GvH2 ville kunne omstruktureres med et godt resultat. Som de væsentligste grunde til denne vurdering nævnes det for optimistiske skøn over udviklingen i omsætningen i forhold til den begrænsede ordrebeholdning.

⁽³¹⁾ Uden nogen begrundelse gik man ud fra en stigning i omsætningen inden for et år fra 14 mio. til over 40 mio. DEM.

- (124) Planen blev revideret i 1998 i forbindelse med hr. Froweins overtagelse af virksomheden, som regnede med et positivt driftsresultat på 0,195 mio. DEM i 1999 og på 0,655 mio. DEM i 2000. Denne resultatprognose blev udarbejdet på baggrund af akkumulerede tab på 0,8 mio. DEM i juni 1998. To måneder senere var tabene imidlertid blevet firedoblet. Planen blev igen revideret. Beregningen af de forventede resultater var baseret på en gældseftergivelse, som tilsyneladende var blevet lovet hr. Frowein i forbindelse med overtagelsen ⁽³²⁾, men efter alt at dømme endnu ikke har fundet sted. Derudover forventede virksomheden nye lån fra banker, hvilket heller ikke har fundet sted. Bankerne har tilsyneladende trukket deres støtte tilbage, med undtagelse af TAB, der så sent som i 1999 gik med til at give afkald på sin position i kreditorfortegnelsen for at undgå en insolvens. Dette betragtes som yderligere omstrukturingsstøtte, som efter den hidtidige omstrukturingsstøtte næppe kan forsvares. Der er ikke givet nogen begrundelse i forbindelse med princippet om »engangsstøtte«.
- (125) Den anden revision af denne plan blev undersøgt af et rådgivningsfirma i 1999. I sin rapport konkluderer firmaet, at tab på 8,166 mio. DEM indtil den 31. december 1998 ikke var dækket af kapital i virksomheden, at en gældseftergivelse og nye kapitaltilførsler samt gennemførelsen af investeringer var uomgængelig nødvendige for virksomhedens videreførelse. Virksomhedens solvens blev udtrykkeligt ikke undersøgt i rapporten. Kommissionen konstaterer, at virksomheden ifølge balancen opnåede et driftsresultat på 24 000 DEM i 2000. I situationsrapporten for dette år er der imidlertid anført en overbelåning på 9,298 mio. DEM. Dermed bekræftes Kommissionens tvivl med hensyn til genoprettelsen af GvH2/3's rentabilitet, som der blev givet udtryk for både ved indledningen og udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure.
- (126) På grundlag heraf er Kommissionen af den opfattelse, at de gentagne støttetildelinger ikke er begrundet i eksterne og uforudsigelige faktorer. Støtten er heller ikke ydet på grundlag af en omstrukturingsplan, som var baseret på en realistisk vurdering og fører til en genoprettelse af virksomhedens rentabilitet på længere sigt.
- b) *Ingen uacceptable konkurrencefordrejende virkninger*
- (127) Omstrukturingsplanen skal indeholde foranstaltninger til opvejning af eventuelle skadelige virkninger på konkurrenterne, da støtten i modsat fald vil være i strid med den fælles interesse og ikke være omfattet af undtagelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c). Hvis en vurdering af efterspørgsel og udbud således viser, at der er strukturel overkapacitet på et relevant marked i Fællesskabet, hvor virksomheden er aktiv, skal omstrukturingsplanen yde et i forhold til den modtagne støtte rimeligt bidrag til omstruktureringen af branchen på dette marked gennem en definitiv nedskæring eller nedlukning af kapacitet.
- (128) Porcelænsmarkedet er mættet og lider under overkapacitet. Dermed indebærer støtte, som ydes til en virksomhed i denne sektor, nødvendigvis en alvorlig fordrejning af konkurrencevilkårene og en påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne. I betragtning af de høje støttebeløb i det foreliggende tilfælde bør støttemodtageren yde et særlig væsentligt bidrag til kapacitetsnedskæringen.
- (129) De forskellige omstrukturingsplaner, der er forelagt, indeholder kapacitetsnedskæringer med hensyn til både antallet af ansatte og produktionsmængden. Ifølge den første omstrukturingsplan havde GvH1 pr. december 1991 626 ansatte og pr. december 1999 269 ansatte. Med hensyn til produktionen har Tyskland anført, at produktionsmængden i første omstrukturingsperiode blev nedsat fra 8 000-6 500 til 4 000 tons årligt. Tyskland har endvidere anført, at det forhold, at flere ovne blev erstattet med en enkelt ovn, medførte en yderligere nedskæring til ca. 2 300 tons årligt. Ifølge Tyskland blev ovnene tilintetgjort og produktionsarealet reduceret.

⁽³²⁾ Ifølge et brev fra hr. Frowein af 3.1.1998, som Kommissionen er i besiddelse af.

- (130) I betragtning af de aktuelle oplysninger, som Tyskland har fremlagt, anerkender Kommissionen, at der rent faktisk har fundet en permanent kapacitetsnedskæring sted.

c) *Støtte i forhold til omstrukturingsomkostninger og -fordele*

- (131) Støttens størrelse og intensitet skal være begrænset til det strengt nødvendige minimum og stå i forhold til de fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt. Investorerne vil derfor skulle yde et bidrag til omstrukturingsplanen af egne midler. Desuden må det undgås blot at stille midler til rådighed for virksomheden, der ikke er strengt nødvendige, og som kan anvendes til aggressive, markedsfordrejende aktiviteter uden tilknytning til strukturomlægningen.
- (132) Som anført i forbindelse med udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure findes der intetsteds i de forskellige planer, som i mellemtiden er blevet forelagt, en præcis beregning af omstrukturingsomkostningerne. Planerne er til stadighed blevet ændret, og det er vanskeligt at beregne omkostningerne i forbindelse med de omstrukturingsforanstaltninger, der rent faktisk er foretaget. I mangel af en samlet opgørelse over omstrukturingsomkostningerne kan det ikke fastslås, om støtten var begrænset til det strengt nødvendige minimum, og det er uklart, hvad støtten blev anvendt til.
- (133) Kommissionen bemærkede ved indledningen og udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure, at der ikke blev forelagt oplysninger om investorens bidrag. I forbindelse med GvH1 betalte investoren hverken købsprisen for GvH1 eller foretog sit indskud i GvH1's kapital, som det var blevet aftalt med THA ved revisionen af privatiseringsaftalen. Ingen af de garantier, der blev stillet via en sikkerhedspulje ved siden af anden sikkerhed, kunne bringes i anvendelse. I forbindelse med GvH2/3 indskød hr. Frowein kun 0,2 mio. DEM som købspris. Tyskland har nu gjort gældende, at der skulle indskydes 6 mio. DEM som privat indskud, så snart den formelle undersøgelsesprocedure er afsluttet. Kommissionen gør imidlertid opmærksom på, at støttens tildeling og ikke investorens indskud er afhængig af Kommissionens beslutning. Investorens støtte til virksomheden fremgår ikke af dette forbehold. Desuden blev der ikke fremlagt bevis for, at dette beløb virkelig vil blive indskudt. I betragtning af GvH2/3's nylige konkurs er det særdeles tvivlsomt, om der nogen sinde indbetales beløb.
- (134) Kommissionen kan derfor ikke fastslå, at den tildelte støtte står i forhold til omkostningerne og fordelene ved omstruktureringen. Det forhold, at en betydelig del af den modtagne støtte virker som likviditet, giver endvidere anledning til at overveje den mulighed, at virksomheden har fået stillet midler til rådighed, som den kunne anvende til aggressive og markedsfordrejende aktiviteter, f.eks. til at fortrænge konkurrenter fra markedet eller erhverve majoritetsinteresser i konkurrerende virksomheder. Kommissionen henviser navnlig til, at klagerne specielt har anført disse to muligheder.
- (135) Kommissionen kan på grundlag af de foreliggende oplysninger ikke tage stilling til, om konkurrenter er blevet fortrængt fra markedet. I forbindelse med overtagelsen af andele i Glashütte Schmiedefeld GmbH kan Kommissionen imidlertid ikke udelukke, at støtten til GvH2/3 blev anvendt hertil.

d) *Fuldstændig gennemførelse af omstrukturingsplanen*

- (136) I betragtning af de mange planer, hvoraf de fleste mislykkedes, samt på grundlag af de stadige ændringer af planerne kan Kommissionen ikke fastslå, at denne betingelse i rammebestemmelserne blev opfyldt.

VII. KONKLUSIONER

- (137) Kommissionen konstaterer, at Tyskland ulovligt har ydet den undersøgte støtte i strid med EF-traktatens artikel 88, stk. 3. Derudover er støtten uforenelig med fællesmarkedet og skal kræves tilbagebetalt af modtageren. I overensstemmelse med Kommissionens sædvanlige praksis og retspraksis ved De Europæiske Fællesskabers Domstol skal støtten kræves tilbagebetalt af den virksomhed, som rent faktisk er blevet begunstiget gennem støtten. Under hensyntagen til ændringerne med hensyn til støttemodtageren anser Kommissionen det for passende at fastlægge omfanget af forpligtelsen til at tilbagesøge støtten nærmere.
- (138) I sin beslutning om at indlede og udvide den formelle undersøgelsesprocedure fandt Kommissionen, at GvH2 videreførte GvH1's aktiviteter. Begge virksomheder besad samme anlægsaktiver, arbejdede på samme produktmarkeder, handlede under nøjagtig samme navn og fremstillede de samme produkter på samme anlæg og med samme arbejdsstyrke (selv om antallet af ansatte blev reduceret). Der var heller ingen tegn på, at tredjeparter skulle være klar over, at der blev oprettet en ny virksomhed.
- (139) Kommissionen anerkender, at GvH1 og GvH2 er forskellige juridiske personer. GvH1's aktiviteter blev dog videreført under konkursbehandlingen og anlægsaktiver solgt til GvH2 som led i de videreførte aktiviteter. Kommissionen konstaterede desuden, at GvHiA's anlægsaktiver ikke blev solgt til GvH2 efter et offentligt og betingelsesløst udbud. Det forsøg på at finde en investor, som angiveligt skal have fundet sted, strakte sig kun over fire måneder. Ifølge oplysninger, som blev fremlagt inden indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure, søgte delstaten Thüringen endog inden indledningen af konkursbehandlingen i forbindelse med LEG efter en løsning til GvHiA, som omfattede en statslig deltagelse, hvilket det også resulterede i. Kommissionen kan derfor ikke se, at GvH2's nye investorer — GvHiA og TIB — blev udvalgt som højestbydende efter et offentligt og betingelsesløst udbud. Selv om Tyskland har erklæret, at der blev indledt forhandlinger med flere potentielle investorer, har Kommissionen fået et svar fra en konkurrent, som anfører, at han blev udelukket fra at afgive bud.
- (140) Navnlig med hensyn til kontrollen konstaterede Kommissionen en overensstemmelse mellem GvH1 og GvH2, idet 51 % formelt ejedes af GvHiA — GvH1's aktivmasse. Endvidere blev GvH2's startkapital finansieret ved hjælp af midler fra GvH1's aktivmasse. De resterende 0,49 mio. DEM og den pris på 8,5 mio. DEM, som blev betalt for anlægsaktiverne, blev indskudt af staten, GvH1's hovedkreditor. Efter salget eller overdragelsen af anlægsaktiverne forblev likvide midler, anlægsaktiver og kontrollen med den nye juridiske person på samme hænder.
- (141) Efter Kommissionens normale praksis forbliver fordelene ved støtten hos sælgeren i forbindelse med salget af en støttemodtagende virksomhed til markedsværdi. Da der i det foreliggende tilfælde ikke har fundet et betingelsesløst udbud sted, kan Kommissionen i modsætning hertil ikke konkludere, at den købspris, der blev betalt for GvH1's anlægsaktiver, svarede til markedsprisen. Dermed fik køberen, GvH2, ligeledes fordel af den støtte, som blev ydet til GvH1.
- (142) Derudover skulle staten som den likviderende virksomheds hovedkreditor have udvist samme adfærd som en privat kreditor for at udelukke, at dens adfærd ville være forbundet med statsstøtte. En privat kreditor havde formentlig likvideret virksomheden, for at hans krav blev opfyldt, såfremt oprettelsen af en ny virksomhed og den efterfølgende overdragelse af anlægsaktiver ikke sker med henblik på at sælge den til den højestbydende for at opnå den bedste pris og få sine krav opfyldt. Kommissionen kan ikke konkludere, at dette var tilfældet, da staten tilsyneladende selv overtog 49 % af virksomheden, finansierede købet af anlægsaktiver og først to år senere solgte andelene til en væsentlig lavere pris, end den selv havde betalt.

- (143) Endelig henviser Kommissionen i sin beslutning om at udvide den formelle undersøgelsesprocedure med hensyn til GvH3 til, at ændringer af ejerforholdet til andelene ikke fører til, at der opstår en ny juridisk person, som er fri for fordringer. Købere kan beskytte sig ved at udvise sædvanlig agtpågivenhed. Dette gælder navnlig for hr. Frowein, som havde kendt virksomhedens situation siden indledningen af konkursbehandlingen. Derfor skal GvH3 betragtes som samme virksomhed som GvH2⁽³³⁾. Endvidere bemærkes, at hr. Frowein ikke blev udvalgt efter et offentligt, betingelsesløst og gennemsigtigt udbud.
- (144) Kommissionen konkluderer, at Tyskland skal udvise samme adfærd som en agtpågivende privat kreditor for at gennemføre den foreliggende beslutning korrekt. Den nationale lovgivning må ikke anvendes på en sådan måde, at inddrivelsen gøres umulig eller særdeles vanskelig. Dette betyder i princippet, at Tyskland straks skal tilstræbe at inddrive gælden ved hjælp af alle disponible midler. Intet princip i den nationale lovgivning kan være til hinder for, at fællesskabsretten anvendes fuldt ud⁽³⁴⁾.
- (145) For at undgå, at denne beslutning bliver forgæves, og forvridningen af markedet fortsætter, kan Kommissionen være nødt til at kræve, at tilbagesøgningen ikke begrænses til den oprindelige virksomhed, men udvides til at omfatte den virksomhed, der viderefører den oprindelige virksomheds aktiviteter under anvendelse af de overførte produktionsmidler, såfremt visse forhold i forbindelse med overførslen tyder på en økonomisk kontinuitet mellem de to virksomheder⁽³⁵⁾.
- (146) Kommissionen er af den opfattelse, at foruden den støtte, som direkte blev ydet til fordel for GvH2/3, får virksomhederne ligeledes fordel af støtten til deres forgængere. For på behørig vis at gennemføre denne beslutning skal Tyskland derfor ikke kun søge støtten tilbagebetalt af den direkte støttemodtager, men også dennes efterfølgere. GvH2/3 er således ikke kun forpligtet til at tilbagebetale den støtte, som de uretmæssigt har modtaget i eget navn, men også i fællesskab den uretmæssige støtte til fordel for GvH1, herunder den støtte, der er ydet under konkursbehandlingen. Tyskland skal desuden skride til handling over for andre virksomheder, som kunne få fordel af overdragelsen af de omhandlede aktiver på en sådan måde, at følgerne af denne beslutning omgås⁽³⁶⁾.

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

1. Den statsstøtte, som Tyskland har ydet til fordel for Graf von Henneberg Porzellan GmbH, er uforenelig med fællesmarkedet.
2. Den i stk. 1 omhandlede uforenelige støtte omfatter følgende foranstaltninger til fordel for Graf von Henneberg Porzellan GmbH, oprettet i 1990, som senere blev til Graf von Henneberg under konkurs:
  - a) lån fra Hessische Landesbank (HeLaBa) i forbindelse med foranstaltning 5, 20 og 21, som oprindeligt udgjorde i alt 28,530 mio. DEM
  - b) lån fra Bayerische Landesbank i forbindelse med foranstaltning 7, 12, 17 og 18, som oprindeligt udgjorde i alt 43,023 mio. DEM

⁽³³⁾ I forbindelse med erhvervelse af andele forbliver forpligtelsen til at tilbagebetale støtten hos virksomheden. Se f.eks. Domstolens dom af 21. marts 1991 i sag C-303/88, Italien mod Kommissionen, Sml. 1991 I, s. 1433.

⁽³⁴⁾ Se fodnote 33, præmis 60.

⁽³⁵⁾ Kommissionens beslutning 2000/536/EF, Seleo SpA (EFT L 227 af 7.9.2000, s. 24).

⁽³⁶⁾ Se Kommissionens beslutning 2000/567/EF, SMI (EFT L 238 af 22.9.2000, s. 50) og Kommissionens beslutning 2000/796/EF, CDA (EFT L 318 af 16.12.2000, s. 62).

- c) en garanti på 8,629 mio. DEM fra Treuhandanstalt (THA) i forbindelse med foranstaltning 10
- d) tilskud på 13,871 mio. DEM fra THA i forbindelse med foranstaltning 11
- e) et tilskud på 5 mio. DEM i forbindelse med foranstaltning 13
- f) et lån fra Sparkasse Ilmenau i forbindelse med foranstaltning 22, som oprindeligt udgjorde 3,2 mio. DEM
- g) et lån fra Sparkasse Erfurt i forbindelse med foranstaltning 23, som oprindeligt udgjorde 1,5 mio. DEM
- h) en forudbetaling på 2 mio. DEM fra Thüringer Aufbaubank (TAB) i forbindelse med foranstaltning 24
- i) tilskud på 2,077 mio. DEM i forbindelse med foranstaltning 27 til beskæftigelsesstøtte.

Den uforenelige støtte omfatter desuden følgende foranstaltninger til fordel for Graf von Henneberg Porzellan GmbH, oprettet 1995 og fortsat aktiv på markedet:

- a) et lån på 2 mio. DEM fra HeLaBa i forbindelse med foranstaltning 28
- b) en gældsafgivelse på 0,940 mio. DEM fra Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben i forbindelse med foranstaltning 30
- c) en kapitalandel på 0,490 mio. DEM fra Thüringer Industriebeteiligungs GmbH & Co. KG (TIB) i GvH2's startkapital i forbindelse med foranstaltning 31
- d) et anpartshaverlån på 0,490 mio. DEM fra TIB i forbindelse med foranstaltning 32
- e) lån fra TAB i forbindelse med foranstaltning 33, 34, 35, 37 og 38, som oprindeligt udgjorde i alt 20,521 mio. DEM
- f) direkte investeringstilskud på 5,981 mio. DEM i forbindelse med foranstaltning 36
- g) beløbet på 0,686 mio. DEM, som indtil 1996 blev udbetalt på grundlag af tilskuddene til beskæftigelsesstøtte i forbindelse med foranstaltning 39
- h) tilskud på 0,451 mio. DEM til forskning og udvikling i forbindelse med foranstaltning 43.

Artikel 2

1. Tyskland træffer alle nødvendige foranstaltninger for at tilbagesøge den i artikel 1 omhandlede støtte, som allerede ulovligt er udbetalt til støttemodtageren, med undtagelse af de støtteforanstaltninger, som allerede er tilbagebetalt med renter fra det tidspunkt, hvor de blev ydet.

2. Tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med national lovgivning, hvis denne giver mulighed for at efterkomme beslutningen hurtigt og effektivt. Den støtte, der skal tilbagesøges, pålægges renter fra det tidspunkt, den blev udbetalt til støttemodtageren, og indtil den er blevet tilbagebetalt. Renterne beregnes på basis af den referencesats, der anvendes til at beregne subventionsækvivalenter for regionalstøtte.

3. I stk. 2 forstås ved begrebet »støttemodtager« Graf von Henneberg Porzellan GmbH, oprettet i 1990 og på nuværende tidspunkt under konkurs, Graf von Henneberg Porzellan GmbH, oprettet i 1995, som også gøres ansvarlig for den støtte, der blev ydet til dens forgænger, samt alle andre virksomheder, som har fået eller får overdraget aktiver fra de omhandlede juridiske personer på en sådan måde, at følgerne af denne beslutning omgås.

Artikel 3

Tyskland underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 30. oktober 2001.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUTNING**af 27. februar 2002****om Tysklands statsstøtte til Hoch- und Ingenieurbau GmbH (HIG)***(meddelt under nummer K(2002) 589)***(Kun den tyske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)**

(2002/866/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler⁽¹⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

- (1) Ved telefaxbesked af 29. december 1999, som Kommissionen registrerede som støtte NN 3/2000 den 10. januar 2000, blev Kommissionen underrettet om Tysklands finansielle foranstaltninger til støtte for Hoch- und Ingenieurbau GmbH (HIG) i Gera. Efter Kommissionens henvendelser af 4. februar 2000, 7. marts 2001 og 9. juli 2001 fremsendte Tyskland yderligere oplysninger ved brev af 17. marts 2000, 10. maj 2001 og 20. august 2001.
- (2) Ved brev af 29. september 2001 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende ovennævnte støtte.
- (3) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*⁽²⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtte. Herefter blev sagen registreret under C 67/2001. Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter. Den 7. november 2001 indgik der bemærkninger fra Tyskland.

⁽¹⁾ EFT C 335 af 29.11.2001, s. 2.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

II. BESKRIVELSE AF STØTTEN

- (4) Nærværende støttesag vedrører finansielle foranstaltninger med henblik på omstrukturering af HIG, der er en lille eller mellemstor virksomhed (SMV) i byggebranchen i Gera (Thüringen). Følgende tabel giver et overblik over nogle vigtige økonomiske nøgletal:

	(1 000 DEM) (*)					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001 (**)
Omsætning	7 000	13 000	12 053	11 943	9 400	10 000
Årets overskud	22	52	12	9	25	50
Medarbejdere	80	80	80	80	72	52

(*) Hvor relevant.

(**) Anslået.

1. Omstrukturering

- (5) Omstruktureringen gennemførtes i tidsrummet fra 1996 til 2000. Omstrukturingskonceptet gik ud på at overføre aktiviteterne til overskudsgivende forretningsområder. Andre interne foranstaltninger omhandlede indføring af en fleksibel arbejdstidsforvaltning, nye bogførings- og revisionsystemer samt bedre udnyttelse af maskiner og apparatur. Der anførtes følgende omstrukturingsomkostninger:

		(DEM)
1.	Investeringer	2 700 000
	Grundstykker	830 000
	Bygninger/anlæg/værktøj	570 000
	Maskiner/apparatur	1 300 000
2.	Mellefinansiering	750 000
3.	Personaleomkostninger	951 000
4.	Driftskapital	1 150 000
5.	Lån mod aval (til leverandører og andre aftalepartnere)	400 000
	I alt	5 951 000

2. Finansielt omstrukturingsbidrag fra de offentlige myndigheder

- (6) Den 11. april 1996 bevilgede Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (BvS) 1,42 mio. DEM til HIG i form af to tilskud til HIG's omstrukturering ⁽³⁾. Første tranche på 918 000 DEM blev udbetalt den 18. januar 1998 ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Ifølge Tyskland var foranstaltningerne øremærket til finansiering af anlægsaktiverne.

⁽⁴⁾ Anden tranche på 385 000 DEM blev udbetalt i september 1998 og tredje tranche på 117 000 DEM i december 1999.

- (7) Delstaten Thüringen gik den 7. juli 1997 ind i at støtte HIG med en garanti på 80 % fra Thüringer Aufbaubank (TAB), som falder ind under Thüringer Aufbaubanks godkendte kautioneringsprogram⁽⁵⁾. Dette svarer til et bidrag på 1,545 mio. DEM, som tjente som sikkerhed for lån og garantier til i alt 1,932 mio. DEM ydet af Deutsche Kreditbank eG (DKB) i Gera.
- (8) Tre af de under betragtning 7 nævnte lån blev refinansieret med offentlige midler. Tyskland oplyser, at to lån er refinansieret gennem bestående støtteordninger⁽⁶⁾, nemlig et lån på 382 000 DEM til en årlig rente på 4,75 %, som blev udbetalt den 1. juli 1998, og et lån på 368 000 DEM til en årlig rente på 6,25 %, som ligeledes udbetaltes den 1. juli 1998. Et tredje lån på 400 000 DEM blev refinansieret via TAB til en årlig rente på 5,5 % og udbetalt den 31. juli 1998. Tyskland erklærer, at denne foranstaltning blev truffet i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om »de minimis«-støtte⁽⁷⁾.
- (9) I 1996 fik HIG en éngangsskattelettelse på 2 500 DEM som led i en godkendt skattelettelsesordning⁽⁸⁾.
- (10) Herudover blev der givet et direkte investeringstilskud på 325 000 DEM til investeringer på 1,801 mio. DEM, ifølge Tyskland som led i delstaten Thüringens SMV-program til investeringssikring, som Kommissionen har godkendt⁽⁹⁾.

3. Finansielle bidrag fra andre kilder

- (11) Under de foreløbige undersøgelser af støtten opgav Tyskland følgende bidrag betalt af støttemodtagerens egne midler eller gennem finansiering udefra:
- mellemfinansieringslån hos Sparkasse Gera på 750 000 DEM til dækning af tiden indtil BvS- og SMV-foranstaltningerne gennemføres — hvoraf de to investorer i fællesskab har stillet sikkerhed for op til 300 000 DEM
  - personlig hæftelse ved de to investorer Knauthé og Müller for lån og garantiramme hos DKB, hver især lydende på 966 000 DEM og med prioritet før garantien på 80 %
  - kontokurantlån hos DKB på 382 000 DEM til en årlig rente på 7,5 % og en garantiramme på 400 000 DEM til en årlig rente på 1 %. Begge lån er sikret ved TAB's garanti på 80 %
  - medarbejdernes afkald på julegratiale i perioden 1997-1999 til et samlet beløb på 951 000 DEM
  - cashflow på 186 000 DEM.

4. Begrundelse for indledning af proceduren

- (12) I beslutningen i forbindelse med indledningen af den formelle procedure kategoriserede Kommissionen det direkte investeringstilskud på 325 000 DEM, som er nævnt under betragtning 10, og som ifølge oplysningerne blev ydet på grundlag af en godkendt ordning for SMV-investeringer⁽¹⁰⁾, som ad hoc-støtte, fordi Tyskland ved brev af 26. august 1993 udtrykkeligt havde udelukket, at ordningen blev anvendt på kriseramte virksomheder.

⁽⁵⁾ Bürgschaftsrichtline der Thüringer Aufbaubank, SG(96) D/11696 af 27. december 1996 (N 117/96).

⁽⁶⁾ ERP-Existenzgründungsprogramm SG(97) D/1413 af 25. februar 1997 (E 4/94).

⁽⁷⁾ EFT C 68 af 6. 3.1996, s. 9.

⁽⁸⁾ Investitionszulage für die neuen Bundesländer, SG(95) D/17154 af 27. december 1995 som ændret ved SG(96) D/3794 af 12. april 1996 (N 494/A/95).

⁽⁹⁾ KMU-Investitionssicherungsprogramm des Landes Thüringen, SG(93) D/19245 af 26. november 1993, som ændret ved SG(98) D/4313 af 2. juni 1998 (N 408/93).

⁽¹⁰⁾ Se fodnote 9.

- (13) Herudover gav Kommissionen udtryk for tvivl om, hvorvidt støtten var forenelig med fællesmarkedet. Kommissionen er i tvivl om,
- hvorvidt mellemfinansieringslånet fra Sparkasse Gera på 750 000 DEM blev finansieret med midler udefra, da det ud fra Tysklands oplysninger under den foreløbige undersøgelse, var uklart, hvor stor en del af beløbet der var stillet sikkerhed for
  - hvorvidt cashflowet på 189 000 DEM kan regnes som eget bidrag til omstruktureringen, da det i overvejende grad tilvejebringes ved fremtidige støtteforanstaltninger, og det oplyste niveau ikke kan garanteres
  - hvorvidt medarbejdernes afkald på julegratialet kan regnes som eget bidrag til omstruktureringen, da medarbejderne ikke hører til virksomhedens investorer
  - hvorvidt investorernes personlige hæftelse forud for statsgarantien på 80 % udgør et bidrag, der er finansieret udefra, da den »betydelige« hæftelse for lånene ifølge Kommissionens opfattelse ligger i garantien og ikke i den personlige hæftelse
  - hvorvidt de 20 % af bidragene, der ikke er stillet sikkerhed for ved den statslige garanti, udgør et bidrag, der er finansieret udefra, da disse bidrag også er ydet eller refinansieret med offentlige midler til særligt fordelagtige betingelser, og der således er tale om to støtteelementer i ét og samme bidrag
  - hvorvidt kontokurantlånet på 382 000 DEM kan anses som finansiering udefra, da det ser ud til at være regnet med to gange.
- (14) Kommissionen er derfor i tvivl om, hvorvidt støtten er forholdsmæssig i den i Fællesskabets rammebestemmelser for vurdering af statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder⁽¹⁾ (rammebestemmelserne for rednings- og omstrukturingsstøtte) anførte forstand, da det er uklart, om den støttemodtagende virksomhed har ydet et bidrag til omstruktureringen af egne eller udefra kommende midler.

III. KOMMENTARER FRA TYSKLAND

- (15) I sit svar giver Tyskland udtryk for den opfattelse, at det direkte investeringstilskud, der ifølge oplysningerne er ydet som led i delstaten Thüringens SMV-program til investeringssikring⁽¹²⁾, først blev bevilget efter den 15. juli 1998, dvs. efter at Kommissionen havde godkendt ordningens forlængelse.
- (16) Støttemodtagerens bidrag af egne midler eller gennem finansiering udefra bør anses som tilstrækkelige i den i rammebestemmelserne for rednings- og omstrukturingsstøtte anførte forstand, da der skal tages hensyn til investorernes personlige hæftelse. I denne forbindelse blev Kommissionen informeret om, at der endvidere skal tages hensyn til et beløb på 51 000 DEM, som er finansieret af de to investorer, selv om det ikke var anført som investorbidrag i de tidligere meddelelser.
- (17) Endvidere menes mellemfinansieringslånet fra Sparkasse Gera på 750 000 DEM at svare til markedsbetingelserne. Med hensyn til den ydede sikkerhedsstillelse blev det klarlagt, at begge investorer hæfter personligt for lånet, og hver især med op til 300 000 DEM. Hertil kommer, at lånet blev ydet i første halvdel af 1996, hvor referencesatsen var på 6,69 %.

⁽¹¹⁾ EFT C 368 af 23.12.1994.

⁽¹²⁾ KMU-Investitionssicherungsprogramm des Landes Thüringen, SG(93) D/19245 af 26. november 1993, som ændret ved SG(98) D/4313 af 2. juni 1998 (N 408/93).

- (18) Til forskel fra de tidligere meddelelser understreges det, at den sikkerhed, investorerne stillede for TAB-lånet på 1 932 000 DEM, ikke udelukkende bestod af personlig hæftelse, men også af afkald på fordringer og anlægsaktiver samt panterrettigheder i virksomhedens grundstykker.
- (19) Med hensyn til den personlige hæftelse med prioritet foran statsgarantien på 80 % bestrider Tyskland, at statsgarantien er en »betydelig« hæftelse for denne del af lånet, da al sikkerhedsstillelse skal ses som del af et samlet hele. Også de personlige hæftelser bør derfor indgå som bidrag fra investor.
- (20) De 20 % af lånene, der ikke er dækket af den statslige garanti, menes ikke at indeholde nogen rentereduktion. Rentesatserne svarer til markedsrenten, da lånene ikke er ydet til en kriseramts virksomhed, men derimod til investorerne, der anses som betalingsdygtige låntagere. I øvrigt lyder den relevante referencesats for denne foranstaltning på 6,69 %.
- (21) Det kontokurantlån på 382 000 DEM, der mentes at være medregnet to gange, er ved en fejl blevet opgivet som kassekredit, selv om det rent faktisk var finansieret via virksomhedens cashflow.
- (22) Hvad angår anvendelsen af cashflowet til finansiering af omstruktureringen, er de statslige foranstaltninger hovedsagelig blevet anvendt på omsætningsaktiverne. Cashflowet stammer derfor hovedsageligt fra de løbende forretningsaktiviteter.
- (23) Hvad angår medarbejdernes afkald på julegratiale, skal virksomheden som helhed anses som støttemodtager. Da medarbejdernes afkald på det årlige julegratiale nedbringer virksomhedens støttebehov, skal beløbet regnes som støttemodtageres bidrag til omstruktureringen.

IV. VURDERING AF STØTTEN

- (24) I henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1 er støtte, der ydes til bestemte virksomheder af statslige midler, hvis den fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene, uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

1. Statsstøtte

- (25) Ifølge de foreliggende oplysninger falder rentetilskuddene til det TAB-refinansierede lån på 400 000 DEM ind under Kommissionens meddelelse om »de minimis«-støtte og skal derfor ikke vurderes nærmere i denne beslutning.
- (26) Alle andre finansielle foranstaltninger, som Tyskland har truffet til fordel for den støttemodtagende virksomhed, falder ind under forbuddet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1. I kraft af disse foranstaltninger opnår en bestemt virksomhed økonomiske fordele, som den ikke ville have fået under normale markedsbetingelser. Disse foranstaltninger udgør derfor støtteforanstaltninger, der som følge af deres art kan tænkes at fordreje konkurrencevilkårene. I betragtning af støttens art og på grund af det faktum, at der i den støttemodtagende virksomheds branche foregår samhandel inden for fællesmarkedet, falder de indrømmede finansielle foranstaltninger ind under forbuddet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (27) Kommissionen konstaterer på grundlag af de foreliggende oplysninger, at TABs garanti på 80 % (betragtning 7), de to lån hos DKB, der er refinansieret under »ERP-Existenzgründungsprogramm« (betragtning 8) og skattelettelsen (betragtning 9) falder ind under godkendte ordninger og derfor ikke skal vurderes nærmere i denne beslutning.

- (28) Det direkte investeringstilskud på 325 000 DEM er efter Tysklands opfattelse ydet på grundlag af en af delstaten Thüringens godkendte SMV-investeringsordninger⁽¹³⁾, efter at disse er blevet forlænget. Kommissionen konstaterer imidlertid, at også ordningens forlængelse er sket under den forudsætning, at støtte til kriseramte virksomheder er udelukket. Ifølge de foreliggende oplysninger må Kommissionen imidlertid gå ud fra, at de pågældende foranstaltninger blev truffet til fordel for en kriseramt virksomhed, og at de derfor helt klart ikke er dækket af forudsætningerne for ordningens godkendelse. Foranstaltningen anses derfor i denne beslutning som ad hoc-støtte.
- (29) Kontokurantlånet på 382 000 DEM og det lån fra DKB på 400 000 DEM, der er indrømmet under garantirammen, er ydet med offentlige midler til særligt fordelagtige betingelser. Forskellen mellem de faktiske omkostninger og de for markedet sædvanlige omkostninger anses i denne beslutning som ad hoc-støtte.
- (30) Den faktiske årlige rente på DKB-garantirammen lå på 7,5 %. Da en sammenligning af betingelserne med de faktiske markedsbetingelser i øjeblikket ikke er mulig, er Kommissionens referencesats, forhøjet med 4 %, blevet anvendt som målestok⁽¹⁴⁾. Da foranstaltningen blev truffet i første halvdel af 1998, lå referencesatsen på 5,94 %. Som følge heraf ligger den faktiske årsrente på 7,5 % 2,44 % under den forhøjede referencesats på 9,94 %. Rentegodtgørelsen på 2,44 % om året skal behandles som ad hoc-støtte indeholdt i denne foranstaltning.
- (31) Hvad angår DKB-lånet under garantirammen, er der tale om en eventuel hæftelse, således at lånet snarere er at sammenligne med en kaution end med et lån. Af oplysninger, som Kommissionen har i hænde, kan det udledes, at en lille eller mellemstor virksomhed (SMV) i en situation, der ligner HIGs, mellem 1998 og 1999 skulle have betalt en årlig rente på mindst 3 % for en tilsvarende garantiramme til sædvanlige markedsvilkår. Den faktiske årlige rente på 1 % ligger 2 % under markedets sædvanlige rentesats. Rentegodtgørelsen på 2 % om året skal behandles som ad hoc-støtte indeholdt i denne foranstaltning. Kommissionen anser derfor det beløb, der svarer til den godtgjorte årlige rentesats på 2 % for denne foranstaltning, som ad hoc-støtte.
- (32) Tilskuddet på 1,02 mio. DEM og det rentefrie lån på 400 000 DEM fra BvS er ligeledes foranstaltninger, som HIG ikke uden modydelse kunne have opnået fra kommercielle kilder, og som derfor i denne beslutning skal kategoriseres som ad hoc-støtte.
- (33) Kommissionen konstaterer endvidere, at Tyskland ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 3. Støtten er derfor af formelle grunde retsstridig. Dette betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at støtten er uforenelig med fællesmarkedet. De forskellige foranstaltninger skal derfor vurderes i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3.

2. Fritagelse fra støtteforbuddet i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3

- (34) Foranstaltninger, der falder ind under forbuddet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og som ikke er bestående støtte, er uforenelige med fællesmarkedet, såfremt de ikke opfylder forudsætningerne for at gælde som undtagelse eller fritagelse fra støtteforbuddet i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 2 eller 3. I det foreliggende tilfælde finder artikel 87, stk. 3 anvendelse.

⁽¹³⁾ Se fodnote 9.

⁽¹⁴⁾ I overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten, EFT C 273 af 9.9.1997.

- (35) I rammebestemmelserne for rednings- og omstrukturingsstøtte⁽¹⁵⁾ har Kommissionen fastlagt de nærmere forudsætninger for, hvornår dens vurderingsbeføjelse i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c) kan udmøntes i en godkendelse. I henhold til nr. 101 i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder fra 1999⁽¹⁶⁾ gælder rammebestemmelserne i den ændrede udgave kun i tilfælde, hvor støtten eller en del af støtten er ydet efter bestemmelsernes offentliggørelse. Da den pågældende støtte er givet til modtageren, inden de ændrede rammebestemmelser offentliggjordes i 1999, finder 1994-versionen af rammebestemmelserne anvendelse.
- (36) Rammebestemmelserne for rednings- og omstrukturingsstøtte opstiller tre kriterier for, hvornår omstrukturingsstøtte kan godkendes, nemlig 1) genoprettelse af virksomhedens rentabilitet, 2) orhindring af konkurrencefordrejende virkninger og 3) støtte i forhold til omstrukturingsomkostninger og -fordele. Alle tre kriterier er analyseret indgående i den indledende beslutning. Kommissionen nåede i den forbindelse frem til den konklusion, at de første to kriterier var opfyldt, hvorimod der var tvivl om, hvorvidt det sidste kriterium var overholdt.
- (37) Ifølge rammebestemmelserne for rednings- og omstrukturingsstøtte skal støttemodtageren normalt yde et betydeligt bidrag til omstruktureringen af egne midler eller gennem finansiering udefra. Begrebet finansiering udefra sidestilles i Kommissionens praksis med finansiering til markedsbetingelser.
- (38) Efter de seneste oplysninger fra Tyskland er omstrukturingsomkostningerne på 5,951 mio. DEM blevet finansieret som følger:

	(DEM)(*)
1. BvS-tilskud	1 020 000
2. Rentefrit lån (BvS)	400 000
3. Direkte investeringstilskud fra delstaten Thüringen	325 000
4. Skattelettelse fra staten	2 500
5. Grundkapital	51 000
6. Mellemfinansieringslån hos Sparkasse Gera (forrentet med 10,5 % p.a.)	750 000
7. Cashflow	521 000
8. Medarbejdernes afkald på julegratiale	951 000
9. Lån hos Deutsche Kreditbank Gera (i alt 1 932 000 DEM):	
a) ERP-kredit (forrentet med 4,75 % p.a. indtil 30.9.2012)	382 000
b) ERP-lån (forrentet med 6,25 % p.a. indtil 31.3.2003)	368 000
c) TAB-lån (forrentet med 5,5 % p.a. indtil 30.6.2000)	400 000
d) Kontokurantlån (forrentet med 7,5 % p.a. indtil 31.1.1999)	382 000
e) Garantiramme (forrentet med 1 % p.a. indtil 31.1.1999)	400 000
I alt	5 952 500

(*) Tallene i tabellen er afrundede, hvorfor sammenlægningerne ikke er aritmetisk korrekte.

⁽¹⁵⁾ Se fodnote 11.

⁽¹⁶⁾ EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2.

- (39) Tyskland er af den opfattelse, at den støttemodtagende virksomheds bidrag af egne midler eller gennem finansiering udefra beløber sig til 44,7 %, som består af foranstaltningerne under punkt 5-8 og en egenhæftelse på 20 % i forbindelse med foranstaltningerne under punkt 9.
- (40) Kommissionen konstaterer, at den indskudskapital på 51 000 DEM (punkt 5), som investorerne har stillet til rådighed, kan regnes som bidrag fra støttemodtageren.
- (41) Med hensyn til mellemfinansieringslånet på 750 000 DEM (punkt 6) gjorde Tyskland det i sit svar på beslutningen i forbindelse med procedurens indledning klart, at investorerne hæfter personligt for 80 % af lånet. Lånet blev indrømmet i første halvdel af 1996 til en årlig rente på 10,5 %, medens referencesatsen lå på 6,69 %. Hertil kommer, at det blev ydet i en begrænset overgangsperiode på 18 måneder. Under hensyntagen til de særlige omstændigheder i dette tilfælde vurderer Kommissionen lånet som et udefra finansieret bidrag til omstruktureringen.
- (42) Med hensyn til Tysklands bemærkninger til cashflowet (punkt 7) opretholder Kommissionen sit standpunkt fra beslutningen i forbindelse med procedurens indledning. Cashflowet kan principielt ikke vurderes som bidrag fra den støttemodtagende virksomhed, da det tilvejebringes direkte eller indirekte på grundlag af trufne støtteforanstaltninger, og det nøjagtige beløb ikke kan garanteres på tidspunktet for omstruktureringsplanens udarbejdelse. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at disse foranstaltninger ikke kan anses som bidrag fra den støttemodtagende virksomhed.
- (43) Kommissionen deler ikke Tysklands opfattelse af, at medarbejderne skal anses som en del af støttemodtageren i den forstand, der fremgår af afsnit 3.2.2 iii) i rammebestemmelserne for rednings- og omstruktureringsstøtte. Medarbejdernes bidrag kan derfor ikke regnes som bidrag fra den støttemodtagende virksomhed.
- (44) Kommissionen konstaterer, at de lån og garantirammer på i alt 1 932 000 DEM (punkt 9), som DKB har ydet, udgør et bidrag fra den støttemodtagende virksomhed.
- (45) Allerførst skal det slås fast, at der er stillet sikkerhed for 80 % af lånene ved en statsgaranti som led i en godkendt ordning. I sit svar på beslutningen i forbindelse med procedurens indledning understreger Tyskland, at der for det samlede lånebeløb også var stillet privat sikkerhed, som udgør et bidrag fra den støttemodtagende virksomhed. Kommissionen er imidlertid af den opfattelse, at banken er blevet fritaget for at vurdere risikoen for misligholdelse for den del af lånene, som statsgarantien dækker, da tabsrisikoen bæres af staten, hvilket vil sige af en ubetinget betalingsdygtig debitor. Det samlede beløb, der er dækket af statsgarantien på de 80 % skal derfor anses som støtte.
- (46) Herudover skal der tages hensyn til, at alle lån og garantirammer er indrømmet af det offentlige til gunstigere vilkår end markedsbetingelserne og derfor indeholder støtteelementer i form af rentegodtgørelser. Også forskellen mellem den nedsatte rentesats og den sædvanlige markedsrente skal anses som støtte. Tyskland er af den opfattelse, at i det mindste det beløb, der bliver tilbage, når garanti og rentegodtgørelse er fratrukket, skal regnes som bidrag fra den støttemodtagende virksomhed. Det er imidlertid Kommissionens opfattelse, at disse foranstaltninger på grund af kumuleringen af de to elementer hverken helt eller delvis er indrømmet til sædvanlige markedsbetingelser, og at der således ikke er tale om noget bidrag fra den støttemodtagende virksomhed.
- (47) Den støttemodtagende virksomheds bidrag af egne midler eller gennem finansiering udefra beløber sig således til 801 000 DEM, hvilket vil sige til 13,45 %. HIG er en lille eller mellemstor virksomhed (SMV), der ligger i et støtteberettiget område og har ca. 50 medarbejdere. I sin hidtidige praksis har Kommissionen godkendt støtte til SMV med tilsvarende investorbidrag⁽¹⁷⁾. I disse tilfælde havde støtten en begrænset likviditetsvirkning, som forhindrede, at der tilflød virksomhederne overskydende likviditet, som de ville kunne anvende til at udvise en aggressiv og konkurrencefordrejende adfærd over for konkurrenterne. Herudover havde investorerne selv bidraget til omstruktureringen med deres private formue.

⁽¹⁷⁾ Støttesager: KHK Verbindetechnik GmbH Brotterode (11,5 %) — EFT L 31 af 1.2.2002, s. 80; GMB Magnete Bitterfeld (12 %) — EFT C 50 af 17.2.1998, s. 6; Stahl- und Maschinenbau Rostock (12 %) — EFT C 365 af 18.12.1999, s. 9; Draiswerke (11 %) — EFT L 108 af 27.4.1999, s. 44.

- (48) I det foreliggende tilfælde ydes størstedelen af støtten som led i godkendte ordninger (ca. 1,75 mio. DEM). Ad hoc-støtten på rundt regnet 1,8 mio. DEM blev anvendt til at købe virksomhedens aktiver og havde således en begrænset likviditetsvirkning. Hertil kommer, at investorerne også har stillet personlig sikkerhed, som har prioritet foran de offentlige garantier, for et beløb på 2 532 000 DEM ud af virksomhedens samlede kreditter og banklån på i alt 2 682 000 DEM. Investorerne er således gået ind i omstruktureringen med deres privatformue som sikkerhed.
- (49) Af disse grunde er Kommissionen af den opfattelse, at støttemodtagerens bidrag kan anses som betydeligt i den i rammebestemmelserne for rednings- og omstrukturingsstøtte anførte forstand. Støtten opfylder således forudsætningen i rammebestemmelsernes afsnit 3.2.2 iii), i henhold til hvilken støtte skal stå i et rimeligt forhold til omkostningerne og fordelene ved omstruktureringen.

V. KONKLUSIONER

- (50) Kommissionen slår fast, at Tyskland har ydet støtten under overtrædelse af EF-traktatens artikel 88, stk. 3. Men Kommissionen mener dog, at støtten kan anses som forenelig med fællesmarkedet efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), da den er i overensstemmelse med Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder fra 1994 —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den statsstøtte, som Tyskland har ydet Hoch- und Ingenieurbau GmbH (HIG), og som består af et beløb på 892 204 EUR (1 745 000 DEM) og rentegodtgørelser på 2,44 % om året for kontokurantlånet på 195 313 EUR (382 000 DEM) og 2 % om året for den garantiramme på 204 516 EUR (400 000 DEM) hos Deutsche Kreditbank Gera, er forenelig med fællesmarkedet efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a).

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 27. februar 2002.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 9. april 2002

om Tysklands statsstøtte C 86/2001 (ex N 334/2001) til Infineon Technologies SC 300 GmbH & Co. KG, Tyskland

(meddelt under nummer K(2002) 1346)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

EØS-relevant tekst

(2002/867/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med disse artikler⁽¹⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

(1) Ved brev af 22. maj 2001, registreret den 28. maj 2001, anmeldte Tyskland over for Kommissionen, at det havde til hensigt at yde en investeringsstøtte i henhold til de multisektorale rammebestemmelser for regionalstøtte til store investeringsprojekter⁽²⁾ («de multisektorale rammebestemmelser») til fordel for Infineon Technologies SC 300 GmbH & Co. KG. Den påtænkte støtte blev registreret under nummer N 334/01.

(2) Kommissionen bekræftede ved brev af 13. juni 2001 indholdet af brevet, meddelte Tyskland, at anmeldelsen blev anset for at være ufuldstændig, og stillede supplerende spørgsmål. Ved brev af 18. juni 2001 udbad Kommissionen sig yderligere oplysninger. Tyskland fremsendte oplysninger ved brev af 3. juli 2001, registreret den 5. juli 2001, og af 16. juli 2001, registreret den 17. juli 2001. Den 17. august 2001 fandt der et møde sted med

repræsentanter for de tyske myndigheder. Ved brev af 30. august 2001 opfordrede Kommissionen Tyskland til at supplere bestemmelserne om den efterfølgende kontrol i anmeldelsen. Ved brev af 19. september 2001 blev Tyskland mindet om, at det skulle fremlægge supplerende oplysninger. Ved brev af 24. september 2001, registreret den 25. september 2001, fremsendte Tyskland ufuldstændige oplysninger. Ved brev af 1. oktober 2001 bekræftede Kommissionen modtagelsen og gjorde Tyskland opmærksom på, at anmeldelsen stadig blev anset for at være ufuldstændig. Tyskland fremsendte supplerende oplysninger ved brev af 22. oktober 2001, registreret den 23. oktober 2001. Ved brev af 26. oktober 2001 underrettede Kommissionen Tyskland om, at anmeldelsen blev anset for at være fuldstændig, og at der inden to måneder efter modtagelsen af brevet med de fuldstændige oplysninger ville blive truffet en endelig beslutning.

(3) Den 21. november 2001 fremsendte Tyskland et sidste brev, der blev registreret den 22. november 2001, og hvori der blev givet udtryk for, at støtten skulle erklæres forenelig med fællesmarkedet i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b).

(4) Ved brev af 30. november 2001 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende ovennævnte støtte.

(5) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*⁽³⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtte.

⁽¹⁾ EFT C 368 af 22.12.2001, s. 2.

⁽²⁾ EFT C 107 af 7.4.1998, s. 7.

⁽³⁾ Se fodnote 1.

- (6) Ved brev af 10. januar 2002, registreret den 14. januar 2002, og af 28. januar 2002, registreret den 29. januar 2002, svarede Tyskland på procedurens indledning. Ved brev af 15. februar 2002 blev der anmodet om yderligere oplysninger. Disse blev fremsendt ved brev af 27. februar 2002, registreret den 28. februar 2002. Yderligere spørgsmål blev fremsendt ved brev af 21. marts 2002, som Tyskland besvarede ved brev af 25. marts 2002, registreret den 25. marts 2002.
- (7) Kommissionen har modtaget bemærkninger fra tre interesserede parter. Disse bemærkninger er videresendt til Tyskland med anmodning om eventuelle kommentarer; kommentarer blev modtaget ved brev af 18. februar 2002, registreret den 19. februar 2002.
- (8) Den berørte virksomhed fremsendte supplerende oplysninger ved brev af 7. marts 2002, registreret den 7. marts 2002.

- (10) Tyskland har fremsendt følgende oplysninger om Infineons omsætning og medarbejderantal i perioden 1999-2001:

	Verden		EØS		Tyskland	
	Omsætning (mio. EUR)	Medarbejdere	Omsætning (mio. EUR)	Medarbejdere	Omsætning (mio. EUR)	Medarbejdere
1998/1999	4 237	24 541	2 444	15 543	1 241	12 352
1999/2000	7 283	27 210	3 259	16 603	1 612	13 522
2000/2001	5 671	33 813	3 005	21 821	1 745	16 814

- (11) Efter tab på 775 mio. EUR i regnskabsåret 1997/1998 opnåede Infineon overskud i 1998/1999 og 1999/2000 på henholdsvis 61 mio. EUR og 1 126 mio. EUR.

2.2. Projektet

- (12) Investeringsprojektet har hjemsted i Dresden i delstaten Sachsen, et støtteberettiget område som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a).
- (13) Projektet omfatter opførelse af anlæg til fremstilling af DRAM (Dynamic Random Access Memory) med en linjebredde på 0,14 µm eller derunder baseret på 300 mm-siliciumskiver, der også betegnes som »wafers«. Det vil være den første produktionslinje i verden for (lager)chip baseret på 300 mm-wafers. Foruden produktionslinjen vil SC 300 køre en pilot- og udviklingslinje ved hjælp af de faciliteter, der allerede findes i SC 300's anlæg.

II. BESKRIVELSE

2.1. Støttemodtager

- (9) Støttemodtageren, Infineon Technologies SC 300 GmbH & Co. KG (»SC 300«), blev grundlagt i februar 1998 og er et 87 % ejet datterselskab af Infineon Technologies AG, München (»Infineon«). Infineon blev børsnoteret i marts 2000, er en spin-off-virksomhed fra Siemens AG og omfatter denne virksomheds halvlederaktiviteter. Resten af egenkapitalen i SC 300 ejes af et andet privat anpartsselskab (GmbH) (4 % — som via SC 300 Beteiligungs GmbH i Stuttgart kontrolleres af M+W Zander Facility Engineering GmbH) og et anpartsselskab, som kontrolleres af delstaten Sachsen og byen Leipzig (9 % — Leipziger Messe GmbH). Infineons hovedaktivitetsområde er halvledere. Tyskland har understreget, at Infineon er den eneste europæiske virksomhed på dette marked.

- (14) Projektet blev påbegyndt i april 2000 og skal være afsluttet inden udgangen af 2003. Ifølge oplysningerne vil den samlede produktion efterhånden nå 5 000 wsw (wafer starts per week). Projektet vil blive gennemført i to faser. Højvolumenproduktionen blev påbegyndt i slutningen af 2001 og ligger fortsat markant under den endelige kapacitet. I en anden fase, som vil vare indtil ca. begyndelsen af 2003, øges produktionskapaciteten til det maksimale niveau. Denne gradvise gennemførelse er ifølge oplysningerne den økonomisk mest bæredygtige løsning, da den fremtidige masseproduktion i forbindelse med denne nye teknologi stadig er under udvikling.

- (15) De produkter, der skal fremstilles, er DRAM med en lagerkapacitet på 512 megabit og derover. Denne DRAM vil gradvis erstatte lagermoduler med en kapacitet på 256 megabit og derunder. På nuværende tidspunkt fremstiller Infineon DRAM med lavere kapacitet i Dresden, USA og Taiwan.

- (16) Skridtet fra at anvende 200 mm-wafers til 300 mm-wafers til fremstillingen af chip betyder, at antallet af chip pr. wafer (dvs. produktiviteten) vil blive ca. 2 1/2 gange så stort. Derved regner man med at opnå en nedsættelse af fremstillingsomkostningerne pr. chip med 30-40 %. Med den mindre linjebredde nedsættes fremstillingsomkostningerne yderligere. Derudover tillader den en mindre minimumstørrelse for de enkelte elementer, hvilket muliggør mindre og billigere computerkomponenter.
- (17) Projektomkostningerne kan opdeles på følgende måde:

(mio. EUR)

Post	I alt	Støtteberettiget
Jord	[...](*)	[...]
Bygninger	[...]	[...]
Anlæg, maskiner	[...]	[...]
Værktøj	[...]	[...]
Andet	[...]	[...]
I alt	1 106	1 106

(*) Forretningshemmelighed.

- (18) Som følge af projektet vil Infineons markedsandel inden for DRAM på verdensplan stige fra 8 % i 1999 til 10 % i 2003 og inden for halvledere fra 3,5 % i 1999 til 3,7 % i 2003.
- (19) Ifølge anmeldelsen vil der som følge af investeringerne blive skabt 1 300 og bevaret 400 faste arbejdspladser. Det forventes, at projektet vil skabe 1 030 indirekte arbejdspladser i det pågældende støtteberettigede område og i andet tilstødende støtteberettiget område.

2.3. Støtteforanstaltninger

- (20) Den påtænkte støtte består af investeringsstøtte i form af et tilskud på 88,073 mio. EUR, der ikke skal betales tilbage, og som skal ydes på grundlag af den af Kommissionen godkendte 29. rammeplan under »Gemeinschaftsaufgabe« (forbedring af de regionale økonomiske strukturer). En investeringspræmie på 128,846 mio. EUR skal ydes på grundlag af Investitionszulagengesetz 1999⁽⁴⁾, der er godkendt af Kommissio-

nen. Endvidere ydes en garanti på 80 % for et lån på 450 mio. EUR, som således dækker 360 mio. EUR, på grundlag af en godkendt støtteordning⁽⁵⁾. På grundlag af de oplysninger, som Tyskland har fremlagt, tager Kommissionen udgangspunkt i et støtteelement i forbindelse med garantien på 1,8 mio. EUR. Den samlede støtte til støttemodtageren beløber sig til 218,718 mio. EUR, hvilket svarer til 19,8 % af de støtteberettigede investeringsomkostninger. Tilskuddet, der ikke skal betales tilbage, ydes kun til projektets første fase.

2.4. Baggrunden for indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure

- (21) Den 30. november 2001 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende den påtænkte støtte til det foreliggende projekt. Kommissionen var i tvivl om, hvorvidt den påtænkte støtteintensitet på 19,8 % er i overensstemmelse med den tilladte maksimale støtteintensitet, som beregnes på grundlag af de multisektorale rammebestemmelser. Kommissionen havde navnlig ikke pålidelige oplysninger til at kunne foretage en endelig bestemmelse af markeds karakteristikaene og kunne ikke udelukke, at der i forbindelse med den pågældende sektor var tale om et absolut vigende marked. Endvidere var den i tvivl om, hvorvidt alle arbejdspladser inden for forsknings- og udviklingsaktiviteter kunne tages i betragtning, da de muligvis ikke er direkte knyttet til projektet. Desuden satte Kommissionen spørgsmålstegn ved, om det samlede antal indirekte arbejdspladser, som ifølge Tyskland vil blive skabt, kunne tages i betragtning ved vurderingen af projektets regionale virkninger.
- (22) Endvidere var Kommissionen i tvivl om, hvorvidt projektet kunne betragtes som værende af fælleseuropæisk interesse, og støtten således kunne godkendes efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b).

III. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (23) Kommissionen modtog bemærkninger fra to sammenslutninger i sektorer i efterfølgende omsætningsled, hvor DRAM anvendes, og fra en uafhængig forening af europæiske virksomheder og forskningsinstitutter inden for den europæiske printpladeindustri. Disse bemærkninger blev ved brev af 22. januar 2001 og 24. januar 2001 fremsendt til Tyskland, som fremsatte sine kommentarer hertil ved brev af 18. februar 2002.

⁽⁴⁾ Investitionszulagengesetz, C 72/98 (ex N 702/97), SG(98) D/12438 af 30.12.1998 og SG(2001) D/28651 af 2.3.2001.

⁽⁵⁾ Programm für unmittelbare Bürgschaften des Bundes und der Länder in den neuen Bundesländern und Berlin Ost, N 297/91, SG(91) D/1344 af 15.7.1991 samt E 24/95, SG(96) D/5500 af 18.6.1996 og SG(98) D/54570 af 11.11.1998.

- (24) Alle tre interesserede parter udtalte sig til fordel for den påtænkte støtte. De understregede betydningen af en europæisk halvlederindustri og projektets afgørende rolle med hensyn til at styrke denne branches og beslægtede sektors konkurrenceevne.
- (25) I et brev, der blev fremsendt den 7. marts 2002, gjorde SC 300 opmærksom på, at priserne på DRAM var ved at stabilisere sig, og at man forventede en yderligere stigning. Ifølge en erhvervsnyhedstjeneste vil markedet for DRAM vokse med 55 % i 2002.

IV. KOMMENTARER FRA TYSKLAND

- (26) I bemærkningerne til procedurens indledning understregede Tyskland betydningen af det foreliggende projekt. Infineon er den eneste europæiske DRAM-producent og vil gennem anvendelsen af den nye 300 mm-teknologi opnå en omkostningsfordel i forhold til sine konkurrenter. Virksomheden regner med, at efterspørgslen efter lagerchip (målt i bit) stiger med 50 % fra 2001 til 2002.
- (27) Med hensyn til markedet for DRAM har Tyskland anført, at det er kendetegnet ved udprægede konjunkturelle svingninger og store forskelle mellem salgsværdi og -mængde. Ifølge Tyskland bør konkurrencefaktoren sættes til 1, da der ikke er tale om overkapacitet, og markedet ikke er vigende.
- (28) Tyskland har fremført, at der ikke er overkapacitet med hensyn til den aggregerede undergruppe 32.10 i NACE, og fremlagt de relevante oplysninger. Skulle Kommissionen konkludere, at kapacitetssituationen med hensyn til denne aggregerede undergruppe i utilstrækkelig grad afspejler situationen i DRAM-sektoren, har Tyskland gjort opmærksom på, at den relevante delsektor også kan afgrænses efter en lavere inddeling. Oplysningerne om kapacitetsudnyttelsen til vurdering af konkurrencefaktoren behøver ikke ubetinget at være baseret på den laveste inddeling i NACE-klassifikationen. Tyskland har derpå fremlagt oplysninger for at vise, at der ikke er overkapacitet, uanset hvor snævert den relevante delsektor afgrænses. Ifølge Tyskland var kapaciteten til fremstilling af DRAM i perioden 1994-1999 udnyttet næsten fuldt ud (95-100 %).
- (29) I tilfælde af, at Kommissionen ikke går med til at vurdere konkurrencefaktoren på grundlag af oplysninger om kapacitetsudnyttelsen, har Tyskland anført, at DRAM-markedet ikke er vigende. Ifølge Tyskland foreskriver de multisektorale rammebestemmelser en periode på fem år til beregningen af den gennemsnitlige årlige vækstrate til vurderingen af udviklingen på markedet. Den periode, der er relevant for projektet, omfatter således årene 1996-2000, hvor den gennemsnitlige årlige vækstrate var positiv. Endvidere har Tyskland anført, at der i 1995 blev opnået et usædvanligt stort markedsvolumen (værdimæssigt). Dette år er derfor ikke repræsentativt og bør lades ude af betragtning ved vurderingen af udviklingen på markedet.
- (30) Tyskland har understreget, at Kommissionen i sin beslutning om indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure ved vurderingen af markedet udelukkende baserer sig på udviklingen i det værdimæssige skønnede forbrug. Hvis man imidlertid betragter mængden af det skønnede forbrug, målt i bit, ser man en stærk stigning fra 1996 til 2000 med en gennemsnitlig årlig vækstrate på 83,3 %. Ifølge Tyskland afspejler mængdeangivelserne bedre situationen på markedet, da værdiangivelser navnlig på markeder med udprægede prissvingninger som DRAM-markedet ikke giver et fyldestgørende billede af kapacitetssituationen på markedet. Mens forbruget værdimæssigt var præget af store ændringer, steg det, udtrykt i bit, tidligere kontinuerligt. Tyskland har gjort opmærksom på, at Kommissionen i tidligere beslutninger på grundlag af de multisektorale rammebestemmelser også tog hensyn til forbrugsmængden. Endvidere har Tyskland anført, at værdiangivelser for forbruget ikke giver mening, da de fordrejes af støtte fra den koreanske regering.
- (31) Tyskland fremsendte de nyeste prognoser for DRAM-markedet, hvorefter der i perioden 2001-2004 vil være tale om en gennemsnitlig årlig vækstrate på 17,7 %.
- (32) Med hensyn til de direkte arbejdspladser har Tyskland anført, at alle arbejdspladser inden for forsknings- og udviklingsaktiviteter skal tages i betragtning. Halvlederindustrien er en forskningsintensiv sektor, og i det foreliggende projekt gennemføres en ny fremstillingsteknologi. Gennemførelsen af et særdeles innovativt projekt som 300 mm-teknologien kræver derfor meget store omkostninger på forsknings- og udviklingsområdet og ikke kun inden gennemførelsen, men også i produktionsperioden for at optimere anvendelsen af den nye teknologi.
- (33) Med hensyn til de indirekte arbejdspladser, der vil blive skabt, har Tyskland fremført, at der er tale om en middelhøj jobskabelsesgrad for hver arbejdsplads, støttemodtageren vil oprette. Tyskland har anført, at det er vanskeligt at fremlægge præcise oplysninger om de arbejdspladser, som leverandører og kunder vil oprette. Tyskland har fremlagt hensigtsserklæringer fra SC 300's kunder og leverandører, hvoraf det fremgår, at der som følge af SC 300's projekt allerede er opstået 729 indirekte arbejdspladser, og at der vil blive skabt yderligere 666 arbejdspladser.

- (34) Tyskland er derfor af den opfattelse, at vurderingen af støtten på grundlag af bestemmelserne i de multisektorale rammebestemmelser ikke bør medføre en nedsættelse af den planlagte støtteintensitet. Såfremt Kommissionen ikke er enig i denne opfattelse, anmoder Tyskland om, at støtten godkendes efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b). Tyskland mener, at de fire betingelser for anvendelsen af denne artikel er opfyldt.
- (35) Tyskland har anført, at SC 300 ikke vil kunne gennemføre investeringsprojektet uden de påtænkte støtteforanstaltninger. Halvlederindustrien er meget kapitalintensiv og præget af store teknologiske risici. I betragtning af projektets finansielle og teknologiske dimensioner vil det ikke kunne forventes, at SC 300 kan gennemføre projektet uden offentlig støtte.
- (36) Tyskland har gjort gældende, at projektet er vigtigt i såvel kvantitativ som kvalitativ henseende. Infineon er den eneste europæiske producent af DRAM på markedet, som domineres af ikke-europæiske producenter. Virksomheden kan kun opretholde sin stilling på markedet, hvis det lykkes den at anvende 300 mm-teknologien, hvor den er et skridt længere fremme end sine konkurrenter, og som giver den en betydelig konkurrencefordel i forhold til konkurrenterne. Ved at en europæisk producent for første gang ligger i spidsen på innovationssområdet, får halvlederindustrien og dens leverandører mulighed for at indhente de førende lande.
- (37) Med hensyn til kriteriet om den fælleseuropæiske interesse har Tyskland anført, at anvendelsen af den nye 300 mm-teknologi vil medføre en forbedring af de grundlæggende processer til fremstilling af halvledere. Den europæiske industris konkurrenceevne og effektivitet øges således som følge af projektet. For udstyrsproducenterne er det af stor betydning, at der findes en europæisk DRAM-producent. På grund af de snævre forbindelser til beslægtede sektorer begunstiger eksistensen af en europæisk DRAM-producent udviklingen i disse sektorer og halvlederindustrien som helhed.
- (38) Ifølge Tyskland er det ikke nødvendigt, at mere end en medlemsstat deltager i et projekt, for at det kan betragtes som et projekt af fælleseuropæisk interesse. Styrkelsen af erhvervsstrukturen i én medlemsstat kan være i Fællesskabets interesse, hvis den europæiske industris internationale konkurrenceevne derved forbedres. Det er ikke absolut nødvendigt, at flere medlemsstater deltager.
- (39) Tyskland har fremført, at DRAM-industrien er en strategisk sektor, og gjort opmærksom på, at Kommissionen allerede tidligere har godkendt statsstøtte til forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det ville være selvmodsigende at begrænse statsstøtten nu, hvor denne nye teknologi skal anvendes.
- (40) Tyskland er derfor af den opfattelse, at den påtænkte statsstøtte kan godkendes efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b).
- (41) I sine kommentarer til bemærkningerne fra de interesserede parter har Tyskland henvist til, at de bekræfter den europæiske industris interesse i SC 300's projekt på grund af de forventede synergieffekter, som kan resultere i en øget vækst inden for den europæiske industri. De interesserede parter bemærkninger viser også, at industrien støtter den påtænkte statsstøtte.

V. VURDERING

5.1. Vurdering i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a)

- (42) Støtten blev ydet til en ny investering i et støtteberettiget område i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), og skal vurderes som regionalstøtte.
- (43) Den påtænkte støtte udgør 218,718 mio. EUR. Da den således overstiger loftet på 50 mio. EUR, skal projektet anmeldes i henhold til de multisektorale rammebestemmelser og vurderes på grundlag af disse.

- (44) Inden vurderingen af den påtænkte støtte skal det relevante marked afgrænses ifølge de multisektorale rammebestemmelser.

5.1.1. Relevant marked

- (45) Det relevante produktmarked for beregning af markedsandelen omfatter det produkt, som investeringsprojektet vedrører, og i givet fald de produkter, som forbrugeren eller producenten betragter som substitutionsprodukter.
- (46) I det foreliggende tilfælde omfatter investeringen fremstillingen af DRAM, der falder ind under undergruppe 32.10 i NACE-nomenklaturen, som omfatter fremstillingen af elektroniske komponenter. DRAM er halvledere til lagring af binære data, som også hører blandt de elektroniske komponenter. DRAM er den mest almindelige type halvlederlagerenhed og anvendes hovedsagelig i pc'er og billigt fremstillede produkter.

- (47) DRAM kan inddeles efter lagerkapacitet (dvs. den data-mængde, der kan lagres på chippene). Denne kapacitet afhænger af chipgenerationen. Produktet er kendetegnet ved hurtige teknologiske ændringer, og der kommer en ny generation på markedet hvert 3.-4. år. DRAM kan også opdeles efter anvendelsesformål (FPM-DRAM, EDO-DRAM, SDRAM eller RDRAM) eller arten af det endelige produkt, hvori den installeres.
- (48) Der findes også andre typer lagerchip, f.eks. SRAM (Static Random Access Memories), EPROM (Electrically Programmable Read Only Memories) og flashlagre. Generelt opfylder disse funktioner, som adskiller sig fra DRAM's funktioner, og kan ikke betragtes som substitutionsprodukter.
- (49) DRAM er en handelsvare med standardiserede specifikationer. Set fra efterspørgselssiden kan kunderne derfor vælge mellem ens DRAM fra forskellige producenter i hele verden. Nye DRAM-generationer konkurrerer med ældre. Kundens beslutning om at købe en bestemt type afhænger af forholdet mellem omkostningerne og DRAM's ydelse og funktion i det endelige produkt.
- (50) Set fra udbudssiden kan producenter fremstille DRAM med forskellig kapacitet, da de anvendte teknologier stort set er de samme. Generelt er det imidlertid ikke let af foretage omstillingen mellem forskellige generationer af DRAM inden for et bestemt anlæg.
- (51) Derfor betragtes markedet for DRAM som det relevante produktmarked⁽⁶⁾. For dette marked findes der ingen selvstændig undergruppe i NACE.
- (52) Med hensyn til det relevante geografiske marked kan det fastslås, at DRAM på verdensplan handles efter samme specifikationer og marketingkoncepter. Transportomkostningerne er lave, og der er ingen strukturbetingede hindringer for adgangen til markedet. Verdensmarkedet betragtes derfor som det relevante geografiske marked.
- 5.1.2. *De multisektorale rammebestemmelser*
- (53) I overensstemmelse med de multisektorale rammebestemmelser skal Kommissionen for at kunne fastsætte den tilladte maksimale støtteintensitet for en anmeldt påtænkt støtte først fastslå, hvilken maksimal støtteintensitet (regionalstøtteeft) en virksomhed kan opnå i det pågældende støtteberettigede område inden for den godkendte regionalstøtteordning, der gælder på anmeldelsestidspunktet.
- (54) Med hensyn til den maksimale støtteintensitet for det område, hvor SC 300 er beliggende, er der to satser for store virksomheder, dvs. 28 % og 35 %. Den maksimale støtteintensitet på 35 % anvendes kun, hvis følgende specifikke betingelser er opfyldt kumulativt: Efter anmodning fra en delstat og med samtykke fra planlægningsudvalgets underudvalg kan der i begrundede ekstraordinære tilfælde anvendes højere støttesatser for strukturelt særlig effektive foranstaltninger til regioner, som er udsat for international konkurrence om placering af virksomheder⁽⁷⁾.
- (55) Tyskland har ikke oplyst, om disse betingelser er opfyldt. Da SC 300 skal betragtes som en stor virksomhed, antager Kommissionen, at den maksimale støtteintensitet (R) i det foreliggende tilfælde udgør 28 %. Kommissionen fastslår således, at den planlagte støtteintensitet på 19,8 % ligger under det tilladte loft for en stor virksomhed i denne region.
- (56) På grundlag af tre bestemte vurderingskriterier — dvs. konkurrencefaktoren (T), kapitalintensitetsfaktoren (I) og regionalvirkningsindikatoren (M) — anvendte Kommissionen derefter en række justeringsfaktorer på procenttallet på 28 % for at nå frem til den maksimale støtteintensitet for det pågældende projekt.
- Konkurrencefaktoren (T)
- (57) Støtte til virksomheder inden for sektorer, der er præget af strukturbestemt overkapacitet, indebærer en særlig stor risiko for konkurrencefordrejning. Enhver udvidelse af kapaciteten, der ikke opvejes af kapacitetsnedskæring andre steder, vil forværre problemet med strukturbestemt overkapacitet. (Del)sektoren afgrænses efter den lavest muligt inddeling i NACE-klassifikationen.
- (58) Den lavest mulige inddeling i NACE-klassifikationen for fremstillingen af DRAM er undergruppe 32.10, som omfatter alle former for elektroniske komponenter. For denne undergruppe i NACE har Tyskland fremlagt tal over kapacitetsudnyttelsen og gjort gældende, at der ikke er overkapacitet. DRAM udgør imidlertid kun en lille del af undergruppe 32.10 i NACE, hvorfor kapacitetssituationen med hensyn til denne aggregerede undergruppe i utilstrækkelig grad afspejler situationen på DRAM-markedet.

⁽⁶⁾ Denne afgrænsning af det relevante produktmarked blev ligeledes anvendt af Kommissionen i sag IV/M 0044, Hitachi/Nec i betragtning 14-20 (beslutning af 3.5.2000, EFT C 153 af 1.6.2000, s. 8).

⁽⁷⁾ EFT C 340 af 27.11.1999, s. 8.

- (59) Som nævnt i betragtning 28 har Tyskland gjort gældende, at delsektoren ikke ubetinget behøver at være baseret på en inddeling i NACE-klassifikationen. I fodnote 13 (punkt 7.7) i de multisektorale rammebestemmelser hedder det imidlertid, at den relevante (del)sektor afgrænses efter den lavest mulige inddeling i NACE-klassifikationen. Den lavest muligt inddeling i NACE-klassifikationen er undergruppe 32.10. Som anført i betragtning 58 er kapacitetsoplysningerne for denne aggregerede undergruppe utilstrækkelige til at fastslå kapacitetssituationen på DRAM-markedet, der betragtes som det relevante produktmarked. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at analysen af kapacitetssituationen ikke skal tages i betragtning ved vurderingen af konkurrencefaktoren.
- (60) I overensstemmelse med punkt 3.4 i de multisektorale rammebestemmelser undersøger Kommissionen, hvis der ikke foreligger tilstrækkelige oplysninger om kapacitetsudnyttelsen, om investeringen finder sted på et vigende marked. Et marked anses for vigende, hvis den gennemsnitlige årlige vækstrate i forbruget af produktet

i de sidste fem år har ligget mere end 10 % under det årlige gennemsnit for fremstillingsindustrien i EØS som helhed, såfremt der ikke er en udpræget stigende tendens i den relative vækst i efterspørgslen efter produktet. Et marked anses for absolut vigende, hvis den gennemsnitlige årlige vækst i forbruget i de sidste fem år har været negativ.

- (61) Som anført i betragtning 45-51 betragtes DRAM-markedet som det relevante produktmarked, da substitutionsmulighederne mellem forskellige lagerchip er begrænset. DRAM handles i hele verden, og verdensmarkedet betragtes derfor som det relevante geografiske marked.
- (62) Kommissionen konstaterer, at SC 300's og Infineons markedsandel ligger under 40 % af det relevante marked, og at denne værdi heller ikke overskrideres som følge af den nye investering. Infineon havde i 1999 en andel på 8 % af DRAM-markedet. Efter projektets afslutning i 2003 vil Infineons og SC 300's andel efter planen stige til 10 %.

- (63) Tyskland har fremlagt følgende tal over det skønnede forbrug af DRAM på verdensplan i perioden 1995-2000, som er baseret på data fra et uafhængigt forskningsinstitut (VLSI Research Inc.):

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Gennemsnitlig årlig vækstrate
Værdi (mia. EUR)	31,952	20,101	17,594	12,514	19,431	31,285	- 0,42 %

- (64) Ifølge disse tal udgjorde den gennemsnitlige årlige vækstrate i det skønnede forbrug på DRAM-markedet i perioden 1995-2000 - 0,42 %. I perioden forinden, dvs. 1994-1999, var den gennemsnitlige årlige vækstrate i det skønnede DRAM-forbrug ligeledes negativ (- 1,3 %). Dette ville føre til den konklusion, at markedet DRAM bør betragtes som en absolut vigende marked.
- (65) Tyskland har fremført, at Kommissionen bør vurdere udviklingen i det skønnede forbrug på grundlag af en periode på fem år, dvs. 1996-2000, i stedet for seks år. I de multisektorale rammebestemmelser refereres der til den gennemsnitlige årlige vækstrate i de sidste fem år. Derfor baserer Kommissionen sig sædvanligvis på det skønnede forbrug i en periode på seks år til beregning af fem vækstrater⁽⁸⁾.
- (66) Tyskland har fremsendt den seneste prognose fra et uafhængigt forskningsinstitut⁽⁹⁾ med hensyn til den fremtidige udvikling på DRAM-markedet:

	2001	2002	2003	2004	Gennemsnitlig årlig vækstrate
Værdi (mia. EUR)	12,502	12,919	16,748	20,559	18,1 %

⁽⁸⁾ Se N 783/2000 Wacker Chemie — Kommissionens beslutning af 8.5.2001; N 813/2000 Kronoply — Kommissionens beslutning af 3.7.2001; og C 72/2001 Hamburger AG — Kommissionens beslutning af 2.10.2000, EFT C 342 af 5.12.2001, s. 9.

⁽⁹⁾ Prognose fra WSTS for fjerde kvartal (februar 2002).

- (67) Trods de nuværende alvorlige vanskeligheder er udsigterne på DRAM-markedet positive. Ifølge de seneste prognoser vil værdien af det skønnede DRAM-forbrug i perioden 2001-2004 stige med gennemsnitligt 18,1 % årligt. Det skønnede forbrug i 2004 vil imidlertid ifølge denne prognose fortsat ligge under forbruget i 2000. En anden undersøgelse, som Kommissionen har fået forelagt, viser en endnu større stigende tendens i fremtiden og et skønnet forbrug i 2003 og 2004, der ligger over forbruget i 2000.
- (68) Markedet for DRAM er yderst konjunkturfølsomt og præget af stærke udsving. De gennemsnitlige årlige vækstrater med hensyn til værdien er meget forskellige afhængigt af, hvilken periode der tages i betragtning. I perioden 1993-2000 var den gennemsnitlige årlige vækstrate med hensyn til det skønnede forbrugs værdi positiv med årligt 14,66 %. Trods et drastisk fald i det skønnede forbrug mellem 2000 og 2001 var den gennemsnitlige årlige vækstrate for perioden 1993-2001 fortsat svagt positiv (0,51 %).
- (69) De stærke udsving på DRAM-markedet skyldes frem for alt ekstremt store prisændringer. Grunden hertil er, at fremstillingsprocessen for DRAM er kendetegnet ved forholdsvis høje strandede omkostninger og lave grænseomkostninger. Derfor kan priserne bevæge sig i et meget bredt interval, da det er rentabelt for virksomheder at fremstille DRAM, så længe grænseomkostningerne dækkes. Ses der udelukkende på udviklingen i værdien af det skønnede forbrug, fremkommer der således i givet fald kun et utilstrækkeligt billede af DRAM-markedet.
- (70) Det skønnede forbrug med hensyn til mængden (målt i antal solgte enheder) er i de seneste år kontinuerligt steget betydeligt. I perioden 1995-2000 udgjorde den gennemsnitlige årlige vækstrate 10 %, og i perioden 1994-1999 lå den på 11 %.
- (71) Priserne på DRAM viser en faldende tendens med hensyn til udviklingen på lang sigt. Dette synes imidlertid ikke at være en følge af overkapacitet inden for industrien, selv om lagerbeholdningerne undertiden kommet op på et højt niveau og derved forårsager stærkt faldende priser. Produktionsomkostningerne for DRAM er faldet markant i de forløbne år. Prisfaldene forårsages således af de kontinuerligt stigende effektivitetsforbedringer af produktionen, der både er et resultat af reduktionen af linjebredder og af den rutinemæssige ændring af wafernes diameter fra en tomme i 1970'erne til de nuværende 300 mm-wafers. Samtidig forbedres indtjeningen til stadighed, idet man forsøger at reducere antallet af ikke-fungerende kredsløb og øge antallet af gode kredsløb pr. wafer.
- (72) Ved procedurens indledning gjorde Kommissionen opmærksom på, at den ikke rådede over tilstrækkeligt pålidelige oplysninger til at kunne bestemme de nøjagtige markeds karakteristika og fastsætte den korrekte konkurrencefaktor.
- (73) Af ovennævnte grunde konkluderer Kommissionen, at markedet ikke bør betragtes som et absolut vigende marked, men som relativt vigende. Dette bekræftes af, at produktionskapaciteten i forbindelse med DRAM i de seneste år har været udnyttet næsten fuldt ud, og at tallene har ligget betydeligt over gennemsnittet i fremstillingssektoren som helhed. Konkurrencefaktoren fastsættes derfor til 0,75.

Kapitalintensitetsfaktoren (I)

- (74) Med hensyn til meget kapitalintensive projekter fastsætter de multisektorale rammebestemmelser kapitalintensitetsfaktoren, hvorved det tilstræbes at tilpasse den tilladte maksimale støtteintensitet til fordel for projekter, som effektivt og bedre bidrager til, at arbejdsløsheden nedbringes gennem skabelse af et relativt større antal nye eller bevarede arbejdspladser. Med denne faktor skal der også tages hensyn til, om støtten vil kunne virke fordrejende på prisen for det endelige produkt.

- (75) De multisektorale rammebestemmelser fastsætter udtrykkeligt, at begrebet bevarede arbejdspladser kun vil være relevant, når det kan påvises, at sådanne arbejdspladser er direkte knyttet til det pågældende investeringsprojekt, kræver væsentlig omskoling og ikke længere ville eksistere ved iværksættelsen af det nye projekt.
- (76) I det foreliggende tilfælde skabes 1 300 og bevares 400 arbejdspladser. De vil være fordelt på følgende måde:

	Bevarede arbejdspladser	Nye arbejdspladser	I alt
Management	9	1	10
Forvaltning	11	28	39
Produktionskontrol	9	12	21
Produktionspersonale	177	584	761
Vedligeholdelse på produktionsområdet	64	204	268
Procesingeniører	62	87	149
Procesudvikling	35	64	99
Automatisering/IT/CIM	18	32	50
Anlæg		59	59
Teknologi, kvalitet, produktudvikling	15	90	105
Teknologiudvikling		102	102
Miljøbeskyttelse		6	6
Logistik		31	31
I alt	400	1 300	1 700

- (77) De bevarede arbejdspladser vedrører SC 300's allerede eksisterende pilot- og udviklingslinje. Hvis det nye projekt ikke gennemføres, vil SC 300 ifølge Tyskland ikke videreføre sine aktiviteter, udstyret vil blive solgt og arbejdspladserne gå tabt. De bevarede arbejdspladser er derfor direkte knyttet til det foreliggende projekt. Kommissionen udleder af oplysningerne, at en stor del af disse arbejdspladser er knyttet til forsknings- og udviklingsaktiviteter til den løbende produktudvikling.
- (78) Kapitalintensitetsfaktoren er betydeligt lavere end i forbindelse med to andre projekter i halvledersektoren. Ifølge Tyskland skyldes dette til dels integrationen af tekniske aktiviteter og arbejdspladser inden for forskning og udvikling. Ved procedurens indledning var Kommissionen i tvivl om, hvorvidt alle arbejdspladser inden for forsknings- og udviklingsaktiviteter kan tages i betragtning, da de muligvis ikke er direkte knyttet til projektet.

- (79) I bemærkningerne til indledningen af undersøgelsesproceduren redegjorde Tyskland for det store antal arbejdspladser inden for forsknings- og udviklingsaktiviteter. Endvidere bekræftede Tyskland, at SC 300 ikke modtager statsstøtte til FoU. Kommissionen konkluderer derfor, at alle de 1 700 direkte arbejdspladser, som Tyskland har anført, kan tages i betragtning ved beregningen af kapitalintensitetsfaktoren. Kapitalintensitetsfaktoren for en investering på 1 106 mio. EUR, hvormed der skabes eller bevares 1 700 direkte arbejdspladser, svarer til en værdi på 650 588 EUR pr. arbejdsplads og kan således fastsættes til 0,8.

Regionale virkningsindikatoren (M)

- (80) Med regionalvirkningsindikatoren tages der hensyn til de gavnlige økonomiske virkninger for de støtteberettigede regioner. Kommissionen mener, at jobskabelse kan benyttes som indikator for et projekts bidrag til en regions udvikling. En kapitalintensiv investering kan skabe indirekte arbejdspladser i den pågældende støtteberettigede region og i andre tilstødende støtteberettigede regioner. Ved jobskabelse forstås i denne forbindelse job, som projektet direkte medfører, plus job, der skabes indirekte hos leverandørerne og kunderne.
- (81) Ifølge anmeldelsen blev antallet af arbejdspladser, som vil blive skabt indirekte som følge af investeringen, skønnet til i alt 1 030, hovedsagelig blandt leverandørerne. Disse fordelte sig på følgende måde:

	Indirekte jobskabelse
Levering af 300 mm-siliciumskiver	600
Regenerering af 300 mm-testskiver	100
Udvidelse af infrastrukturen (sikkerhedsforanstaltninger, rengøring, forplejning af medarbejdere)	12
Levering af materialer	40
Servicering af udstyr	90
Transport	30
Bygningsmæssig infrastruktur	50
I alt	1 030

Disse tal blev berigtiget i de seneste oplysninger, som Tyskland har fremlagt.

- (82) Oprindeligt skulle der skabes 600 indirekte arbejdspladser som følge af oprettelsen af en ny virksomhed [...], der skal levere 300 mm-siliciumskiver til SC 300. Ved procedurens indledning gav Kommissionen udtryk for tvivl med hensyn til, om dette projekt gennemføres, og var af den opfattelse, at de 600 indirekte arbejdspladser, der angiveligt vil blive skabt, ikke kan tages i betragtning.

- (83) [...] råder på nuværende tidspunkt over to produktionssteder i Tyskland, Burghausen og Freiberg. Virksom-

heden har i Freiberg produktionslinjer til wafers med en diameter på 150 mm og 200 mm. Ifølge Tyskland har byrådet i Freiberg for kort tid siden godkendt udstykningsplanen for fabrikkens udvidelse. Desuden har Tyskland forelagt en hensigtserklæring fra [...]. Ifølge Tyskland er der ingen grund til at nære tvivl om, at dette projekt gennemføres.

- (84) I hensigtserklæringen anfører [...], at SC 300's projekt vil resultere i, at der skabes 120 arbejdspladser. Ifølge Tyskland er dette tal baseret på den antagelse, at [...] vil levere 20 % af produktionen til SC 300. Denne mængde blev [...] udtrykkeligt bekræftet af SC 300, men bør betragtes som minimumsmængde. Man kan regne med,

- at [...] vil levere mindst 50 % af sin produktion til SC 300, hvilket vil betyde, at der skabes 300 indirekte arbejdspladser. Af retlige grunde kunne SC 300 ikke over for [...] udtrykkeligt forpligte sig til at aftage en sådan mængde, hvorfor de tal, der er nævnt i hensigtserklæringen, er for lave. Kommissionen er af den opfattelse, at 120 arbejdspladser, som vil blive skabt af [...], kan tages i betragtning ved vurderingen af den regionale virkning.
- (85) Derudover har Tyskland fremsendt en hensigtserklæring fra virksomheden [...], som allerede modtager ordrer fra SC 300 og har planer om at oprette en ny fabrik til regenerering af testskiver. Denne regenerering er en proces til genudnyttelse af siliciumskiver, som anvendes forskellige steder til overvågning af DRAM-produktionen og kan genbruges. På grund af siliciumskivernes særdeles høje pris er det hensigtsmæssigt at genanvende dem. De nyttiggjorte skiver anvendes hovedsagelig som testskiver. I anmeldelsen havde Tyskland anført, at der vil blive skabt 100 arbejdspladser i forbindelse med regenereringen af testskiver. Ifølge de oplysninger, der senest er fremsendt, vil der som følge af [...] projekt blive skabt 130 indirekte arbejdspladser. Ifølge Tyskland er 95 heraf et resultat af SC 300's projekt. Kommissionen tager 95 indirekte arbejdspladser, som er skabt af [...], i betragtning ved vurderingen af det foreliggende projekts regionale virkning.
- (86) Tyskland anførte oprindeligt, at der vil blive skabt yderligere 330 indirekte arbejdspladser som følge af udvidelsen af infrastrukturen, levering af materiale, transport og vedligeholdelse af bygningen. I brev af 29. januar 2002, 27. februar 2002 og 25. marts 2002 gjorde Tyskland gældende, at der på disse områder vil blive skabt 1 145 indirekte arbejdspladser, og fremlagde hensigtserklæringer fra 53 virksomheder, som er kunder hos eller underleverandører til SC 300. Ifølge Tyskland er 729 af disse arbejdspladser allerede skabt, og man regner med, at der skabes yderligere 416 arbejdspladser.
- (87) Der skal skabes 224 arbejdspladser på infrastrukturområdet. Dette omfatter arbejdspladser i forbindelse med sikkerhedsforanstaltninger, forplejning og rengøring. Da højvolumenproduktionen allerede er påbegyndt, og hovedparten af medarbejderne allerede arbejder på fabriksområdet, er 150 af disse arbejdspladser allerede blevet skabt.
- (88) Der forventes at blive skabt 174 arbejdspladser inden for levering af materialer. Dette omfatter levering af gas, vand, elektricitet og de kemikalier, der er brug for til produktionen, samt den dermed forbundne regenerering og logistiske aktiviteter. 122 arbejdspladser er allerede blevet skabt.
- (89) Yderligere 438 arbejdspladser forventes at blive skabt inden for servicering af udstyr. 282 af disse arbejdspladser er allerede blevet skabt. Tyskland har forklaret, at disse arbejdspladser omfatter aktiviteter, som er knyttet til vedligeholdelsen af det udstyr, der er installeret på fabrikken. Der er behov for denne servicering, da driften af halvlederfabrikker er kendetegnet ved en løbende udskiftning af produktionsudstyr og komponenter.
- (90) Der er allerede skabt 21 indirekte arbejdspladser inden for transport af råstoffer og mellemprodukter samt færdigprodukter. Der vil blive skabt yderligere 13 indirekte arbejdspladser på dette område.
- (91) Tyskland forventer, at der vil blive skabt i alt 275 indirekte arbejdspladser inden for vedligeholdelse af den bygningsmæssige infrastruktur. Disse arbejdspladser er forbundet med løbende opgaver, som skal udføres for at sikre kvaliteten af den bygningsmæssige infrastruktur, såsom it-tjenester, drift og vedligeholdelse af elinstallationer, ventilationssystemet og cleanroom-installationer samt opgaver i forbindelse med bygningsadministrationen. 121 af disse arbejdspladser er allerede blevet skabt.
- (92) Ifølge de multisektorale rammebestemmelser kan indirekte arbejdspladser, som skabes hos leverandører og kunder som følge af det statsstøttede projekt, tages i betragtning ved vurderingen af projektets regionale virkning. I denne forbindelse defineres arbejdspladser som ny fast fuldtids- eller deltidsbeskæftigelse.
- (93) Tyskland har bekræftet, at de indirekte arbejdspladser opfylder de nævnte betingelser. Med hensyn til det forhold, at en stor del af de indirekte arbejdspladser allerede er blevet skabt, selv om produktionen først vil nå op på fuld kapacitet i begyndelsen af 2003, har Tyskland forklaret, at opførelsen af bygningen allerede blev afsluttet i april 2001. Efter opførelsen blev startfasen påbegyndt («ramp up»). I denne fase installeres anlæggene og maskinerne for at kunne påbegynde test- og pilotproduktionen, hvilket skete i forsommeren 2001. Højvolumenproduktionen blev påbegyndt i december 2001.
- (94) På grundlag af de oplysninger, som Tyskland har fremlagt, er Kommissionen af den opfattelse, at beregningen af indirekte arbejdspladser er rimelig. Kommissionen konkluderer derfor, at der som følge af det statsstøttede projekt vil blive skabt 1 360 indirekte arbejdspladser. I forhold til de 1 700 nye og bevarede arbejdspladser er der tale om en middelhøj jobskabelsesgrad i forbindelse med indirekte arbejdspladser (mellem 50 % og 100 %), og regionalvirkningsindikatoren fastsættes derfor til 1,25.

Tilladt maksimal støtteintensitet

(95) Af ovennævnte grunde beregnes den tilladte maksimale støtteintensitet på følgende måde: $28 \% \times 0,75 \times 0,8 \times 1,25 = 21 \%$ brutto. Den støtte på 218,718 mio. EUR, som Tyskland påtænker at yde til SC 300 til virksomhedens investeringer i Dresden (delstaten Sachsen), og som svarer til en støtteintensitet på 19,8 % brutto, er derfor i overensstemmelse med den tilladte maksimale støtteintensitet, som blev beregnet i henhold til de multisektorale rammebestemmelser.

5.1.3. Efterfølgende kontrol

(96) På grund af de store mobile investeringers følsomhed er det vigtigt, at der findes en ordning, som kan sikre, at den støtte, der i praksis udbetales til støttemodtageren, er i overensstemmelse med Kommissionens beslutning.

(97) For hver påtænkt støtte, som Kommissionen godkender i henhold til de multisektorale rammebestemmelser, vil Kommissionen kræve, enten at støttekontrakten mellem støttemodtageren og myndighederne i medlemsstaten indeholder en bestemmelse om tilbagebetaling af støtten i tilfælde af, at kontrakten ikke overholdes, eller at en væsentlig del af støtten (f.eks. 25 %) tilbageholdes, indtil støttemodtageren har godtgjort over for den pågældende medlemsstat, at projektet gennemføres i overensstemmelse med Kommissionens beslutning, og forudsat at Kommissionen inden for 60 arbejdsdage, på grundlag af medlemsstatens oplysninger om gennemførelsen af projektet, har godkendt eller ikke har rejst indsigelse mod den endelige udbetaling af støtten.

(98) Kommissionen konstaterer, at forslaget til beslutningen om at yde støtte til SC 300 indeholder en bestemmelse om tilbagebetaling af støtten i tilfælde af, at støttemodtageren ikke overholder beslutningen om at yde støtten.

(99) Kommissionen konstaterer, at en væsentlig del af støtten (25 %) tilbageholdes, indtil SC 300 har godtgjort over for de tyske myndigheder, at projektet gennemføres i overensstemmelse med Kommissionens beslutning.

(100) Kommissionen konstaterer endvidere, at den forpligtelse, som Tyskland har indgået med hensyn til den efterfølgende kontrol, opfylder kravene i punkt 6 i de multisektorale rammebestemmelser. Dette gælder navnlig med hensyn til pligten til at forelægge Kommissionen en kopi af beslutningen om at yde støtte samt en årsrapport om projektet og de yderligere oplysninger og bilag, der er nævnt i punkt 6.4 i de multisektorale rammebestemmelser.

5.2. EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b)

(101) I tilfælde af, at Kommissionen ikke godkender den påtænkte støtte med en støtteintensitet på 19,8 %, har Tyskland subsidiært henvist til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b), og gjort gældende, at opførelsen af en fabrik til fremstilling af chip er et projekt af fælleseuropæisk interesse. Da støtten er forenelig med den tilladte maksimale støtteintensitet, der er beregnet i henhold til de multisektorale rammebestemmelser, indtil den påtænkte intensitet på 19,8 %, er det ikke nødvendigt at komme nærmere ind på aspektet med hensyn til den fælleseuropæiske interesse.

VI. KONKLUSIONER

(102) På baggrund af ovenstående konkluderer Kommissionen, at støtten opfylder betingelserne for at blive erklæret forenelig med fællesmarkedet —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den af Tyskland påtænkte statsstøtte til fordel for Infineon Technologies SC 300 GmbH & Co. KG på 218 717 884 EUR er forenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 9. april 2002.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 17. juli 2002

om Italiens støtteordning til reduktion af antallet af mindst 20 år gamle enkeltskrogede skibe i den italienske tankskibsflåde

(meddelt under nummer K(2002) 2437)

(Kun den italienske udgave er autentisk)**(EØS-relevant tekst)**

(2002/868/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger ⁽¹⁾ i overensstemmelse med de ovennævnte bestemmelser, og under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

(1) Ved brev nr. 542 af 15. januar 2001, registreret den 18. januar 2001 under SG(2001) A/787, anmeldte Italien i overensstemmelse med traktatens artikel 88, stk. 3, et udkast til støtteordning med henblik på fremskyndelse af ophugningen af mindst 20 år gamle enkeltskrogede tankskibe. Ved brev af 23. februar 2001, registreret samme dag, meddelte de italienske myndigheder, hvor langt lovudkastet var kommet. Ved brev af 6. marts 2001 anmodede Kommissionen de italienske myndigheder om yderligere oplysninger, som blev fremsendt ved brev nr. 5786 af 4. maj 2001, registreret den 7. maj 2001 under SG(2001) A5870. Dernæst har de italienske myndigheder forelagt yderligere oplysninger ved brev nr. 8665 af 5. juli 2001, registreret den 10. juli 2001, ved brev af 19. juli 2001, registreret den 23. juli 2001, ved brev af 3. september 2001, registreret den 4. september 2001, ved brev af 25. september 2001, registreret den 9. oktober 2001 (SG(2001) A/11100), ved brev af 24. oktober 2001, registreret samme dag (SG(2001) A/11814) og endelig ved brev af 22. november 2001, registreret den 27. november 2001 under nr. 14632.

(2) Ved brev af 20. december 2001 (SG(20+01) D/293162) underrettede Kommissionen den italienske regering om sin beslutning af 20. december 2001 om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 28, stk. 2, vedrørende ovennævnte støtte. Proceduren er registreret under C 97/2001.

(3) Kommissionens beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure er offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽²⁾. Heri opfordrede Kommissionen de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtte.

(4) Italien meddelte Kommissionen sine bemærkninger ved brev af 25. januar 2002, registreret den 31. januar 2002. Et yderligere brev med andre oplysninger og tilsagn blev afsendt den 3. maj 2002.

(5) Kommissionen har inden for den dertil fastsatte frist modtaget bemærkninger fra følgende: »Comité Central des Armateurs de France« ved brev af 21. marts 2002, Den Svenske Rederiforening ved brev af 21. marts 2002, »The Chamber of Shipping« ved brev af 21. marts 2002, »Norges Rederiforbund« ved brev af 21. marts 2002, den norske minister for handel og industri ved brev af 22. marts 2002, og »Danmarks Rederiforening« ved brev af 21. marts og »Mediterranea di Navigazione« ved brev af 4. marts 2002. Efter udløbet af den i beslutningen fastsatte frist (22. marts 2002) har Kommissionen endvidere modtaget bemærkninger fra »Ermewa Maritima« (brev af 4. april) og fra »Confitarma« (brev af 25. marts 2002).

⁽¹⁾ EFT C 50 af 23.2.2002, s. 7.

⁽²⁾ Jf. fodnote 1.

2. DETALJERET BESKRIVELSE AF STØTTEN

2.1. Støtteordningen

- (6) Den pågældende støtteordning tager sigte på at fremme og fremskynde udfasningen af enkeltskrogede skibe i Italien og er rettet mod rederier, der ejer tankskibe til transport af olieprodukter og kemikalier. Støttens retsgrundlag er artikel 3, 4 og 5 i lov nr. 51/2001 (»Bestemmelser til forebyggelse af forurening som følge af søtransport af olie«), offentliggjort den 7. marts 2001 med ikrafttræden samme dag. Formålet med denne lov er at begrænse konsekvenserne af tankskibulykker. De italienske myndigheder har imidlertid afgivet tilsagn om ikke at yde støtte, før de har indhentet Kommissionens godkendelse.

2.2. Baggrunden

- (7) Olietankerens Erikas forlis — et enkeltskroget skib på 25 år — som indtraf den 12. december 1999, skabte betydelig frygt hos offentligheden for skibstransportens sikkerhed. Dette forlis afslørede nemlig på dramatisk vis de miljø- og sikkerhedsrisici, der er forbundet med anvendelsen af gamle og utilstrækkeligt vedligeholdte skibe. Man så straks nødvendigheden af at skærpe og harmonisere reglerne om sikkerhed på søen og om havnekontrol med skibene. Under disse omstændigheder mente de italienske myndigheder, i lighed med Kommissionen, at man om nødvendigt burde gå ud over de gældende eller planlagte internationale regler.
- (8) De italienske myndigheder mener, at den største risiko for miljøskader hidrører fra anvendelsen af skibe, der sejler i cabotagefart mellem de italienske havne. På daværende tidspunkt var den italienske situation særlig foruroligende: 54 % af råolien og olieprodukterne blev ikke transporteret af dobbeltskrogede tankskibe eller enkeltskrogede tankskibe, der opfyldte de strengeste krav⁽³⁾. Italien var endvidere særlig berørt af den nævnte ulykke, fordi tankskibet, der sejlede under et tredjelands flag, blev drevet af et italiensk rederi. Endvidere havde skibet lastet i Dunkerque i Frankrig og var på vej mod den italienske havneby Milazzo.
- (9) Efter Erikas forlis bekendtgjorde den italienske miljøminister en række foranstaltninger, der gik ud på at fjerne alle enkeltskrogede skibe fra størstedelen af de italienske havne, i overensstemmelse med de foranstaltninger, der var trådt i kraft for Venezias havn efter december 1999. Takket være debatten om forbedring af sikkerheden og

om udkastet til den pågældende støtteordning (forelagt det italienske parlament i marts 2000) kunne den italienske regering nå frem til en mere smidig løsning end et totalt forbud — som allerede havde fremkaldt indvendinger på internationalt plan. Efterfølgende har både Den Internationale Søfartsorganisation (IMO) og Fællesskabet vedtaget lovbestemmelser, som til en vis grad er mere vidtgående end de italienske foranstaltninger.

2.3. De sikkerhedsmæssige og miljømæssige omstændigheder

Lovgivning om sikkerhed

- (10) I marts 2000 forelagde Kommissionen den første meddelelse om sikkerhed til søs og olietransport⁽⁴⁾ og i december 2000 en yderligere meddelelse med en række supplerende forslag⁽⁵⁾. I meddelelsen fra marts 2000 foreslog Kommissionen tre øjeblikkelige foranstaltninger:
- skærpet kontrol med skibe, der anløber fællesskabs-havne
  - skærpet tilsyn med klassifikationselskaberne
  - fremskyndet forbud mod enkeltskrogede tankskibe i Fællesskabets farvand i forhold til den tidsplan, der var vedtaget i IMO's regi.
- (11) Begrundelsen for det sidstnævnte forslag var på den ene side de statistiske oplysninger, som viste en stigende andel af ulykker forårsaget af de ældste skibe, og på den anden side nødvendigheden af at bringe lovgivningen i overensstemmelse med American Oil Pollution Act fra 1990. Hermed ville man undgå, at de enkeltskrogede tankskibe, som fra 2005 ville være forbudt i USA's farvande, ville begynde at besejle de europæiske farvande.
- (12) Det er i Fællesskabets interesse at vedtage bestemmelser, der kan sikre, at tankskibe, som anløber havne og offshore-terminaler under medlemsstaternes jurisdiktion, og tankskibe, som fører medlemsstaternes flag, er i overensstemmelse med EF-retten. Disse bestemmelser bør tage sigte på at mindske risikoen for forurening som følge af olieudslip i de europæiske farvande.

⁽³⁾ SBT/PL: Tank med dobbelt bund, separat ballasttank og beskyttende placering heraf.

⁽⁴⁾ Erika I: Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om sikkerhed til søs og olietransport, KOM(2000) 142 endelig udg. af 21. marts 2000.

⁽⁵⁾ Erika II: Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om den anden pakke af fællesskabsforanstaltninger vedrørende søfartssikkerhed foranlediget af olietankskibet Erikas forlis, KOM(2000) 802 endelig udg. af 6. december 2000.

(13) Den fremskyndede tidsplan blev vedtaget endeligt i IMO's regi i april 2001 (i det følgende benævnt »IMO-kompromiset«) ⁽⁶⁾.

(14) Selv om IMO-kompromiset tillader, at de senest byggede enkeltskrogede tankskibe, der opfylder nærmere bestemte tekniske specifikationer, undtagelsesvist kan fortsætte driften indtil udløbet af det 25. år efter leveringsdatoen, har medlemsstaterne formelt bebudet, at de efter 2015 vil forbyde, at enkeltskrogede tankskibe anløber deres havne.

(15) Dette er baggrunden for Europa-Parlamentets og Rådets forordning EF nr. 417/2002 af 18. februar 2002 om fremskyndet indfasning af krav om dobbeltkrogs- eller tilsvarende design for olietankskibe med enkeltskrog og om ophævelse af Rådets forordning EF nr. 2978/94 ⁽⁷⁾. Den nye forordning, der træder i kraft den 1. september 2002, forfølger Fællesskabets målsætninger, navnlig forebyggelse af alvorlige biologiske og miljømæssige skader som følge af ulykker med gamle skibe, især skibe, som transporterer farligt og potentielt forurenende gods.

(16) Forordning (EF) nr. 417/2002 stadfæster forbudet mod, at enkeltskrogede tankskibe anløber fællesskabshavne og sejler under en medlemsstats flag ⁽⁸⁾. Forordningen vedrører tre kategorier af tankskibe:

— Olietankskibe af kategori 1, ofte benævnt »præ-MARPOL tankskibe« ⁽⁹⁾. Disse skibe vil blive trukket tilbage gradvist mellem 2003 og 2007 (uden CAS: i 2005)

— Olietankskibe af kategori 2, ofte benævnt »MARPOL tankskibe« ⁽¹⁰⁾. Disse skibe vil blive trukket tilbage gradvist mellem 2003 og 2015 (uden CAS: i 2010)

— Olietankskibe af kategori 3, olietankskibe på 5 000 t dødvægt og derover, men mindre end tankskibene af kategori 1 og 2. Disse skibe vil blive trukket tilbage gradvist mellem 2003 og 2015.

Miljø mæssige overvejelser

(17) Ifølge traktatens artikel 6 skal miljøbeskyttelseskrav integreres i udformningen og gennemførelsen af Fællesskabets politikker og aktioner i transportsektoren.

(18) Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet om udbygning af Euro-Middelhavssamarbejdet inden for transport og energi ⁽¹¹⁾ understreger, at det er nødvendigt at øge sikkerheden ved søtransport, herunder navnlig transport af olieprodukter og kemikalier, idet det fremhæves, at dette problem er »endnu mere iøjnefaldende, når det drejer sig om et indhav som Middelhavet med en skrøbelig økologisk ligevægt«.

2.4. Formålet med støtten

(19) Formålet med støtteordningen er at skabe betingelserne for, at søtransporten kan opfylde de strengere sikkerheds- og miljøbestemmelser. Dette skal ske ved, at enkeltskrogede italiensklagede tankskibe, som er over 20 år gamle, udfases tidligere end fastsat i IMO-tidsplanen (bekræftet ved forordning (EF) nr. 417/2002). Den italienske lov omfatter alle olietankere, som den 31. december 1999 var over 20 år gamle, og opstiller således betydeligt kortere frister end i EU-forordningens tidsplan. Med denne ordning udfases endvidere 26 af de i alt 67 tankskibe, hvortil der kan ydes støtte efter ordningen, og som hverken er omfattet af Fællesskabets eller den internationale lovgivning om udfasning af tankskibe.

(20) Ordningen er en integrerende del af en lov, der tager sigte på at forebygge tankskibulykker på havet og begrænse konsekvenserne af disse ulykker, som kan forårsage enorme ødelæggelser af havmiljøet. Loven sigter endvidere mod at skærpe kontrollen med denne type søtransport af hensyn til Middelhavets skrøbelige økologiske ligevægt. Der er tale om en incitamentsordning, der tydeligt har til formål at mindske antallet af de ældste enkeltskrogede skibe, dvs. den del af flåden, der indebærer størst risiko for skader på havmiljøet i Italien og andre lande. Formålet med ordningen — som den i væsentlig grad opfylder — er at mindske antallet af disse skibe til generelt lave omkostninger, navnlig skibe under 30 000 t, der anvendes i trafikken mellem de italienske havne.

⁽⁶⁾ Regel 13 G i bilag I til MARPOL 73/78, som revideret i 2001 ved resolution MEPC 95(46).

⁽⁷⁾ EFT L 64 af 7.3.2002, s. 1.

⁽⁸⁾ Tankskibe af kategori 1 og 2 kan kun fortsætte med at sejle efter henholdsvis 2005 og 2010, hvis de er i overensstemmelse med CAS (Condition Assessment Scheme — tilstandsvurderingsordning), hvorved der indføres en skærpet tilsynsordning. De italienske myndigheder har bebudet, at de ikke vil anvende CAS-proceduren for tankskibe, der fører italiensk flag; tidsfristerne 2005, 2010 og 2015 vil derfor gælde de tre kategorier.

⁽⁹⁾ Olietankskibe på 20 000 t dødvægt og derover, som fører råolie, brændselolie, svær dieselolie og smøreolie i lasten, og olietankskibe på 30 000 t dødvægt og derover, som fører anden olie end ovennævnte, og som IKKE OPFYLDER kravene, hvad angår separate ballasttanke og beskyttende placering heraf.

⁽¹⁰⁾ Olietankskibe på 20 000 t dødvægt og derover, som fører råolie, brændselolie, svær dieselolie og smøreolie i lasten, og olietankskibe på 30 000 t dødvægt og derover, som fører anden olie end ovennævnte, og som OPFYLDER kravene, hvad angår separate ballasttanke og beskyttende placering heraf.

⁽¹¹⁾ KOM(2001) 126 endelig udg. af 7. marts 2001, særlig punkt 2.3.3.

(21) Der er ingen tvivl om, at de enkeltskrogede tankskibe ved forlis indebærer den største forureningsrisiko, og at de som følge af deres alder er mere slidte end de andre skibe. De italienske myndigheders ønske om at fremskynde udfasningen af enkeltskrogede tankskibe bidrager til at opfylde målet om øget sikkerhed i Fællesskabets farvande.

(22) Lov nr. 51/2001 er en integrerende del af en række foranstaltninger til at forbedre sikkerheden på havet og beskytte havmiljøet. Ud over ophugning af gamle skibe indeholder loven således også andre foranstaltninger til at øge sikkerheden. Disse foranstaltninger vedrører bedre kontrol med skibstrafikken, herunder anvendelse af skibstrafiksystemet (VTS), og beføjelse af transport- og skibsfartsministeren til eventuelt at forbyde, at handelskibe, der kan være farlige for skibstrafikken eller for havmiljøet, gennemsejler eller gør ophold i de italienske farvande. I denne forbindelse skal det tilføjes, at den italienske regering og en række industri- og miljøsamenslutninger den 1. juni 2001 undertegnede en frivillig aftale om ikke at anvende enkeltskrogede tankskibe.

2.5. Budget

(23) De italienske myndigheder har fastsat et loft på 5,16 mio. EUR (svarende til 10 000 mio. ITL) for 15 år, svarende i alt til 77,4 mio. EUR, inklusive renter.

(24) Rederierne vil modtage et tilskud på 129,11 EUR⁽¹²⁾ (250 000 ITL) pr. dødvægtton⁽¹³⁾, dog højst for 30 000 t pr. skib. Det højst mulige tilskud pr. skib vil derfor andrage 3 873 427 EUR (7 500 mio. ITL). Det maksimumstilskud, et rederi kan modtage, afhænger af, hvor mange af rederiets skibe der opfylder støttekriterierne.

(25) Ministeriet for infrastruktur og transport forvalter støtten. Støtten udbetales i form af lån fra italienske eller europæiske kreditinstitutter, som udbetaler tilskuddene direkte til støttemodtagerne. Efter modtagelsen heraf har modtagerne ingen forpligtelser over for bankerne, eftersom lånene tilbagebetales over det italienske statsbudget⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Fast vekselkurs: 1 EUR = 1 936,27 ITL.

⁽¹³⁾ Dødvægtton: måleenhed for vægten af den last, som et skib har godkendelse til at transportere. Angiver maksimumsvægten af gods, forsyninger, brændsel og vand, som kan lastes indtil lademærket for sommersejlsads.

⁽¹⁴⁾ Lånene tilbagebetales i seksmåneders rater den 30. juni og den 31. december hvert år. Lånekontrakterne skal omfatte en tilbagebetalingsplan på højst 15 år til en rentesats, der fastsættes ved dekret af skatteministeren, og som offentliggøres i det italienske statstidende, som fastsat ved lov nr. 431 af 31. december 1991, ændret ved lov nr. 413 af 30. november 1998. Hermed undgås det, at den finansielle byrde ved gennemførelsen af ordningen fordeles sig over nogle få regnskabsår i stedet for over en længere årrække.

2.6. Varighed

(26) Ophugningen skal påbegyndes mellem den 1. januar 2000 og den 31. december 2002 og skal være afsluttet senest seks måneder derefter.

(27) Støtten kan udbetales fra 2001. Rederierne modtager støtten, så snart ophugningen er fuldført og den administrative procedure for godkendelse af låntagningen er afsluttet. Herefter overtager staten som nævnt de enkelte lånekontrakter. Ifølge de italienske myndigheder har regeringen endnu ikke påtaget sig noget ansvar for de nævnte lån i overensstemmelse med deres tilsagn om at stille betalingerne i bero.

2.7. Støttemodtagere

(28) Støtteordningen gælder kun rederier, der ejer enkeltskrogede tankskibe til transport af råolie og olie- og kemiske produkter, med en dødvægt på over 1 000 t. Skibene skal være anskaffet af det pågældende rederi før den 30. september 2000 og være opført i de italienske skibsregistre inden denne dato⁽¹⁵⁾. Det skal endvidere dreje sig om skibe, som den 31. december 1999 havde været i drift i over 20 år, og som er solgt til ophugning, eller som er ophugget for egen regning, eller som skal ophugges inden for en nærmere fastsat frist.

(29) I slutningen af 1999 og i begyndelsen af 2000, lige efter Erikas forlis, udpegede de italienske myndigheder, i samråd med industrien, i første omgang 72 skibe, tilhørende 35 rederier, som ville kunne få tildelt støtte, når først skibene var ophugget i overensstemmelse med de fastsatte betingelser. Skibene kan opdeles således efter alder og tonnage:

⁽¹⁵⁾ Ifølge artikel 143 i den italienske lov om skibsfart (krav til nationalitet for ejere af italienske skibe) kan følgende skibe opføres i de italienske registre:

- skibe, der for en andel på over 50 % tilhører fysiske eller juridiske personer eller organisationer fra Italien eller fra andre EU-lande, eller
- skibe, der tilhører fysiske eller juridiske personer eller virksomheder fra tredjelande, som direkte driver skibet gennem en permanent organisation med sæde i Italien, der forvaltes af en fysisk eller juridisk person af italiensk nationalitet eller nationalitet fra et andet EU-land, som har bopæl på skibets registreringssted, og som påtager sig ethvert ansvar for skibets drift over for de administrative myndigheder og over for tredjepart.

Dødvægt	Skibenes alder (i år)		
	mellem 20 og 25	mellem 25 og 30	over 30
1 000 < DWT < 5 000	8	11	12
5 000 < DWT < 30 000	9	11	3
30 000 < DWT	14	5	0
I alt	31	27	15

- (30) Af de 72 tankskibe, som i første omgang blev udpeget med henblik på støtte, var 59 opført i det italienske skibsregister og sejlede i cabotagefart (svarende til 51 % af i alt 115 tankskibe, der er opført i det italienske skibsregister). 20 af de olietankere, der blev udpeget med henblik på støtte, er opført i det internationale italienske register og udfører hovedsagelig internationale sejlads til og fra italienske havne, selv om nogle af disse skibe sejler i cabotagefart. Disse skibe udgør under 7 % af den italienske tankskibsflåde (der omfatter 205 skibe) og kun ca. 1 % af Fællesskabets tankskibsflåde (som omfatter 1 211 skibe).
- (31) Ifølge de seneste oplysninger fra de italienske myndigheder vedrørende regnskabsåret 2002 var 28 af disse tankskibe allerede ophugget den 30. marts 2002⁽¹⁶⁾, dvs. at næsten halvdelen af de risikobetonede skibe var trukket tilbage fra markedet. Ophugningen af de resterende 37 skibe er gået langsommere. Dette skyldes den usikre juridiske situation, der foreligger omkring støtteordningen, indtil Kommissionen har truffet sin beslutning ud fra en vurdering af ordningen.
- (32) Der er ikke krav om, at ophugning finder sted på et nærmere bestemt skibsværft.

2.8. Forventede følger af støtten

- (33) Enkeltkrogede tankskibe på over 20 år er eller vil blive trukket tilbage fra det italienske marked for cabotagefart forud for de frister, der er fastsat i IMO- og EF-bestemmelserne. Mindst 28 tankskibe er allerede ophugget, hvilket har mindsket risikoen for miljøskader og øget skibstrafiksikkerheden, og det forventes, at andre skibe vil blive ophugget inden længe. Det skal bemærkes, at af de 67 nævnte tankskibe skal kun 14 være trukket tilbage fra markedet den 1. januar 2003 ifølge Fællesskabets og IMO's bestemmelser. 21 tankskibe var allerede

ophugget, før Kommissionen besluttede at indlede den formelle undersøgelsesprocedure (december 2001), som har bragt ophugningsoperationen til næsten totalt ophør.

- (34) Lang størstedelen af de resterende potentielt støtteberettigede 37 tankskibe har en dødvægttonnage på under 10 000 t. For over halvdelen af denne kategori af skibe er der ingen krav om tilbagetrækning fra markedet før 2015. Årsagen hertil er, at støtteordningen også fremmer ophugning af små tankskibe på under 5 000 dødvægttons, som hverken er omfattet af EF-retten eller nogen af de ovenfor nævnte internationale regelsæt.

2.9. Gennemførelsesbestemmelser, støtteberettigede omkostninger, støtteintensitet og andre betingelser

- (35) Støttebeløbene skal erstatte det indtægtstab, som et rederi pådrager sig som følge af fremskyndet ophugning af et skib. Eftersom formålet med loven er at mindske risikoen ved transport af forurenende og farligt gods i enkeltkrogede tankskibe, er støttebeløbet direkte proportionalt med skibenes dødvægttonnage, der er repræsentativ for deres lasteevne. Ifølge de italienske myndigheder skabes der således en tilknytning mellem støttebeløbet og den (undgåede) transport af en vis mængde højrisikoprodukter i enkeltkrogede tankskibe (og dermed de potentielle skader som følge af denne transport). Ifølge de italienske myndigheder bør støtten også være tilstrækkelig stor til at forhindre, at rederierne foretrækker at afhænde skibene på andre markeder i eller uden for Fællesskabet. Den italienske lov insisterer derfor på, at skibene skal trækkes endeligt tilbage fra enhver form for transport, og giver ikke rederierne mulighed for at unddrage sig denne pligt.

Beregning af støtten

- (36) Støttebeløbet er beregnet på grundlag af det økonomiske udbytte af et støtteberettiget enkeltkroget tankskib i en periode på et år⁽¹⁷⁾. F.eks. ville et enkeltkroget tankskib med en dødvægt på 30 000 t og af en alder på mellem 25 og 28 år kunne indbringe et udbytte på ca. 17 765 EUR⁽¹⁸⁾ (15 500 USD) pr. dag på grundlag af ca. 330 driftsdage pr. år. Omkostningerne, som først og fremmest er udgifter til mandskab, vedligeholdelse og reparation, brændstof og andre mindre udgifter, såsom forsikring (hvis skibet anses for fuldt afskrevet), beregnes på nuværende tidspunkt til ca. 5 157 EUR (4 500 USD) pr. dag, 365 dage om året. Tallene ser således ud:

⁽¹⁷⁾ Af andre oplysninger fra de italienske myndigheder fremgår det, at støtten vil blive relateret til omkostningerne ved den undgåede potentielle skade.

⁽¹⁸⁾ Vekselkurs for andet kvartal af 2001: 1 EUR = 0,872518 USD.

⁽¹⁶⁾ 12 skibe i 2000, 11 i 2001 og fem i 2002.

- Indtægt: 17 765 EUR x 330 dage = 5 862 450 EUR
- Omkostninger: 5 157 EUR x 365 dage = 1 882 305 EUR.

Det årlige udbytte andrager således ca. 3 980 145 EUR, svarende til 7 706 mio. LIT⁽¹⁹⁾. Teoretisk set vil maksimumsstøtten til et skib derfor svare til 3 873 427 EUR (7 500 mio. ITL), og ca. 20 skibe er berettigede til denne støtte.

- (37) De italienske myndigheder har anført, at beregningen er baseret på dødvægttonnage og ikke på en variabel skala efter skibets alder, eftersom alderen ikke er det eneste kriterium til at bestemme sikkerheden ved et skib og dets overensstemmelse med miljøkravene. Ifølge de italienske myndigheder har andre kriterier lige så stor vægt, såsom skibstype, skibets tekniske specifikationer og dets tilstand.
- (38) Det således beregnede støttebeløb er ikke genstand for præferentiel fiskal behandling.

Betingelserne for ophugning af skibe

- (39) De rederier, hvis skibe er udpeget som støtteberettigede, skal forelægge deres ansøgning for transport- og skibsfartsministeriet senest tre måneder efter datoen for ophugningsoperationens påbegyndelse. Ansøgningen skal indeholde en beskrivelse af skibet, dokumentation for ejerskab og dokumentation for ophugningen (eventuel salgskontakt med henblik på ophugning eller dokumentation for ophugning for egen regning, samt certifikat fra den skibsfartsmyndighed eller konsulære myndighed, som har godkendt ophugningen).
- (40) For at modtage den endelige støtteudbetaling skal virksomhederne senest seks måneder efter ophugningsoperationens påbegyndelse forelægge transport- og skibsfartsministeriet et certifikat fra skibsfartsmyndigheden eller den konsulære myndighed, som bevidner datoen for arbejdets påbegyndelse og afslutning. For operationer, der er påbegyndt inden lovens ikrafttræden, beregnes seks månedersperioden fra ikrafttrædelsesdatoen.

Yderligere forpligtelser

- (41) Når rederierne har modtaget støtten, må de ikke anvende enkeltskrogede tankskibe på over 20 år til national cabotagefart, medmindre det drejer sig om italienskflagede skibe, som de allerede ejer eller driver (artikel 4, stk. 1,

i lov nr. 51/2001). Opfyldes disse bestemmelser ikke, skal tilskuddet tilbagebetales, forhøjet med renter og bøder.

- (42) Et andet krav i samme lov går ud på, at fra ikrafttrædelsesdatoen for lovens artikel 3, 4 og 5 kan italienske, over 20 år gamle enkeltskrogede tankskibe til transport af råolie og olieprodukter og kemiske produkter ikke opføres i de italienske skibsregistre.
- (43) Støtten er også betinget af visse krav vedrørende fremtidige investeringer. Støtteordningen fastsætter, at modtagervirksomhederne skal geninvestere et beløb svarende til ophugningspræmien i deres egen virksomhed. Investeringen skal finde sted senest 18 måneder efter den første af følgende to datoer: datoen for afslutning af ophugningsoperationen eller ikrafttrædelsesdatoen for de relevante artikler i lov 51/2001. Ophugningsstøttebeløbet er imidlertid ikke knyttet til denne nye investering, eftersom støtten udelukkende skal udligne modtagervirksomhedens indtægtstab i den periode, hvor det ophuggede skib ville have været i drift.
- (44) De ovennævnte bestemmelser i den oprindeligt anmeldte lov begrænsede allerede — også ud over de faktisk ophuggede skibe — modtagervirksomhedernes fremtidige anvendelse af over 20 år gamle enkeltskrogede tankskibe. Den oprindeligt anmeldte lov åbnede imidlertid mulighed for anskaffelse af under 20 år gamle enkeltskrogede tankskibe til erstatning af den tabte kapacitet. I forbindelse med proceduren har de italienske myndigheder imidlertid tilbudt at pålægge støtten en yderligere betingelse: kapacitetstab må ikke erstattes med enkeltskrogede tankskibe, uanset deres alder. Med andre ord ønsker de italienske myndigheder at påbyde, at den erstatningskapacitet, som støttemodtagerne måtte anskaffe, udelukkende må bestå af dobbeltskrogede tankskibe. De italienske myndigheder har endvidere bekræftet, at investeringen i støttemodtagerens virksomhed — som fastsat i loven — også kan vedrøre særlige uddannelsesforanstaltninger og enhver anden type projekter eller aktiver, som er i overensstemmelse med målsætningen. Opfyldes disse betingelser ikke, ophæves eller tilbagebetales støtten, forhøjet med renter og bøder.
- (45) Disse støttebetingelser er i overensstemmelse med det kompromis, som de italienske myndigheder indgik med industrien straks efter Erikas forlis.
- (46) Modtagerne skal underrette de nationale myndigheder om deres geninvesteringsarrangementer. De italienske myndigheder forbeholder sig endvidere ret til, ved passende inspektion, at foretage den nødvendige administrative kontrol med, at støttemodtagerne opfylder de nævnte betingelser.

⁽¹⁹⁾ Vekselkurs for andet kvartal af 2001: 1 USD = 2 219 ITL.

2.10. Analyse af markedet

- (47) Den italienske tankskibsflåde (205 skibe på i alt 3 715 073 dwt, svarende til 9,2 % af de tankskibe, der er opført på medlemsstaternes registre (som defineret i bilaget til EF-retningslinjerne for statsstøtte til søtransportsektoren⁽²⁰⁾, i det følgende benævnt »EF-retningslinjerne«) tegner sig for 5 % af Fællesskabets tankflåde til råolie, ca. 30 % af Fællesskabets tankflåde til olieprodukter og 20 % af Fællesskabets skibe til kemiske produkter⁽²¹⁾. Fællesskabets tankflåde tegner sig for ca. 13 % af verdensflåden.
- (48) De officielle data for 1999 (de senest foreliggende) viser, at 30,1 ud af de 31 mio. t olieprodukter, der transporteres i cabotagefart i Italien, er blevet transporteret af skibe under italiensk flag, svarende til 97 % af et marked, som er åbnet for fri konkurrence fra den 1. januar 1997 (ved Rådets forordning (EØF) nr. 2577/92 af 7. december 1992 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport i medlemsstaterne (cabotageejlads))⁽²²⁾. Støtteordningen kan endvidere også omfatte visse tankskibe, der er opført på de italienske registre, og som opererer på de internationale markeder, men som anløber eller kan anløbe italienske havne — en aktivitet, som allerede i nogen tid klart har været åben for europæisk og global konkurrence.

3. DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

3.1. Begrundelse for indledning af proceduren

- (49) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren (traktatens artikel 88, stk. 2) og anmode de italienske myndigheder om nærmere oplysninger er baseret på en foreløbig undersøgelse af indholdet i den i lov 51/2001 omhandlede støtteordning. Loven indeholder ikke nærmere bestemmelser om, hvilke projekter, uddannelsesforanstaltninger eller aktiver støttemodtageren kan investere i (forudsat at der investeres i egen virksomhed).
- (50) Endvidere fremgik det at de skibe, der opererer på det pågældende marked — som for nylig er åbnet for konkurrence — for 97 % vedkommende var tankskibe under italiensk flag, hvilket har vakt nogen forundring.
- (51) Kommissionen nærrede navnlig tvivl om følgende aspekter:
- støtten er begrænset til enkeltskrogede olietankskibe på mindst 20 år

- modtagerne har mulighed for at anskaffe enkeltskrogede tankskibe til erstatning for de ophuggede skibe, dog på betingelse af at de er under 20 år gamle
- manglende klarhed om, hvilken type investeringer modtagerne skal foretage.

- (52) Kommissionen har derfor anmodet de italienske myndigheder om at forelægge den alle de nødvendige oplysninger til, at den kan vurdere, om ordningen er forenelig med traktaten. Det erkendtes dog (jf. punkt 65, 66 og 67), at formålene med støtteordningen var i overensstemmelse med Fællesskabets søfartspolitik og med vigtige EF-retningslinjer for øget sikkerhed inden for søtransporten.

3.2. Bemærkninger fra de interesserede parter

- (53) »Mediterranea di Navigazione«, »Danmarks Rederiforening«, det norske ministerium for handel og industri, »Norges Rederiforbund«, »Chamber of Shipping«, det svenske rederiforbund, »Comité Central des Armateurs de France« og »Ermewa Maritime« har fremsat følgende bemærkninger (betragtning 53-58).

Den italienske ordning synes ikke at opfylde kravene til de undtagelsesbestemmelser, der er fastsat i traktaten eller i Fællesskabets retningslinjer for statsstøtte til miljøformål. Fra et statsstøttepolitisk synspunkt udgør den pågældende ordning en nettostøtte, der ydes direkte til rederier, hvis skibe fører en enkelt medlemsstats flag. Hverken traktaten eller Fællesskabets retningslinjer om statsstøtte tillader direkte nettostøtte, bortset fra meget begrænsede tilfælde, hvor det drejer sig om engangsomstrukturering af en virksomhed eller dennes deltagelse i et vigtigt projekt af fælleseuropæisk betydning. På tankskibsmarkedet er der tværtimod tale om for stor kapacitet, og den italienske støtteordning ville anspore til bygning af nye skibe med fare for skabelse af overkapacitet.

- (54) Endvidere skaber den italienske ordning konkurrencefordrivninger på det europæiske og internationale marked for søtransport, fordi støttemodtagerne vil kunne anskaffe nye skibe 12-15 % billigere end deres konkurrenter. Nogle medlemsstater har bebudet, at de — uden anvendelse af offentlig støtte — vil forny deres tankflåde for at bringe den i overensstemmelse med de nye sikkerhedsnormer på internationalt og europæisk plan. Som følge af den måde støtten beregnes på, vil den også kunne ydes til fordel for skibe, som normalt ikke anvendes til cabotageejlads (30 000 t og derover), til skade for de skibe, der anvendes til denne sejlads (3 000 — 15 000 t).

⁽²⁰⁾ EFT C 205 af 7.7.1997, s. 15.

⁽²¹⁾ Kilde: Statistik over verdensflåden pr. 31. december 2000, Lloyds register.

⁽²²⁾ EFT L 364 af 12.12.1992, s. 7.

- (55) Støtten vil endvidere kunne åbne for en strøm af ansøgninger om ophugningstilskud, hvilket vil kunne skabe alvorlige forvridninger af konkurrencebetingelserne. På internationalt plan vil støtten være til hinder for, at der nås frem til løsninger, som vil kunne forbedre sikkerheden og forhindre forurening i fremtiden.
- (56) I de interesserede parters bemærkninger understreges herudover faren for, at støtten bevirker en betydelig reduktion i omkostningerne og dermed kan stille de konkurrerende rederier i en ufordelagtig situation. Støtten vil kunne medføre kunstigt lave fragttakster på det italienske cabotagemarked for tankskibe ved at skabe en barriere for ikke-italienske EØS-skibe på det italienske cabotagemarked. Endvidere kan de støttemodtagende rederiers nye skibe — det være sig tankskibe eller andre skibe — sejle på andre af Fællesskabets markeder og derved skabe konkurrenceforvridninger.
- (57) Støtten er ikke proportional med målet, navnlig fordi virksomheder, der ejer et over 20 år gammelt tankskib på 30 000 t, modtager et beløb, der er ti gange større end det beløb, som virksomheder, der ejer skibe på 3 000 t, modtager, mens forholdet hvad de respektive byggeomkostninger angår er ca. 1:3. Ved geninvestering i skibe på mellem 15 og 19 år kan støtteintensiteten blive meget betydelig, mens værdien af disse skibe endog kan være under støttebeløbet.
- (58) De italienske myndigheder — hævdes det — havde kunnet opstille andre løsninger til at øge søtransportikkerheden, med mere effektive og mindre konkurrenceforvridende foranstaltninger: f.eks. en forpligtelse på lang sigt til at investere i personaleuddannelse eller i tekniske forbedringer, der går ud over kravene i den gældende lovgivning eller i de internationale aftaler. For at nå de samme mål havde de italienske myndigheder f.eks. kunnet øge ressourcerne for de instanser, der står for havne- og skibsfartskontrol, hvilket ville have positive konsekvenser for alle de tankskibe, som opererer i de italienske farvande.
- Af de bemærkninger, der er fremsendt af »Confitarma«, fremhæves følgende (betragtning 59-62):
- (59) Støtteordningen er ikke selektiv, den ventes ikke at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og forvrider ikke konkurrencen mellem Fællesskabets rederier. Tværtimod vil støtteordningen i høj grad mindske risikoen ved anvendelsen af gamle skibe.
- (60) Kommissionen har i sit forslag til forordning om fremskyndet indfasning af dobbeltskrogede olietankskibe fremført, at udskiftningen af enkeltskrogede skibe sandsynligvis ville resultere i utilstrækkelig enkeltskrogkapacitet og dermed øge den efterspørgsel efter nye dobbeltskrogsskibe, som forslaget ville medføre. Dette vil kunne omgå den indvending, der vedrører det mindskede udbud af kapacitet.
- (61) Ordningen forfølger de samme mål som forordning (EF) nr. 417/2002 og bør derfor klart anses for at være i overensstemmelse med fællesskabsreglerne, som er lempeligere, og som er vedtaget efter ordningens ikrafttræden.
- (62) Hvad offentlige tjenesteydelser angår, bemærker »Confitarma« endvidere, at medlemsstaterne bør have mulighed for at indføre nye sikkerhedsregler, når de europæiske eller internationale forskrifter ikke er tilstrækkelige.

3.3. Kommentarer fra Italien

- (63) De italienske myndigheder fremhæver, at den planlagte støtte og IMO-tidsplanen ikke strider mod hinanden, eftersom sidstnævnte opstiller den endelige frist for tilbagetrækning af de pågældende skibe. Der er ingen grund til, at skibene ikke kan destrueres forud for tidsplanen, og det er heller ikke ensbetydende med et brud på de forpligtelser, der er indgået i IMO's regi. Miljøbeskyttelsesmålet forfølges så meget mere effektivt, hvis de skibe, der indebærer størst risiko, destrueres inden den fastsatte frist.
- (64) Støtteordningen har ikke til formål at fremme investeringer i ny flådekapacitet, men snarere at fjerne enhver potentiel risiko. Kommissionen er blevet bragt på vildspor som følge af bestemmelsen om, at støttemodtagerne skal investere støttebeløbet i støttemodtagerens virksomhed, og har fejlagtigt konkluderet, at den italienske ordning ville påvirke konkurrencebetingelserne på uacceptabel måde.
- (65) Lov nr. 51/2001 begunstiger allerede nu anvendelsen af dobbeltskrogede tankskibe, idet det i artikel 4, stk. 3, hedder, at støttemodtagerne ikke må opføre tankskibe »hvis alder overskrider 20 år«, i de nationale myndigheders registre.
- (66) Hvad angår støtteintensiteten, kan ordningen anses for at være tilstrækkelig rimelig og i overensstemmelse med lovens miljø- og sikkerhedsmålsætninger. Det er forkert at beskrive ordningen som en form for driftsstøtte, eftersom målsætningerne hermed (sikkerhed for skibsfarten og beskyttelse af havmiljøet) udelukker muligheden for, at støtten kan opfattes som driftsstøtte.
- (67) Støtten skal opfattes som en engangsforanstaltning, som ikke kan ventes at ville ændre de pågældende søtransportvirksomheders handelspolitik. De økonomiske virkninger af støtten er kortvarige og vil ikke kunne sætte de pågældende virksomheder i stand til at tilbyde unormalt lave tariffer uden at bringe deres udbytte i farezonen.

- (68) Hvad cabotagefart angår, erklærer Italien, at det har til hensigt at fremme liberaliseringen af dette marked, som fastsat i forordning (EØF) nr. 3577/92. På det italienske cabotagemarked er der imidlertid ingen hindring for, at der anvendes skibe under andre medlemsstaters flag. De eventuelle fordele, som støtten indebærer for modtagerne, er meget begrænsede og indvirker ikke på markedet i en grad, der strider mod den fælles interesse.

4. VURDERING AF STØTTEN

4.1. Støtte som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1

- (69) I traktatens artikel 87, stk. 1, hedder det at »statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«.
- (70) *Overførsel af offentlige midler:* Som statsstøtte betragtes enhver direkte eller indirekte fordel, der finansieres med offentlige midler, og som ydes direkte af staten eller af instanser, der er bemyndiget hertil af staten. I dette tilfælde ydes støtten i form af lån, som modtagerrederierne kan anvende umiddelbart og direkte, og som de italienske myndigheder forpligter sig til at tilbagebetale inden for 15 år. Ordningen er således blot et middel, hvormed staten udbetaler en fast sum til støttemodtageren, inden for nærmere fastsatte budgetgrænser.
- (71) *Fordel:* Ordningen indebærer en fordel for de italienske ejere af enkeltskrogede tankskibe på mindst 20 år, som opererer på det italienske cabotagemarked eller på det internationale marked. Ordningen står derimod ikke åben for rederier, som driver nyere skibe på de samme markeder.
- (72) *Ordningens selektivitet:* Ordningen begunstiger søtransportsektoren, herunder navnlig de søtransportvirksomheder, som transporterer olieprodukter og kemiske produkter, hvorfor ordningen er selektiv.
- (73) *Påvirkning af samhandelen og forvridding af konkurrencen:* Ordningen styrker et begrænset antal virksomheders position på det italienske marked. Muligheden for at ophugge skibe, der er væsentlige for udøvelsen af en virksomhed, og modtage en kompensation for det heraf

følgende indtægtstab, vil kunne stille støttemodtagerne i en fordelagtig situation i forhold til virksomheder med hjemsted i andre medlemsstater. Søtransportvirksomhederne konkurrerer på et europæisk marked, som er liberaliseret efter ikrafttrædelsen af alle de bestemmelser i forordning (EØF) nr. 3577/92, som giver mulighed for fri adgang til næsten alle nationale markeder i Fællesskabet. I et liberaliseret marked vil støtteordningen kunne påvirke konkurrencen.

- (74) Støtteordningen giver nærmere bestemte virksomheder en fordel, den finansieres med offentlige midler, den er selektiv, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne og påvirker konkurrencen. Den udgør derfor en statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1, og er uforenelig med det fælles marked, medmindre den falder ind under de i traktaten fastsatte undtagelsesbestemmelser.

4.2. Retsgrundlag for vurderingen

- (75) Denne støtte falder ikke ind under traktatens artikel 87, stk. 2, vedrørende støtte af social karakter, støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller andre usædvanlige begivenheder og støtteforanstaltninger for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder.
- (76) Denne støtte falder heller ikke ind under traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), om støtte til fremme af den økonomiske udvikling i områder, hvor levestandarden er usædvanlig lav, eller hvor der hersker en alvorlig underbeskæftigelse, eftersom den pågældende foranstaltning er rettet mod skibsindustrien og ikke et eller flere særlige områder.
- (77) Støtteforanstaltninger i søtransportsektoren falder ikke ind under traktatens artikel 87, stk. 3, litra b), om støtte, der kan fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælles europæisk interesse eller afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi, og traktatens artikel 87, stk. 3, litra d), om støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven.
- (78) I henhold til traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), kan støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrøner eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer handelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse, betragtes som forenelig med fællesmarkedet. I det foreliggende tilfælde anser Kommissionen traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), som det mulige retsgrundlag for en undtagelse.

4.3. Vurdering af støttens forenelighed

4.3.1. Støttens forenelighed på baggrund af Fællesskabets retningslinjer for statsstøtte til søtransport

- (79) EF-retningslinjerne definerer baggrunden og kriterierne for godkendelse af statsstøtte til denne sektor. Generelt må statsstøtte i en given medlemsstat ikke skade økonomien i andre medlemsstater, og det skal fremgå, at den ikke indebærer risiko for konkurrenceforvridning mellem medlemsstaterne på en måde, der strider mod den fælles interesse. Statsstøtte skal endvidere altid være begrænset til det strengt nødvendige til opnåelse af de pågældende mål og skal ydes på gennemsigtig måde. Endvidere skal der altid tages hensyn til den kumulative effekt af alle de former for støtte, der ydes af de statslige myndigheder (nationale, regionale og lokale).
- (80) EF-retningslinjerne opstiller, hvilke støtteordninger der kan godkendes til Fællesskabets søtransportsektor. Denne støtte skal have følgende mål:
- sikre EF-beskæftigelsen (både på fartøjerne og på land)
  - bevare EF's knowhow på søfartsområdet og uddele søfartsfærdigheder
  - øge sikkerheden.
- (81) Med hensyn til sikkerhed understreges det i afsnit 4 i punkt 1.1 i EF-retningslinjerne, at »den nuværende konjunkturbestemte og strukturelle overkapacitet betyder, at erhvervet er efterspørgselsdrevet, og befragtere kan presse fragtpriiserne ned. Kombineret med redernes høje faste omkostninger medfører det et øget incitament til at skære i omkostningerne og muligvis søge de nemmeste løsninger, og det er ikke nødvendigvis kommercielt attraktivt at stræbe efter et højt kvalitetsniveau i aktiviteterne. Dette risikerer at underminere EF's interesse på lang sigt i sikker, effektivt og miljøvenlig transport.«
- (82) I punkt 5, andet afsnit, i retningslinjerne hedder det, at Kommissionen er tilbageholdende med at godkende støtte til flådefornyelse, undtagen i tilfælde, hvor de indgår i en omstrukturingsproces, som fører til en reduktion i den samlede flådes kapacitet.
- (83) Imidlertid hedder det i punkt 5, afsnit 4, i EF-retningslinjerne: »Anden investeringsstøtte kan dog, på linje med EF's politik for sikkerhed til søs⁽²³⁾, tillades under visse omstændigheder (...) for at fremme en sikker og ren skibsfart«. Der kan være tale om incitamentet »til at opgradere EF-flagede skibe til standarder, som er højere end de obligatoriske sikkerheds- og miljøstandarder i internationale konventioner, og om at foregribe godkendte højere standarder for derved at øge sikkerheds- og miljøkontrolforanstaltningerne«.
- (84) Den italienske støtteordning tager ikke blot sigte på at forny tankskibsflåden, men sigter mod at indlede en proces hen imod højere sikkerheds- og miljøstandarder ved at trække et stort antal potentielt farlige tankskibe tilbage fra markedet. Målet med støtteordningen — at fremskynde ophugningen af navnlig gamle, enkeltskrogede tankskibe — er i overensstemmelse med de målsætninger, Fællesskabet har opstillet efter Erikas forlis. Den italienske støtteordning begunstiger og fremskynder endvidere forfølgelsen af Fællesskabets mål ved at styrke og forbedre beskyttelsen mod de risici, der er forbundet med drift af gamle skibe, som ikke lever op til de bedste tekniske standarder.
- (85) Ved at fremskynde fristerne og anspore til, at over 20 år gamle enkeltskrogede tankskibe ophuges i stedet for at blive solgt til andre medlemsstater eller tredjelands bidrager den italienske ordning endvidere til at øge sikkerheden på havet, også uden for Fællesskabet. På denne måde trækkes 27 af de farligste skibe definitivt tilbage fra skibstrafikken.
- (86) Kommissionen fremhæver endvidere, at den italienske støtteordning stiller krav om ophugning af tankskibe, der går videre kravene i IMO-kompromiset og de standarder, Fællesskabet har fastsat i Kommissionens meddelelse om sikkerhed til søs og olietransporten og i forordning (EØF) nr. 417/2002, for så vidt angår enkeltskrogede tankskibe.
- Den italienske støtteordning ansporer til ophugning af enkeltskrogede tankskibe på under 5000 t (ca. 31 enkeltskrogede tankskibe) og giver incitament til ophugning af andre skibe (af større dimensioner), som var mindst 20 år gamle den 31. december 1999. Dette er langt forud for IMO's og EF's tidsplan, eftersom de første ophugninger allerede fandt sted i januar 2000.
- (87) Den italienske støtteordning blev udarbejdet, drøftet med de potentielle støttemodtagere og forelagt og godkendt af det italienske parlament, inden forordning (EØF) nr. 417/2002 trådte i kraft, selv om den faktiske udbetaling af støtten som nævnt er stillet i bero i afventning af Kommissionens godkendelse. Ordningen skal derfor betragtes som en engangs- og overgangsløsning til håndtering af en situation, der er præget af retsusikkerhed, men hvor der er fuld klarhed over den potentielle risiko for og virkningerne af en katastrofe i lighed med Erikas forlis. Støtten var og er nødvendig for at forfølge målet om fremskyndet udfasning af enkeltskrogede tankskibe, eftersom rederierne — uden kompensation for deres indtægtstab — ikke ville have noget incitament til at trække farlige og forurenende tankskibe tilbage fra markedet. De yderligere betingelser, de italienske myndigheder har accepteret, og som er fastsat i nærværende beslutning, har til formål at begrænse anvendelsen af enkeltskrogede tankskibe yderligere.

(23) »En fælles politik for sikkerhed til søs«, KOM(93) 66 endelig udg.

- (88) Den pågældende støtte udmøntes i ydelse af bidrag til ophugning af skibe, således at de skibe, der indebærer de største risici for søtransport og havmiljø, fjernes fra markedet. Takket være de betingelser, der er knyttet til ordningen, fører denne støtte til en reduktion i farlig og forurenende skibstonnage og ansporer som følge heraf til anvendelse af sikrere tankskibe. De forhandlinger, der er pågået på fællesskabsplan og internationalt plan, sigter mod det samme mål. Det kan derfor bekræftes, at de mål, der forfølges med den italienske støtteordning, er i overensstemmelse med den fælles transportpolitik.
- (89) Det er i Fællesskabets interesse at vedtage bestemmelser, der mindsker forurenende og farlig skibskapacitet. Selv om den pågældende støtteordning udelukkende omfatter et begrænset antal af en medlemsstats ældste tankskibe, og selv om støttemodtagerne, der er ejere af et stort antal enkeltskrogede tankskibe på over 20 år, har mulighed for fortsat at anvende de skibe, for hvilke de ikke modtager støtte (i hvert fald indtil den dato, hvor IMO- og EF-reglerne forbyder anvendelsen af disse skibe), er det klart, at hver gang et sådant skib ophugges forud for Fællesskabets tidsplan, bidrager det til at virkeliggøre slutmålet, dvs. bedre sikkerhed til søs.
- (90) Støttemodtagerne kan anvende støtten til deres egen virksomhed. Ved at pålægge betingelser, der begrænser anvendelsen af enkeltskrogede tankskibe, påvirker de italienske myndigheder rederiernes økonomiske dispositioner med hensyn til fremtidige investeringer og eventuel substitutionskapacitet og forbedrer på denne måde miljøvilkårene og sikkerhedsvilkårene i de italienske farvande og i sidste ende også de internationale farvande. Andre former for udgifter — f.eks. til videreuddannelse af mandskabet — betragtes som udgifter, der vedrører de pågældende rederiers virksomhed.
- (91) I lyset af de ovenstående betragtninger og i betragtning af, at støtten kun må ydes, hvis de i denne beslutning fastsatte betingelser opfyldes (betingelser, som navnlig tjener til at undgå eventuel overkompensation), mener Kommissionen, at den pågældende støtteordning fremmer udviklingen af en erhvervsgrænse (sikrere søtransport) uden at stride mod den fælles interesse, og at den derfor er i overensstemmelse med traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), såvel som med EF-retningslinjerne.
- (92) Støtten tager udelukkende sigte på at erstatte det indtægtstab (og de afholdte ekstraomkostninger), som rederierne lider, fordi de ikke længere kan anvende de enkeltskrogede skibe, der ophugges. Det skal også bemærkes, at nærværende beslutning fastsætter en række betingelser med henblik på at undgå enhver form for overkompensation. De italienske myndigheder har endvidere bekræftet, at de i forbindelse med denne støtteordning ikke tillader nogen form for overførsel af ophugningstilskud (som kun erstatter indtægtstabet) til skibsbygningsmarkedet.
- (93) I lyset af de betingelser, der er fastsat i nærværende beslutning, kan det konkluderes, at støtten ikke udgør indirekte støtte til skibsbygning efter forordning (EF) nr. 1540/98.

4.4. Beskrivelse af de foranstaltninger, som den omhandlede medlemsstat skal træffe for at gøre støtten forenelig.

- (95) Kommissionen havde i sin beslutning om indledning af den formelle undersøgelsesprocedure udtrykt tvivl om støttens forenelighed, idet denne ikke var ledsaget af oplysninger om anvendelsen heraf. I forbindelse med støtteordninger er det nødvendigt at føre stram kontrol med, at de ydede beløb anvendes på en måde, der er i overensstemmelse med EF's retningslinjer og bestemmelser vedrørende statsstøtte. Støttebeløbet skal være begrænset til, hvad der er nødvendigt for at opfylde formålet med støtten.

4.4.1. Støttebeløbets proportionalitet

- (96) Støtten er beregnet på grundlag af dødvægtstonnagen, som er den parameter, der bedst viser forureningspotentialet. Kommissionen kan acceptere denne beregningsmetode, forudsat at den anvendes på en proportional måde. I denne forbindelse nærede Kommissionen betydelig tvivl i forbindelse med beslutningen om at indlede proceduren, og denne tvivl er blevet bekræftet af bemærkningerne fra de interesserede parter.

- (97) Tilskud til skibsophugning skal have en tilstrækkelig incitamenteffekt, for at ophugningen finder sted hurtigst muligt. Den pågældende støtte er nødvendig for, at den skibstonnage, der anses for farlig, ophugges, inden rederiet har truffet beslutning om udskiftning heraf med tonnage, der indebærer færre risici og i sidste ende mindsket miljøbelastning. Imidlertid skal grundlaget for beregningen af støtten være begrænset til kun at udligne det indtægtstab, der gør sig gældende i det tidsrum, hvor rederiet faktisk lider dette tab. Uden denne forbindelse kan støttebeløbet ikke anses for at være proportionalt med den faktiske kompensation for det indtægtstab, rederiet har lidt, eftersom det ville kunne overføres til andre af rederiets økonomiske aktiviteter, som måske ikke er forenelige med målet for Fællesskabets politik.

4.3.2. Forenelighed med reglerne om skibsbygning

- (92) Ifølge kapitel 5, fjerde afsnit, i EF-retningslinjerne skal støtte, der godkendes inden for rammerne af disse retningslinjer, være i overensstemmelse med bestemmelserne i Rådets forordning (EF) nr. 1540/98 af 29. juni 1998 om støtte til skibsbygning⁽²⁴⁾. I denne forbindelse kan følgende bemærkninger fremføres, idet der også tages hensyn til de oplysninger, de italienske myndigheder har forelagt i forbindelse med proceduren efter traktatens artikel 88, stk. 2.

⁽²⁴⁾ EFT L 202 af 18.7.1998, s. 1.

(98) Støtteordningen skal derfor anvendes på en sådan måde, at der ikke er risiko for, at en virksomhed modtager støtte, selv om kompensationen for indtægtstab ikke længere er nødvendig, fordi virksomheden allerede har truffet dispositioner til at anskaffe substitutionstonnage inden for under et år, eller fordi det ophuggede tankskib under alle omstændigheder skulle være trukket tilbage fra markedet inden udløbet af et år i henhold til forordning (EØF) nr. 417/2002. Kommissionen skal have forelagt en rapport herom. Denne rapport skal, for hver modtagervirksomhed og hvert skib, gøre nøje rede for støtteberegningemetoden. Kommissionen forbeholder sig ret til at forelægge tredjeparter, herunder navnlig eksperter, oplysningerne om de enkelte støttetilskud og anmode dem om at udtale sig. Den ovennævnte rapport og de efterfølgende rapporter om støtteordningens gennemførelse, som Kommissionen vil kunne anmode Italien om at forelægge, skal endvidere indeholde oplysninger om den samlede tonnage, som støttemodtageren havde i sin besiddelse inden støttebevillingen og i året herefter.

4.4.2. Gennemsigtig og ikke-diskriminerende anvendelse

(99) Der skal endvidere fastsættes andre betingelser til sikring af større gennemsigtighed og ikke-diskrimination samt muligheden for at appellere den beslutning, hvori støttebeløbet fastsættes. Kommissionen er klar over, at støtteordningen synes at give de italienske myndigheder en vis skønsmargin med hensyn til de tekniske standarder, skibene skal opfylde. Af hensyn til retssikkerhed, gennemsigtighed og ikke-diskrimination er det derfor nødvendigt at fastsætte andre betingelser, der skal opfyldes ved gennemførelsen af støtteordningen.

4.4.3. Overensstemmelse med søtransportpolitikens mål

(100) Hvad angår betingelserne for den efterfølgende investering af støtten i støttemodtagerens virksomhed, står derierne frit for at vælge de investeringer, de anser for nødvendige, for så vidt som de skønnes at være i overensstemmelse med Fællesskabets søtransportpolitik. Denne løsning kan accepteres, men det er nødvendigt at begrænse støttemodtagernes valg, for så vidt angår anskaffelse af substitutionstonnage (det være sig nye eller brugte tankskibe). På baggrund af Fællesskabets søtransportpolitik og reglerne om udfasning af enkeltskrogede tankskibe er det vigtigt at understrege, at investeringsbetingelserne ikke må tillade, at støttemodtagerne anskaffer enkeltskrogede tankskibe.

(101) Som led i denne procedure havde Italien allerede forpligtet sig til at præcisere betingelserne for anskaffelse af enkeltskrogede tankskibe efter den foreslåede rettesnor. De italienske myndigheder har foreslået, at de, med hensyn til støttemodtagernes pligt til at investere støtten i deres virksomhed, vil kræve, at anskaffelse af enkeltskrogede skibe ikke ville blive godkendt.

4.4.4. Forpligtelser med hensyn til kumulation

(102) Endvidere mindes de italienske myndigheder om reglen om kumulation af støtte (kapitel 10, andet afsnit, i EF-retningslinjerne). Herom hedder det: »En ophævelse af søfolkenes beskatning og socialsikringsafgifter og af selskabsskatten på skibsfart udgør det maksimalt tilladte støtteniveau. For at undgå konkurrenceforvridninger kan andre eventuelle støtteordninger ikke indebære større fordele end dette. Skønt hver enkelt støtteordning, der anmeldes, vil blive undersøgt ud fra dens egne meritter, er det imidlertid Kommissionens opfattelse, at det samlede støttebeløb, som ydes i form af direkte tilskud efter rammerne i kapitel 3-6, ikke må overstige det samlede beløb for skatter og socialsikringsbidrag, der opkræves fra skibsfartsaktiviteter og fra søfolk. Hvis dette var tilfældet, ville det kunne påvirke samhandelsvilkårene på en måde, der er uforenelig med traktatens bestemmelser om statsstøtte, idet støttens omfang ville stå i misforhold til målsætningen.«

4.4.5. Cabotagemarkedet

(103) Selv om Italien bekræfter, at dets cabotagemarked er liberaliseret i overensstemmelse med forordning (EØF) nr. 3577/92, vækker det usædvanligt høje antal italienske skibe på dette marked bekymring. Der er også tale om en vis uligevægt som følge af adgangsrestriktionerne for skibe, der er opført på andre medlemsstaters nationale registre, mens skibe der er opført i det 2. italienske register, ikke blot kan operere på dette marked, men også modtage den pågældende støtte. Det er derfor nødvendigt nøje at undersøge disse omstændigheder på grundlag af de detaljerede oplysninger, som de italienske myndigheder vil fremlægge i de kommende fem år.

4.5. Gennemførelse af støtteordningen

(104) Inden forelæggelsen den 16. marts 2000 af lovudkastet (dernæst lov nr. 51/2001) for det italienske parlament havde den italienske regering og rederiindustrien allerede aftalt betingelserne for støtteydelse og udpeget de tankskibe, som støtteordningen ville kunne omfatte. Støtteordningen var således allerede gennemført på grundlag af en politisk aftale. Imidlertid fremgår det, at den italienske regering ikke har påtaget sig forpligtelser i forbindelse med de lån, som støtten udmøntes i. I betragtning af de store forventninger, ordningen har vakt, og markedets reaktion på støtteordningen, mener Kommissionen imidlertid, at den pågældende foranstaltning var trådt i kraft, inden Kommissionens godkendelse heraf, allerede i januar 2000 og inden ordningens endelige vedtagelse i marts 2001. I kølvandet på Erikas forlis var dette initiativ fra de italienske myndigheders side sandsynligvis nødvendigt for at få støttemodtagerne til at ophugge de pågældende skibe inden for en kortere tidsfrist.

5. KONKLUSION

(105) Kommissionen fastslår, at Italien på ulovlig vis har gennemført støtte til ophugning og fornyelse af den italienske tankskibsflåde, i strid med traktatens artikel 88, stk. 3. Af vurderingen af støtten er det imidlertid fremgået, at den kan erklæres for forenelig med traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), forudsat at den ændres i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat i denne beslutning —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den støtte, der er fastsat i lov nr. 51/2001, og som Italien har gennemført til fordel for den italienske tankskibsflåde, svarende til 77,4 mio. EUR inklusive renter, er forenelig med fællesmarkedet på de betingelser, der er anført i artikel 2 og 3.

Artikel 2

1. Ud over de gennemførelsesbestemmelser, der er foreslået af Italien, skal beregningen af de enkelte støttebeløb foregå på en gennemsigtig måde og ud fra objektive kriterier, som beskrevet i stk. 2-6.

2. Støttebeløbet skal begrænses til det strengt nødvendige.

Der tages hensyn til det faktiske tidsrum, hvor støttemodtageren har lidt et indtægtstab som følge af ophugning af et tankskib i overensstemmelse med betingelserne for denne støtteordning.

3. For hver enkelt støttemodtagende virksomhed og for hvert enkelt skib forelægger de italienske myndigheder Kommissionen detaljerede rapporter om den anvendte beregningsmetode og den samlede tonnage, som var i støttemodtagerens besiddelse i et tidsrum på mindst et år efter ydelsen af støtten.

Den første rapport forelægges to måneder efter anmeldelsen af denne beslutning.

4. Før støtteordningen gennemføres fuldt ud, udelukkes muligheden for enhver skønsmæssig vurdering af, hvilke skibe støtten kan tildeles og i hvilket omfang.

5. Metoden til beregning af de enkelte støttebeløb meddeles alle de støttemodtagende virksomheder.

6. De enkelte støttemodtagende virksomheder og de virksomheder, som har indgivet ansøgning om støtte, sikres appelmulighed —

Artikel 3

1. Forpligtelsen til at investere støttebeløbet i virksomhedens aktiviteter skal være i overensstemmelse med de søfartspolitiske mål. Anskaffelse af enkeltskrogede tankskibe er derfor ikke tilladt.

2. Den samlede støtte til en virksomhed, der modtager støtte under støtteordningen, må ikke overskride det støtteloft, der er fastsat i kapitel 10, andet afsnit, i EF-retningslinjerne for statsstøtte til søtransportsektoren.

3. I et tidsrum på fem år fra 2003 forelægger Italien hvert år Kommissionen detaljerede oplysninger om udviklingen i det italienske marked for cabotagesejlads med tankskibe, der er bestemt til transport af råolie, olieprodukter og kemiske produkter.

Artikel 4

Allerede udbetalt støtte, som ikke opfylder betingelserne i artikel 2 og 3, skal geninddrives.

Artikel 5

Italien underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 6

Denne beslutning er rettet til Den Italienske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 17. juli 2002.

På Kommissionens vegne

Loyola DE PALACIO

Næstformand